

Załącznik nr 1 do Uchwały nr .../.../23 Rady Miasta Hajnówka z dnia ..... 2023r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SPORZĄDZIŁ:

Burmistrz Miasta Hajnówka

WYKONAWCA:

KANON Sp z o.o.

Ul. Nadarzyńska 54

05-805 Otrębusy

mgr inż. arch. Grzegorz Chojnacki – kierujący pracami zespołu projektowego w składzie:

mgr inż. Inga Hutkowska – koordynator prac projektowych

inż. Agnieszka Lewandowska

mgr inż. Tomasz Popęda

mgr inż. Agata Machaj

HAJNÓWKA 2023 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	2
PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA.....	8
WPROWADZENIE.....	8
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY ORAZ DIAGNOZY, O KTÓREJ MOWA W ART 10A UST. USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRZYGOTOWANEJ NA POTRZEBY STRATEGII GMINY.....	12
1.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W MIEŚCIE HAJNÓWKA - STAN PRAWNY	12
1.1.1. Dokumenty planistyczne w gminie a aktualny stan prawny.....	12
1.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Hajnówka.....	16
1.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW	17
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	23
2.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZASOBY.....	23
2.1.1. Warunki klimatyczne.....	24
2.1.2. Geomorfologia, rzeźba terenu i krajobraz	26
2.1.3. Warunki geologiczno-inżynierskie.....	30
2.1.4. Surowce naturalne	31
2.1.5. Warunki glebowe	31

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1.6. Wody powierzchniowe	31
2.1.7. Wody podziemne	32
2.1.8. Flora.....	34
2.1.9. Fauna.....	38
2.1.10. Powiązania przyrodnicze.....	40
2.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZAGROŻENIA	40
2.2.1. Zagrożenia i stan powietrza atmosferycznego	40
2.2.2. Klimat akustyczny.....	44
2.2.3. Pola elektromagnetyczne.....	46
2.2.4. Zagrożenia i stan gleb.....	47
2.2.5. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi.....	49
2.2.6. Zagrożenia i stan wód	49
2.2.7. Zagrożenia fauny i flory.....	51
2.2.8. Zagrożenia i stan lasów	52
2.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA.....	53
2.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA.....	55
2.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	55
3. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA.....	56
3.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN.....	56
3.2. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH.....	56
3.3. UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	56

4.	WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	56
5.	WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	56
5.1.	OBSZARY OSUWISK	56
5.2.	OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO	57
6.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	57
6.1.	WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO.....	57
6.1.1.	Rys historyczny - Hajnówka.....	58
6.1.2.	Obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków.....	66
6.1.3.	Architektura sakralna i cmentarze znajdujące się w ewidencji konserwatorskiej, krzyże i kapliczki	67
6.1.4.	Architektura współczesna	69
6.1.5.	Pomniki, miejsca pamięci narodowej, groby o znaczeniu historycznym oraz osób szczególnie zasłużonych	69
6.1.6.	Ochrona Konserwatorska.....	70
6.1.7.	Obiekty w wojewódzkiej ewidencji zabytków (niewpisane do rejestru zabytków) ..	70
6.1.8.	Archeologia	71
6.2.	STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	72
7.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	73
8.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA.....	73
8.1.	LUDNOŚĆ.....	73
8.2.	MIESZKALNICTWO I STAN GOSPODARSTW DOMOWYCH	74
8.3.	RYNEK PRACY I DZIAŁANOŚĆ GOSPODARCZA.....	76

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

8.4.	SZKOLNICTWO.....	78
8.5.	KULTURA	79
8.6.	SPORT I REAKREACJA.....	80
8.7.	TURYSTYKA.....	81
8.8.	OCHRONA ZDROWIA.....	82
8.9.	OPIEKA SPOŁECZNA.....	82
8.10.	BEZPIECZEŃSTWO	84
9.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	84
9.1.	CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ I STANU BEZPIECZEŃSTWA.....	84
9.2.	JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA.....	86
10.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA HAJNÓWKA.....	86
10.1.	ANALIZA EKONOMICZNA	86
10.2.	ANALIZA SPOŁECZNA.....	90
10.3.	ANALIZA ŚRODOWISKOWA.....	95
10.4.	PROGNOZY DEMOGRAFICZNE	96
10.5.	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ MIASTO WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH	101
10.6.	MAKSYMALNE W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ	103
10.7.	PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI MIASTA ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ ORAZ CAŁKOWITEJ W SKALI MIASTA CHŁONNOŚCI TERENÓW, W PODZIALE NA FUNKCJE ZABUDOWY	120
11.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	127
12.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	128

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

12.1. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY	128
12.1.1. Obszary Natura 2000	128
12.1.2. Użytki ekologiczne.....	130
12.1.3. Pomniki przyrody	132
12.1.4. Obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody	137
12.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	137
12.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTKÓW	137
12.3.1. Obiekty i obszary prawnej ochrony konserwatorskiej.....	137
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI.....	138
13.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z FUNKCJONOWANIA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	138
13.1.1. Układ drogowy	138
13.1.2. Komunikacja kolejowa	147
13.1.3. Komunikacja publiczna autobusowa.....	147
13.1.4. Ruch pieszy i rowerowy	148
13.1.5. Parkowanie pojazdów	148
13.1.6. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCZĄCYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM.....	148
13.2. OCENA FUNKCJONOWANIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO MIASTA	152

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO- ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	154
14.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	154
14.1.1. Zaopatrzenie w wodę	154
14.1.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	154
14.2. GOSPODARKA ODPADAMI	156
14.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ i MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	157
14.4. TELEKOMUNIKACJA.....	157
15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH ORAZ UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBŁA LOKALNEGO	158
15.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO	158
15.1.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego	158
15.1.2. Ambitne Podlasie Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030	159
15.1.3. Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024.....	159
15.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBŁA LOKALNEGO	161
15.2.1. Strategia Marki Hajnówka.....	161
15.2.2. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Hajnówka	163
15.2.3. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Hajnówka	165

PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA

Podstawę formalno-prawną opracowania stanowi Uchwała Nr XXXV/276/22 Rady Miasta Hajnówka z dnia 11 maja 2022 roku, w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 503, z późn. zm.) - dalej: uzpz, celem niniejszego opracowania jest określenie polityki przestrzennej obszaru miasta Hajnówka, w tym lokalnych zasad zagospodarowania. Tak zdefiniowany cel jako podstawową funkcję studium, wskazuje określenie polityki jego rozwoju przestrzennego. W świetle art. 9 ust. 2 ww. ustawy studium jest także narzędziem koordynowania planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym i strategicznych zamierzeń gminy z planowaniem krajowym i regionalnym. Jest to druga funkcja studium (koordynacyjna). Rangę niniejszego dokumentu określa art. 9 ust. 4 i 5 ww. ustawy, w myśl których studium, pomimo iż nie jest aktem prawa miejscowego, ma moc wiążącą dla opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obecnie obowiązujące studium, przyjęte uchwałą Nr XXX/182/05 Rady Miasta Hajnówka z dnia 30 listopada 2005r. zostało zmienione następującymi uchwałami:

- nr VII/44/11 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 maja 2011r.,
- nr XXXV/258/14 Rady Miasta Hajnówka z dnia 9 kwietnia 2014r.,
- nr XVII/125/16 Rady Miasta Hajnówka z dnia 18 lipca 2016 r.

WPROWADZENIE

Miasto Hajnówka (identyfikator TERYT (TERC) 2005011, identyfikator SIMC 0923035) położone jest w południowowschodniej części woj. podlaskiego i w wschodniej części powiatu hajnowskiego – ryc. 1. Idąc od północy miasto graniczy z sołectwami: Dubiny, Lipiny, gmina Hajnówka, Topiło, Orzeszkowo, Pasieczniki Duże, Chytra, Puściska, Bielszczyzna.

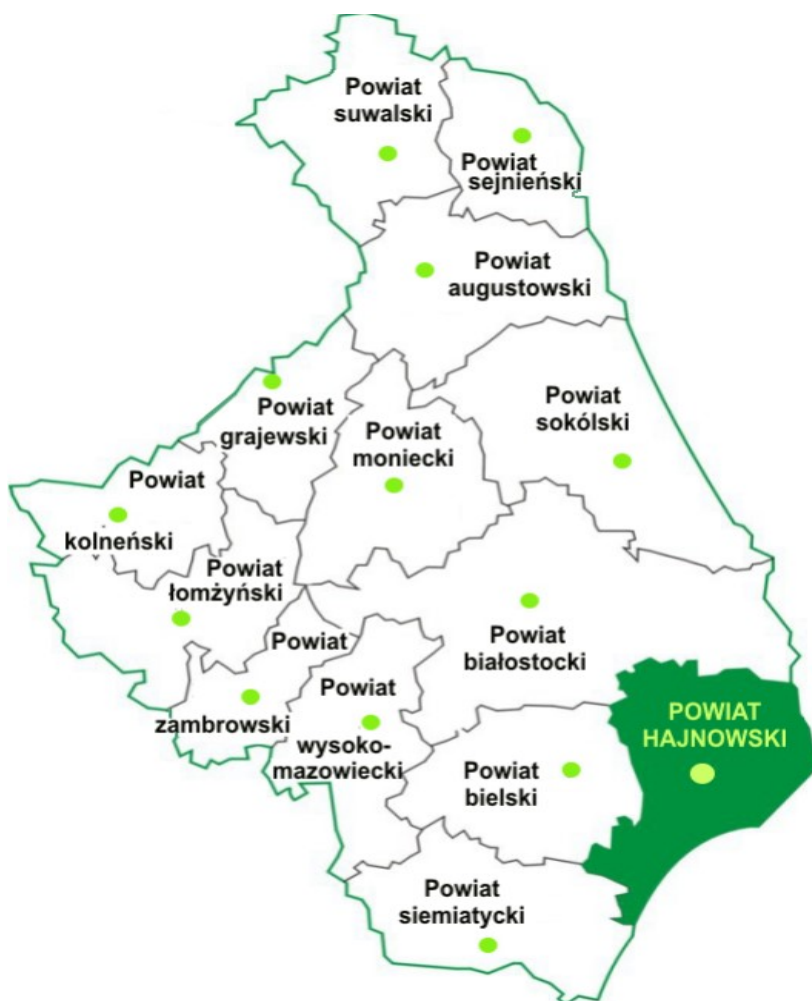
Hajnówka położona jest wzdłuż dwóch przecinających się dróg głównych:

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- drogi wojewódzkiej nr 689 biegnącej z Bielska Podlaskiego przez Hajnowkę do Białowieży w kierunku przejścia granicznego, pieszo-rowerowego Białowieża – Piererow, droga przecina m.in. rzekę Leśną Prawą oraz
- drogi wojewódzkiej nr 685 biegnącej z Zabłudowa przez Hajnowkę do Kleszczeli, łączy ona drogę krajową nr 19 z Puszcą Białowieską oraz z drogą krajową nr 66, stanowi ona dogodne połączenie do Białowieskiego Parku Narodowego, Białegostoku i przejścia granicznego w Połowcach, drogę przecina linia kolejowa nr 31, droga przecina m. in. 4 rzeki: Narew, Małynkę, Rudę i Leśną Prawą.

Rys. 1 Położenie miasta Hajnówka na tle województwa podlaskiego i powiatu hajnowskiego (okalającego miasto); źródło: opracowanie ekofizjograficzne.

Pod względem powierzchni geodezyjnej miasto Hajnówka (21,29 km²) stanowi zaledwie 1,31% powierzchni powiatu hajnowskiego i 0,11% powierzchni województwa podlaskiego Miasto.

Pod względem gospodarczo-społecznym, który w przeważającej części kształtuje aktualną przestrzeń przyrodniczą i antropogeniczną miasta, Hajnówka jest obszarem o dominującej funkcji mieszkaniowo-usługowej nad funkcją rolniczą i tak 33,5% aktywnych zawodowo mieszkańców Hajnówki pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 29,1% w przemyśle i budownictwie, a 12,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W mieście wg stanu na dzień na 31 grudnia 2020 r. zarejestrowanych było 1632 aktywnych podmiotów gospodarczych z grupy mikroprzedsiębiorczości i MŚP (małej i średniej przedsiębiorczości), co stanowiło 85,1% podmiotów gospodarczych

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

---

w gminie Hajnówka a w powiecie hajnowskim 9,2%, zaś w województwie podlaskim zaledwie 0,5%.

W mieście dominują firmy usługowe, w tym m.in. budowlane, transportowe, handlowe, działają też firmy produkujące pieczywo i wyroby cukiernicze i in.

Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie miasta Hajnówka należą:

- Zakłady Maszynowe „Hamech” część Grupy KZN Biezanów,
- Gryfskand Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Gryfinie Oddział w Hajnówce,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska,
- Firma „Runo” Sp. z o.o. ul. Białowieska (przetwórstwo surowców zielarskich, ekologiczne herbaty, posiada szwajcarski certyfikat Faur Wild jako jedyna firma w Polsce i inne certyfikaty EKO),
- Fabryka Mebli „Forte” S.A. Oddział w Hajnówce,
- galeria handlowa – Galeria Hajnówka,
- galeria handlowa – Galeria Leśna,
- Suwalska SSE S.A. Podstrefa Hajnówka przy ul. docenta Adama Dowgirda
- Zakład Zagospodarowania Odpadów PUK w Hajnówce,
- Suwalska SSE Podstrefa Hajnówka (w organizacji – budowa hal produkcyjnych o powierzchni 4500 m² przez firmę PPU Optima przy ul. 11-go listopada na nieruchomości o łącznej powierzchni 3,2469 ha (działki ewid. nr: 1056/135; 1056/136; 1056/16; 1056/137; 1056/157; 1056/161),
- Piekarnia PSS „Społem”,
- Browar Markowy, ul. Gajowa 1.

Według ekspertyzy P. Śleszyńskiego (2016) Hajnówka należy do średnich miast o koncentracji problemów społeczno-ekonomicznych, które w najbliższych dekadach objęte będą procesami depopulacji (ok.18% spadkiem grupy ludności w wieku produkcyjnym.

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU, STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY ORAZ DIAGNOZY, O KTÓREJ MOWA W ART 10A UST. USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRZYGOTOWANEJ NA POTRZEBY STRATEGII GMINY

1.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W MIEŚCIE HAJNÓWKA - STAN PRAWNY

Zadaniem własnym gminy, wynikającym z ustawy o samorządzie gminnym jest m.in. prowadzenie polityki w zakresie gospodarowania przestrzenią i zapewnienie ładu przestrzennego. Zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego, zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów oraz określania zasad ich zagospodarowania i zabudowy określone są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*.

W celu kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, w tym określenia lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, Burmistrz Miasta Hajnówka sporządza studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zwane dalej „studium”. Dokument ten, zgodnie z art. 9 ust. 5 wspomnianej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie jest aktem prawa miejscowego, lecz opracowaniem kierunkowym, stanowiącym wyraz polityki przestrzennej władz samorządowych gminy. Zgodnie z art. 14 ust. 8 ustawy, aktami prawa miejscowego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy ich sporządzaniu. Powyższe sprawia, że jest ono prawem wewnętrznym gminy wiążącym władze oraz podporządkowane jej organy i jednostki, w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej na terenie gminy dla realizacji określonych celów.

1.1.1. Dokumenty planistyczne w gminie a aktualny stan prawny

Polityka przestrzenna Miasta Hajnówka jest obecnie realizowana poprzez dokument „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Hajnówka”

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

przyjęty uchwałą Nr XXX/182/05 Rady Miasta Hajnówka z dnia 30 listopada 2005r.,
zmienioną uchwałą Nr VII/44/11 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 maja 2011r.,
zmienioną uchwałą Nr XXXV/258/14 Rady Miasta Hajnówka z dnia 9 kwietnia 2014r.,
zmienioną uchwałą Nr XVII/125/16 Rady Miasta Hajnówka z dnia 18 lipca 2016 r.

Aktualnie obowiązującym prawem miejscowym w zakresie zagospodarowania przestrzennego są plany miejscowe i zmiany planów uchwalone po 1 stycznia 1995 r. - niezależnie od tego, jaki zakres i stopień szczegółowości ustaleń zostały w nich określone. Obowiązujące plany miejscowe są obecnie bezpośrednią podstawą do sporządzania dokumentacji budowlanych i ubiegania się o decyzje o pozwoleniu na budowę, wydawaną przez odpowiedni organ administracji budowlanej.

Obowiązujące plany miejscowe pokrywają 100% obszaru Miasta. Są to:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka Obszar 1 „Hajnówka – Północ” sporządzony w skali 1:2 000 i uchwalony Uchwałą Nr XXXVIII/227/06 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 października 2006 r. Dokument został w punktowych miejscach zmieniony.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka Obszar 2 „Hajnówka – Południe” sporządzony w skali 1: 2 000 i uchwalony Uchwałą Nr XXXVIII/228/06 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 października 2006 r. Dokument został raz zmieniony, a na jego terenie uchwalono trzy nowe plany miejscowe, w związku z czym obecnie obowiązuje na 98% pierwotnych terenów.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka Obszar 3 „Hajnówka – Wschód” sporządzony w skali 1:2 000 i uchwalony Uchwałą Nr XXXVIII/229/06 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 października 2006r. Dokument został raz zmieniony, a na jego terenie uchwalono trzy nowe plany miejscowe, w związku z czym obecnie obowiązuje na 97% pierwotnych terenów, wraz ze zmianami:

Lp.	Nazwa planu	Data i numer uchwały Rady Miasta Hajnówka	Skala opracowania	Orientacyjna powierzchnia [km ²]
-----	-------------	---	-------------------	--

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka Obszar 1 „Hajnówka – Północ”	XXXVIII/227/06 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 października 2006r.	1: 2 000	5,03
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka Obszar 2 „Hajnówka – Południe”	XXXVIII/228/06 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 października 2006r.	1: 2 000	9,26
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka Obszar 3 „Hajnówka – Wschód”	XXXVIII/228/06 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 października 2006r.	1: 2 000	6,338
4.	Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Hajnówka obejmującego obszar położony w Hajnówce przy ul. Żabia Górka, na działkach o nr geodezyjnych: 1012/25, 1012/17, 1012/27, 1012/26, 1012/9	VIII/49/11 Rady Miasta Hajnówka z dnia 29 czerwca 2011 r.	1: 500	0,009

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Hajnówka obejmującego obszar położony w Hajnówce przy ul. Warszawskiej, na działkach o nr geodezyjnych: 2676/13, 2678, 2676/4, 2676/10	VIII/51/11 Rady Miasta Hajnówka z dnia 29 czerwca 2011r.	1: 1 000	0,015
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszar 1 „Hajnówka Północ”	XXXVII/287/14 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 czerwca 2014 r.	1: 1 000	0,13
7.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszar 2 „Hajnówka Południe”	XXXVIII/294/14 Rady Miasta Hajnówka z dnia 21 sierpnia 2014r.	1: 1 000	0,069
8.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszar 3 „Hajnówka Wschód”	XXXVIII/295/14 Rady Miasta Hajnówka z dnia 21 sierpnia 2014 r.	1: 1 000	0,078
9.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszar 3 „Hajnówka Wschód”	XLI/312/14 Rady Miasta Hajnówka z dnia 5 listopada 2014 r.	1: 500	0,023
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Hajnówka – dla terenów położonych w rejonie ul. Rakowieckiego i ul. Lipowej	XXIV/158/16 Rady Miasta Hajnówka z dnia 28 grudnia 2016 r.	1: 500	0,137

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Hajnówka – dla terenów położonych w rejonie ul. Słowackiego	XXVII/174/17 Rady Miasta Hajnówka z dnia 29 marca 2017 r.	1: 1 000	0,183
12.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Hajnówka dla terenów położonych w rejonie ul. Warszawskiej	XXXIV/266/22 Rady Miasta Hajnówka z dnia 30 marca 2022 r.	1: 500	0,017
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka – rejon ul. Piaski i ul. Władysława Jagiełły	XLV/366/23 Rady Miasta Hajnówka z dnia 31 maja 2023 r	1:	0,021

Tab. 1 Wykaz obowiązujących planów miejscowych

1.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Hajnówka

Zgodnie z treścią tekstu jednolitego aktualnie obowiązującego studium dokument składa się z:

- części tekstowej (Załącznik nr 1 do uchwały):
  - Uwarunkowania rozwoju,
  - Kierunki zagospodarowania przestrzennego,
- części graficznej (Załącznik nr 2 do uchwały):
  - Plansza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego - rysunek wykonany na mapie topograficznej w skali 1:5 000,
  - Plansza kierunków zagospodarowania przestrzennego - rysunek wykonany na mapie topograficznej w skali 1:5 000.

1.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW

Na obszarze miasta Hajnówka występują aktualnie następujące, podstawowe formy użytkowania i zagospodarowania terenu:

- osadnicze mieszkaniowe (wielorodzinne i jednorodzinne), mieszkaniowo-usługowe, usługowe, zagrodowe, zagrodowe z zabudową jednorodzinną, z niezbędną infrastrukturą,
- produkcyjne (obiekty związane z obsługą mieszkańców, np. produkcja pieczywa, wyrobów cukierniczych, wyrobów wędliniarskich),
- infrastrukturalne (drogowe, linie energetyczne napowietrzne wraz ze strefą techniczną, gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze strefą kontrolowaną),
- rolnicze, w tym uprawy i hodowla oraz użytkowanie łąk i pastwisk,
- leśne i pod zalesienie,
- tereny wód powierzchniowych.

Zainwestowanie osadnicze skupione jest głównie w centralnej części miasta. Na gruntach rolnych w mieście występują zróżnicowane, dobre warunki agroekologiczne.

Na terenie miasta Hajnówka lasy zajmują ok. 2,87% jego całkowitej powierzchni i położone są głównie w zachodniej i wschodniej części miasta.

Użytkowanie istniejące obejmuje wszystkie formy zagospodarowania miasta funkcjonujące na dzień 25 września 2022 r. Według danych Starostwa Powiatowego w Hajnówce istniejącym użytkowaniem dominującym w obszarze miasta jest użytkowanie rolne, które obejmuje swym zasięgiem w ponad 60,4% (1286 ha) (tereny rolnicze, łąki i pastwiska, sady) powierzchni miasta. uzupełnieniem tych terenów są tereny leśne stanowiące zaledwie 4,98% (106 ha) powierzchni miasta. Natomiast tereny zabudowane zajmują 34,48% (734 ha) powierzchni miasta.

Zaskakująco niski jest udział w strukturze użytkowej miasta wód powierzchniowych. Stanowią one tylko 0,14% (3 ha) powierzchni.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Lp.	Kategoria gruntu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Grunty rolne		1286	
1.	- grunty orne	677	31,80
2.	- sady	4	0,19
3.	- łąki (170) i pastwiska (233) trwałe	403	18,93
4.	- grunty pod stawami (2) i rowami (6)	8	0,38
5.	- grunty rolne zabudowane	31	1,46
6.	- grunty zadrzewione i zakrzewione	33	1,55
7.	- nieużytki	68	3,19
Grunty leśne		106	5,00
8.	- lasy	106	5,00
9.	- grunty zadrzewione i zakrzewione	0	0,00
Grunty zabudowane i zurbanizowane		195	9,16
10.	- tereny mieszkaniowe	287	13,48
11.	- tereny przemysłowe	102	4,79
12.	- tereny zabudowane	91	19,37
13.	- tereny zurbanizowane	11	0,52
14.	- tereny sportowe i rekreacyjne	19	0,89
15.	- drogi	116	5,45
16.	- tereny kolejowe	59	2,77
Grunty pod wodami		6	0,28
17.	- grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	6	0,28
Razem		1323	100,0

Tab. 2 Kategorie gruntów w mieście, źródło: opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Hajnówce, 2022 r.

Powyższe formy użytkowania i planowane w projekcie studium formy zagospodarowania przestrzennego miasta całkowicie odpowiadają predyspozycją przestrzennym w zakresie uwarunkowań środowiska przyrodniczego, kulturowego i antropogenicznego.

Tereny mieszkaniowe - stan mieszkalnictwa

W granicach administracyjnych miasta, wśród terenów mieszkaniowych przeważa, pod względem zajmowanej powierzchni, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, przy mniejszym udziale zabudowy wielorodzinnej oraz mieszkaniowo-usługowej.

Na obszarze Starego Miasta oraz w bezpośrednim jego sąsiedztwie występują skupiska zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Zabudowa ta posiada historyczny układ ulic i bardzo zwarty charakter, często tworząc zabytkowe pierzeje.

Region ten charakteryzuje się uporządkowaną zabudową mieszkaniową jednorodziną (głównie wolnostojącą i bliźniaczą), przy mniejszym udziale innych form, w tym zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Tereny usługowo - produkcyjne

Hajnówka jako miasto powiatowe należy do obszarów strategicznej interwencji województwa podlaskiego ze względu na problemy wyludniania się, silnej konkurencji zewnętrznej, jej roli jako węzła gospodarczego, edukacyjnego, usługowego, komunikacyjnego oraz przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości.

Miasto w systemie osadniczym województwa podlaskiego należy do jednego z 13 jednostek samorządu terytorialnego stanowiących gminę, gdzie miasto i teren wiejski położony wokół niego to dwie odrębne gminy. Należy ono również do grupy miast średnich tzw. ośrodków lokalnych powiatowych. Ponad to pozostaje ono w sąsiedztwie oddziaływania potencjalnego ośrodka subregionalnego jakim jest Bielsk Podlaski.

W układzie hierarchicznym osadnictwa województwa podlaskiego Hajnówka pełni funkcję poziomu III ośrodka lokalnego powiatowego i jest klasyfikowane jako miasto z funkcjami ponadlokalnymi i lokalnymi usług publicznych, mieszkalnictwa, turystyki i wypoczynku, o znaczeniu regionalnym i krajowym oraz produkcyjno-usługową (aktywność gospodarcza głównie na bazie surowców lokalnych), cechującą:

- dostępność z drogi wojewódzkiej DW 685 i 689 do przejścia granicznego, turystycznego z Białorusią w Białowieży oraz z linii kolejowych nr 52 Lewki, Hajnówka, Nieznany Bór (Białowieża) (linia niewykorzystana dla potrzeb ruchu turystycznego) i nr 31 Siedlce, Czeremcha, Hajnówka, Siemianówka, Cisówka,

- granica państwa oraz z drogi DW nr 687 do zbiornika wodnego „Siemianówka” i przejścia granicznego kolejowego w Siemianówce,
- walory turystyczno-wypoczynkowe o znaczeniu krajowym i międzynarodowym wynikające z bezpośredniego sąsiedztwa Puszczy Białowieskiej z Białowieskim Parkiem Narodowym, Białowieży, turystyki leśnej, kolei wąskotorowej, bliskości zbiornika wodnego Siemianówka oraz wielokulturowości etnicznej,
  - rozwinięta ponadlokalna infrastruktura usługowa publiczna z Instytutem Nauk Leśnych oraz umiarkowanie produkcyjno-usługowa z podstrefą Hajnowską Suwalskiej SSE (Specjalnej Strefy Ekonomicznej),
  - brak systemu gazowniczego, ale rozwinięta infrastruktura komunalna,
  - wymagające rewaloryzacji i rewitalizacji fragmenty zdegradowanej zabudowy w śródmieściu i przestrzeni publicznych,
  - niewystarczający rozwój infrastruktury obsługi turystyki i wypoczynku, w tym brak w mieście zbiornika wodnego do rekreacji.

Tożsamość narodowa i etniczna jest przejawem wielokulturowości województwa podlaskiego, w tym również Hajnowki, która należy do czterech gmin województwa, w których przedstawiciele mniejszości białoruskiej stanowią pod 50% ludności a przedstawiciele obywateli polskich narodowości ukraińskiej stanowią znaczne skupiska. Wyznawcy religii prawosławnej zamieszkują głównie 5 powiatów (białostocki, bielski, hajnowski, siemiatycki i sokólski) przy czym w niektórych gminach, w tym w gminie i mieście Hajnowka stanowią oni większość lokalnych społeczności.

Hajnowka posiada dwa centra Handlowe (Galeria Hajnowka i Galeria Leśna) oraz nowe osiedla miejskie oparte o nowe funkcje produkcyjne (zakłady drzewne) a pod względem rolniczym w gminie wiejskiej Hajnowka występuje 10,0% gruntów najlepszego 2 kompleksu pszenno-żytniego.

Przez Hajnowkę przebiega Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo.

Miasto jest zasilane przez system elektroenergetyczny RPZ Hajnowka, odprowadzenie ścieków z miasta i gminy do oczyszczalni jest scentralizowane w system kanalizacji sanitarnej. Odpady komunalne odprowadzane są do , w sytuacji awaryjnej przewidziany jest czasowy

odbiór strumienia odpadów do instalacji zastępczych m.in. do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP) w ZZO Hajnówka.

Planowane jest zwiększenie retencji wody poprzez budowę małych zbiorników w tym zbiornika na rowie A w mieście Hajnówka o powierzchni 4,5 ha i pojemności 100 000 m³ oraz w sąsiedztwie miasta zbiornika Orzeszkowo (SW1461) o powierzchni 8,0 ha i pojemności 112 000 m³.

Tereny inwestycji celu publicznego

Na obszarze miasta Hajnówka znajdują się tereny inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 6 ustawy *o gospodarce nieruchomościami*, takie jak:

- tereny gminnych dróg publicznych, ciągów pieszo - jezdnych i ciągów pieszych,
- tereny obsługi technicznej służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców,
- tereny usług publicznych,
- tereny gminnej zieleni,
- tereny ogólnodostępnych parkingów takich jak parki, place,
- tereny urządzeń wodnych i melioracji,
- pozostałe gminne tereny obsługi technicznej służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców.

Szczegółową charakterystykę terenów i obiektów celu publicznego zawarto w rozdziałach poniżej.

Tereny zieleni i wody

Zieleń i zadrzewienia stanowią bardzo istotny element SPM Hajnówka szczególnie w terenach zabudowy mieszkalnej. Przy planowaniu nowej zabudowy bardzo istotnym elementem jest zachowanie właściwych proporcji pomiędzy terenem zabudowanym a terenem biologicznie czynnym. Dlatego utrzymanie i ochrona zieleni i zadrzewień winna być priorytetem prawidłowego kształtowania środowiska przestrzennego.

Elementami zieleni urządzonej na terenie miasta Hajnówka są :

- Park Miejski przy ul. Parkowej,

- Skwer dr Dymitra Wasilewskiego,
- Skwer przy ul. Aleksego Zina (przed Urzędem Miasta),
- Skwer przy SDH ul. 3-go Maja,
- zieleń osiedlowa,
- zieleńce,
- zieleń towarzysząca usługom i zabudowie jednorodzinnej,
- zieleń cmentarna,
- ogrody działkowe (ogródki działkowe Polskiego Związku Działkowców Zarząd Wojewódzki w Białymstoku, ogródki działkowe przyzakładowe),
- tereny otwarte upraw polowych,
- drzewa pomnikowe.

Tereny specjalne i zamknięte

Na terenie miasta Hajnówka do terenów zamkniętych, o których mowa w art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz. U. z 2021r., poz. 1990 z późn. zmianami), należy zaliczyć tereny kolejowe zgodnie z Decyzją Nr 45 Ministra Infrastruktury z dnia 17 grudnia 2009 r. *w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych* (Dz. Urz. MI 09.14.51. ze zm.).

Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy można wydzielić kilka wyróżniających się funkcji, z wyraźną dominacją: mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej oraz obsługi ludności, a także terenów otwartych (rolniczych i leśnych). Analiza aktualnego zagospodarowania w kontekście istniejących uwarunkowań przyrodniczych oraz kulturowych wskazuje względną jego zgodność. Ład przestrzenny jest pożądanym w każdym miejscu przestrzeni miejskiej.

Głównym celem przy wyznaczaniu terenów nowej zabudowy powinno być racjonalne wykorzystanie przestrzeni. Rozwój powinien być ściśle związany z potencjałem demograficznym gminy i przebiegać etapowo. Przyjęte rozwiązania powinny zapewniać ochronę ładu przestrzennego, zachować harmonię przestrzenną oraz odpowiednią skalę i proporcje zabudowy. Równie istotne jest oddziaływanie na jakość życia mieszkańców

(jakość powietrza, czystość wód powierzchniowych, wypoczynek, wartości estetyczne, krajobrazowe, kulturalne).

Diagnoza, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 została przyjęta w 2016 r.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

2.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZASOBY

Miasto Hajnówka, według podziału regionalnego w układzie dziesiętnym autorstwa Jerzego Kondrackiego (2009) i w zmianie dokonanej przez zespół pod kierunkiem prof. J. Solona (2018, 2021), położone jest na obszarze Równiny Bielskiej (843.37)

W wspomnianym podziale regionalnym, w układzie dziesiętnym podział ten jest następujący:

- Megaregion: Niż Wschodnioeuropejski (8),
- Prowincja: Niż Wschodniobałtycko-Białoruskie (84),
- Podprowincja: Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie (843),
- Makroregion: Nizina Północnopodlaska (843.3),
- Mezo-region: Równina Bielska (843.37).

W przeważającej części teren miasta Hajnówka naturalnie opada w kierunku doliny rzeki Leśnej Prawej. Najwyższy punkt znajduje się w północno zachodniej części granicy miasta i jest wzniesieniem łagodnego pagóru fluwioglacjalnego (moreny czołowej) o wysokość wynosi 178,8 m n.p.m., zaś najniższy punkt znajduje się w korycie rzeki Leśnej Prawej na granicy południowej miasta i wynosi 155,8 m n.p.m. Deniwelacja wysokości względnej w mieście wynosi ok. 23,0 m i jest ona najbardziej zróżnicowana wysokościowo w południowej i środkowej części obszaru miasta.

Krajobraz miasta jest zróżnicowany, z dominującymi terenami rzeźby młodoglacjalnej przeciętym prawie południkową przez dolinę rzeki Leśnej Prawej. Miasto odwadnia niewielka (132,7 km, w tym w granicach Polski 33 km, pozostała część rzeki przepływa przez Białoruś) rzeka Leśna Prawa – prawy dopływ Bugu. W niewielkim fragmencie północnej części miasta przebiega dział wodny V rzędu, a całość obszaru jest fragmentem jednolitych JCWP PLRW2000232665249 Leśna od Przewłoki.

Wpływ człowieka na rzeźbę terenu dotyczy zarówno zmian liniowych, jak i powierzchniowych. Zmiany liniowe dotyczą utworzenia skarp lub nasypów przy budowie dróg oraz linii kolejowej, czy wałów przeciwpowodziowych. Zmiany powierzchniowe to przede wszystkim hałdy popiołów, a w mniejszym stopniu lokalne zmiany rzeźby terenu związane z posadowieniem budynków.

2.1.1. Warunki klimatyczne

Pod względem regionalizacji klimatycznej Alojzego Wosia (1994) obszar miasta Hajnówka leży w Regionie C (Klimaty Wielkich Dolin) krainie Łomżyńsko-Grodzieńskiej (C10). Wg innej klasyfikacji klimatu Polski należy on do dzielnicy podlaskiej w regionie mazurskim charakteryzującej się przewagą cech klimatu kontynentalnego.

Roczny klimat Polski kształtują masy powietrza polarno: kontynentalnego i morskiego decydując o jego przejściowości oraz masy powietrza:

- wyżu skandynawskiego powodujące w zimie silne mrozy,
- arktycznego inwazyjnego znad Grenlandii w kwietniu – maju wywołujące przymrozki, a niekiedy nawet opady śniegu tzw. zimni ogrodnicy,
- zwrotnikowo-morskiego (Wyż Azorski) przynoszące latem upały i częste burze a zimą gwałtowne odwilże,
- wyżowego zwrotnikowo-kontynentalnego znad Azji Mniejszej i Bałkanów powodujące jesienią pogodę typu babiego lata.

Klimat miasta Hajnówka charakteryzuje się stosunkowo mroźną zimą, umiarkowanie gorącym latem oraz ciepłą, ale nie długą jesienią. W ciągu roku przeważają dni z częściowym

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

---

i dużym zachmurzeniem (ryc. 15). Poniżej przedstawiono szczegółowe parametry pogodowe dla miasta Hajnówka (ryc. 14-19):

- średnia roczna temp. powietrza: 6,5°C (dla Polski: 7-8°C), średnia temp. stycznia: -5°C (dla Polski: -4°C), średnia temp. lipca: 13°C (dla Polski: 17°C),
- ekstrema temp./rok: temp. powyżej 35°C (VI-VII): 1,6 dnia, temp. poniżej -10°C (XII-II): 1,0 dzień (ryc. 15), (dla Polski temp. powyżej 30°C (VI-VII): 9,5 dnia, temp. poniżej -10°C (XII-II): 1,2 dnia),
- długość termicznego lata: 95 dni, długość termicznej zimy: 90 dni,
- roczna suma opadów: 525 mm przy min. 25 mm w lutym i max. 65 mm w czerwcu (ryc. 14, 16) (dla Polski: 600 mm), 60% opadów rocznych to opady półrocza letniego, ilość dni suchych (bez deszczu): 217,
- średnia roczna ilość dni z opadami: 148, obszar otrzymuje średnio 550 mm opadu, Najwięcej opadów notuje się w lipcu – 85 mm, najmniej zaś w lutym – 24 mm, opady letnie są krótkotrwałe towarzyszą im często burze (średnio 16 razy w roku) – (ryc. 15).
- średnia roczna ilość dni z mrozem: 113,2 (ryc. 15),
- średnia ilość dni słonecznych (zachmurzenie poniżej 20%): min. 2,2 dnia (XII-II), max 7-8 dni (VIII), średnia ilość dni z częściowym zachmurzeniem (20-80%): min. 10,2 dnia (II), max 18,2-18,3 dnia (VII-VIII), średnia ilość dni z dużym zachmurzeniem (ponad 80%): max. 19 dni (XII-I), min. 6-7 dni (VII-VIII) (ryc. 14),
- średnia roczna prędkość wiatru: 18 km/h (min. 10 km/h, max 27 km/h), duża prędkości wiatru (powyżej 60 km/h): 5,9 dnia, dominuje sektor wiatrów W (14,5%), WSW (14,5%) i SW (14,0%) najczęściej latem i jesienią, najrzadziej wieją wiatry z NNW (7,2%), N (7,1%), NNE (6,9%) i NE (7,0%), cisze atmosferyczne są notowane w 17,0% rzadko zimą, średnie prędkości wiatrów wynoszą 4,5 m/s, najsilniejsze wiatry występują zimą i wiosną, a min. wiatry wieją w okresie letnim (ryc. 17), najwyższe ciśnienia atmosferyczne występują w styczniu a najmniejsze w lipcu – róża wiatru (pokazuje liczbę godzin w ciągu roku, gdy wiatr wieje w tym samym kierunku) – ryc. 17,
- długość okresu wegetacyjnego: 190-200 dni (od końca IV do końca X),

- średnia długość trwania lata wynosi 80 dni, a zimy 100-110 dni, zaleganie pokrywy śnieżnej ok. 90 dni (od XI z przerwami do IV),
- grubości pokrywy śnieżnej w miesiącach XI-IV nie przekraczającą 1m,
- około 80% wody opadowej ulega wyparowaniu,
- długość termicznego okresu wegetacyjnego wynosi 210-220 dni.

Powyższe cechy pogody przedstawiono na podstawie danych meteorologicznych *Atlasu Rzeczypospolitej Polskiej, część 31. Klimat (1994)*.

Na terenie Hajnówki można wyodrębnić rejony z odmiennymi warunkami mikroklimatycznymi, które warunkowane są ukształtowaniem terenu i sposobem zagospodarowania. Mikroklimat w strefie śródmiejskiej jest przekształcony i wykazuje szereg cech typowych dla obszarów miejskich, takich jak: zmniejszona amplituda temperatury w stosunku do terenów otwartych, zmniejszona wilgotność powietrza, ograniczone występowanie mgieł, zmniejszenie prędkości wiatru z jednoczesnym wzrostem jego porywistości w rejonach zwartej zabudowy wielopiętrowej wzdłuż ulic. Tereny otwarte leżące w dolinach rzecznych charakteryzuje zwiększona wilgotność, amplituda temperatur w stosunku dnia do nocy, z wyłączeniem terenów nadwodnych oraz zwiększona prędkość wiatrów oraz zwiększona amplituda temperatur w stosunku dzień-noc w okresie zimowym.

2.1.2. Geomorfologia, rzeźba terenu i krajobraz

Pod względem budowy tektonicznej miasto leży na najstarszej części kontynentu europejskiego – prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej w obrębie wyniesienia mazursko-suwalskiego. Stare utwory prekambryjskie przykrywają utwory paleozoiku a następnie mezozoiku w postaci margli, opok, kredy piszącej, na których bezpośrednio zalegają młodsze utwory trzeciorzędowe o małej miąższości – oligoceńskie piaski i mułki, mioceńskie piaski drobne i pylaste oraz mułki i ility, a wyżej plioceńskie ility, które stanowią bezpośrednie podłoże dla osadów czwartorzędnych.

Poza tym obszar miasta Hajnówka położony jest we wschodniej części polskiego fragmentu Platformy Wschodnioeuropejskiej. Cały teren miasta Hajnówka wypełniają osady lądolodu skandynawskiego (zlodowacenie środkowopolskie i północnopolskie), który w fazach

glacialnych nasuwał się na teren Polski a w interglacjale cofał się. Stąd też wszystkie utwory starsze skryte są pod grubą warstwą materiału polodowcowego.

Rzeźba obszaru miasta Hajnówka ma typowy charakter rzeźby młodoglacjalnej (polodowcowej akumulacyjno-erozyjnej) nizinnej urozmaiconej niewielkimi wzniesieniami. Pod względem orograficznym teren w obrębie miasta tworzy południkowo biegnąca dolina rzeki Leśnej Prawej, która wcina się od północy w biegnące z NE na SE moreny czołowe akumulacyjne o wysokości od 15-20 m, znaczące zasięg zlodowacenia Wisły i jego recesyjne postoje oraz późniejsze przepływy wód roztopowych.

Dno doliny Leśnej Prawej wykorzystuje szeroką (prawie 1,5 km,) równinną pradolinę, utworzoną przez wody roztopowe ostatniego lądolodu. Miejscami pradolina posiada młodsze rozcięcia erozyjne spotykane głównie w okolicach krawędzi dopływów i innych cieków. Krawędzie wysoczyzn polodowcowych i poziomów wodnolodowcowych rozcięte są także przez płytkie i krótkie suche doliny, które posiadają słabo zaznaczone stoki.

Wokół doliny Leśnej Prawej w obszarze miasta spotyka się również na obszarach wysoczyzny oraz na powierzchniach wodnolodowcowych niewielkie zagłębienia powstałe po martwym lodzie. Zagłębienia te wypełniają namuły lub torfy oraz stabilniejszy materiał wodnofluwalny, z którego zbudowane są terasy nadzalewowe.

Rzeka Leśna Prawa płynie korytem uregulowanym. Dlatego nie może meandrować i zmieniać swoje koryto czy tworzyć starorzecza. Miejscami przy korycie rzeki spotyka się podtopienia, które zazwyczaj powstają w miejscach, gdzie w podłożu występują warstwy nieprzepuszczalne (gliny, gliny zastoiskowe, mułki gliniaste). Jednak widoczne są miejsca, gdzie rzeka w przyszłości utworzy taką formę geomorfologiczną. Typ rzeki meandrującej świadczy o jej dojrzałości morfologicznej. Natomiast obszary agradacji rzecznej (gromadzenie się osadów powodujące podnoszenie dna doliny rzecznej a w konsekwencji prowadzące do bardzo powolnego zasypywania doliny rzecznej) występują w dnie tarasu zalewowego Leśna Prawa i jej dopływów.

Cały obszar miasta posiada przeważającą równowagę procesów degradacji i agradacji w obrębie typów obszarów morfodynamicznych. Świadczą o tym wypłaszczenia w obrębie części tarasu zalewowego doliny Leśnej Prawej i jej dopływów oraz dwa poziomy starszych

tarasów nadzalewowych, które są modelowane przez ługowanie (wydzielanie składników ciekłych lub stałych z osadu), splukiwanie i procesy erozyjne o słabym natężeniu.

Krajobraz jest jednym z ważniejszych elementów kształtowania przestrzeni dla potrzeb porządkowania i tworzenia ładu przestrzennego oraz ograniczania chaosu przestrzennego, na co wskazuje Europejska Konwencja Krajobrazowa z 20.10.2000 r.

Waloryzacja zasobów krajobrazowych pozwala wyodrębnić najcenniejsze, unikatowe krajobrazy tzw. krajobrazy priorytetowe na tle pozostałych krajobrazów o mniejszych walorach użytkowych. Powyższe działania wymagają zastosowania właściwej metodologii do opracowania raportów/audytów krajobrazowych zgodnie z wymogami tzw. ustawy krajobrazowej (Dz.U. z 2015 r. poz. 774).

Zgodnie z oceną walorów estetycznych krajobrazu zawartą w *KPZK 2030 (Śleszyński 2007)* miasta Hajnówka posiada 20 pkt na 40 pkt maksymalnie możliwych w plasowaniu zastanej oceny wizualnej atrakcyjności estetycznej krajobrazu. Dodatkowo ocena ta nie wskazuje występowania negatywnego wpływ działalności człowieka obniżającego atrakcyjność krajobrazową. Jest to wynik dobry i wskazujący na potrzebę utrzymania wysokiego statusu ochrony krajobrazowej.

Trzeba zauważyć, że Traktat Akcesyjny wprowadził w polski krajowy system ochrony obszarowej – sieć obszarów Natura 2000.

Walory krajobrazowe miasta Hajnówka są zróżnicowane pod względem przestrzennym. Można w nich wyodrębnić trzy główne kategorie:

- krajobrazy przyrodniczy (naturalny, subnaturalny – prawie naturalny, seminaturalny – pół naturalny),
- krajobrazy kulturowy,
- krajobraz antropogeniczny (tereny zabudowy: mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej, produkcyjnej; infrastruktura komunikacyjna i pozostała infrastruktura użytkowa).

Krajobrazy naturalne, subnaturalne i seminaturalne występują fragmentarycznie dlatego zostały powiązane z krajobrazami przekształconymi kulturowo przez człowieka tzw.

krajobrazami charakterystycznymi dla gminy. Dodatkowo wydzielono samą kategorię krajobrazów kulturowych.

Analiza krajobrazowa przeprowadzona dla potrzeb niniejszego opracowania ekofizjograficznego pozwoliła na wskazanie następujących krajobrazów charakterystycznych w obszarze miasta Hajnówka:

- krajobraz kulturowy otwarty zabytkowego, historycznego układu urbanistycznego miasta,
- krajobraz doliny leśnej (słabo widoczny z drogi powiatowej, niezbędny punkt ekspozycji widokowej np. w terenie proponowanego użytku ekologicznego),
- krajobraz otwarty łąk i pastwisk doliny Leśnej Prawej,
- krajobraz łągów i bagien doliny Leśna Prawa,
- krajobraz rolniczy otwarty (obrzeżowa: zachodnia, północna i wschodnia część miasta),
- krajobraz usługowy i produkcyjny miasta.

Krajobrazy te będą wymagały ochrony głównie w zakresie utrzymania ich aktualnego stanu zachowania głównie przez ograniczenie ich fragmentacji, która jest przyczyną, często nieodwracalnej, degradacji krajobrazów otwartych oraz ich właściwego udostępniania dla potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych.

Spośród wyodrębnionych krajobrazów na uwagę zasługują krajobrazy, które mogłyby stanowić tzw. krajobrazy priorytetowe (unikatowe). Do rangi takich krajobrazów należy:

- krajobraz kulturowy otwarty zabytkowego, historycznego układu urbanistycznego miasta,
- krajobraz doliny rzeki Leśnej.

Powyższa problematyka wymaga bardziej szczegółowych badań i analiz. Duże nadzieje w tym zakresie pokłada się w stosunku do audytów krajobrazowych, które mają być sporządzane w przyszłości przez Marszałka Województwa. Jednak niezbędne jest wprowadzenie formy ochrony krajobrazu doliny Leśnej (wokół ul. Warszawskiej) w postaci użytku krajobrazowego.

2.1.3. Warunki geologiczno-inżynierskie

Utwory budujące obszar wysoczyzny należą do gruntów nośnych korzystnych do zabudowy. Miasto Hajnówka posiada dobre uwarunkowania przyrodnicze w zakresie przydatności gruntów pod zabudowę (31%), dlatego tylko w sporadycznych przypadkach posadawiania budynków może być wskazane wcześniejsze wykonanie właściwych badań geotechnicznych w odniesieniu do oceny jakości gruntu pod zabudowę. Istniejąca powierzchnia zabudowana obejmuje 39,06% powierzchni miasta. Stanowią ją grunty zabudowane na cele mieszkaniowe, rolnicze (zabudowa zagrodowa i gospodarcza), infrastrukturalne związane z zabudową, grunty pod usługi, grunty zasklepione pod drogami różnych kategorii użytkowych oraz grunty przeznaczone na tereny inwestycyjne (produkcyjne, usługowe, składy i magazyny).

Obszarami mniej korzystnymi dla budownictwa są doliny, obniżenia i zagłębienia terenu. Na obszarach ich występowania należy liczyć się z pewnym ograniczeniem budownictwa lub z większym nakładem kosztów, w związku z możliwością zalegania wśród nich wkładek gruntów organicznych. Utwory bagienno-aluwialne, wykształcone w postaci wilgotnych lub mokrych torfów i namułów organicznych należą do gruntów słabonośnych nie wskazanych do zabudowy. Niekorzystne warunki geologiczno-inżynierskie występują głównie w dolinie rzeki Leśnej, na równinach zalewowych (grunty nienośne: organiczne). Dodatkowo gruntami słabonośnymi i plastycznymi są ropy, mułki i piaski zastoiskowe z możliwymi soczewkami i przewarstwieniami piasków wodonośnych, które występują w południowo-wschodniej części miasta. Niekorzystne warunki do posadowienia budynków mogą generować wyższe koszty prac budowlanych.

Według „*Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych*” w obszarze miasta Hajnówka nie występują zarejestrowane tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi co nie oznacza, że faktycznie takich zagrożeń nie ma.

Podobnie również według danych Państwowego Instytutu Geologicznego Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB) na terenie miasta Hajnówka znajdują się niewielkie obszary predysponowane do występowania ruchów masowych w obrębie terenów po eksploatacji

piasków budowlanych. Niewielkie osuwiska eoliczne można spotkać w utworach piaszczystych pokrywających dolinę zalewową Leśnej Prawej.

2.1.4. Surowce naturalne

Z budową geologiczną ściśle związane jest występowanie surowców mineralnych. Na obszarze miasta Hajnówka wg dostępnej inwentaryzacji geologicznej brak jest perspektywicznych oraz czynnych złóż kopalin (*Baza Midas, Bilans... 2021*).

Występujące na terenie miasta piaski fluwioglacjalne wydobywane są lokalnie przez mieszkańców na potrzeby własne. Natomiast występujące w tarasie zalewowym Leśnej Prawej torfy nie posiadają oszacowania wartości jako surowiec eksploatacyjny w Bazie Midas IGPIB w Warszawie. Na terenie miasta Hajnówka nie występują odkryte złoża surowców mineralnych w dostępnych materiałach geologicznych. Złoża kredy piszącej znajdują się na głębokości od 50 do 310 m p.p.t.

2.1.5. Warunki glebowe

Gleby stanowią grunt naturalnej, zewnętrznej pokrywy (warstwy) skorupy ziemskiej ukształtowanej w wyniku integralnego oddziaływania klimatu i żywych organizmów na zwietrzelinę skalną (skałę macierzystą gleby) w warunkach określonej rzeźby terenu i określonego czasu, często przy wpływie bezpośrednim lub pośrednim gospodarczej działalności człowieka. Na obszarze miasta Hajnówka istniejące gleby wytworzyły się na osadach akumulacji czwartorzędowej: rzecznej, stokowej, polodowcowej oraz na utworach antropogenicznych.

2.1.6. Wody powierzchniowe

Głównym elementem hydrograficznym wód powierzchniowych miasta Hajnówka jest rzeka Leśna Prawa (132,7 km długości, w tym przez miasto Hajnówka rzeka płynie na długości 5,32 km) z niewielkimi dopływami Łuch, dopływ spod Pucisk i dopływ z Bielszczyzny, Miedna, dopływ z Głębokiego Kąta, Chwiszczej, Perebel, Przewłoka, Biała, Leśna Lewa oraz kilkoma dopływami bez nazwy. Na terenie miasta do Leśne wpływają lewobrzeżnie dopływ z Nowosad, prawobrzeżnie dopływ z Bielszczyzny do którego prawobrzeżnie wpływa dopływ spod Pucisk.

Rzeka Leśna Prawa należy do dorzecza Wisły Środkowej i stanowią zlewisko II rzędu.

Na terenie miasta nie występują linie wododziałowe wód powierzchniowych tego ciek.

Rzeka przepływa prawie południkowa przez miasto dwoma korytami, które zgodnie z nachyleniem terenu z północy na południe.

Zgodnie z podziałem na Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) odcinek rzeki Leśnej płynącej przez Hajnówkę należy do JCWP PLRW2000232665249 o nazwie Leśna od Przewłoki.

W typologii JCWP dorzecza Wisły opartej na następujących parametrach: wielkość powierzchni zlewni cieków, wysokość nad poziomem morza (w m n.p.m.), typ podłoża, analizowany odcinek rzeki Leśnej Prawej należy do typu 17 – potok nizinny piaszczysty.

Rzeka Leśna Prawa płynie meandrując stosunkowo szeroką doliną do 2 km (pradolina wód roztopowych fluwioglacjalnych) w kierunku południowo-zachodnim. Tak rozległa dolina została utworzona przez spływające sprzed czoła lądolodu środkowopolskiego wody fluwioglacjalne. W obrębie tarasu zalewowego Leśna Prawa, ciek i rowy melioracyjne płyną wykorzystując lokalne obniżenia i ostatecznie zasilają Leśną Prawą swoimi wodami.

Niewielkie, naturalne zbiorniki wód powierzchniowych zlokalizowane w dolinie Leśnej Prawej i sporadycznie na terenie miasta. Wielkość zasobów wód powierzchniowych charakteryzuje wskaźnik średniego odpływu jednostkowego, który dla miasta Hajnówka wynosi 0,5 litr/s/km². Obszar ten cechuje typ reżimu rzeczno-śnieżny, silnie wykształcony. W odpływie całkowitym występuje równowaga zasilania podziemnego z powierzchniowym (podziemne 34-45%, powierzchniowe 55-56%) – *Dynowska 1994*.

W obszarze tarasy zalewowej Leśnej Prawej nie wyznaczono następujących obszarów zagrożenia powodziowego.

2.1.7. Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym miasto Hajnówka położone jest poza dużymi zbiornikami wód podziemnych.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Miasto charakteryzuje średnia zasobność wód podziemnych charakterystyczna dla tej części zlewiska Środkowej Wisły. Główne poziomy użytkowe wód stanowią poziomy wodonośne wód słodkich czwartorzędowych.

Obszary występowania zwierciadła pierwszego poziomu wód podziemnych przebiegają w nawiązaniu do orografii terenu miasta i stanowią je:

- wody podziemne na głębokości mniejszej od 0-1 m związane są z rzeką Leśna Prawa i jej dopływami z terenu miasta, najbardziej wahający się poziom, który zależy od wielkości opadów atmosferycznych i najbardziej zanieczyszczony bakteriologicznie, występuje w obszarze hydroizohipsy zwierciadła wody swobodnego napięcia – 160 m n.p.m. i 155 m n.p.m. stanowią one jeden poziom wodonośny występujący w strefie występowania torfów równorzędnie z piaskami żwirami, strefie hydrodynamiczno-geomorfologicznej – d – dolina, o charakterze zwierciadła zs – zwierciadło swobodne, nie będącym głównym użytkowym poziomem wodonośnym z czwartorzędu,
- tereny bocznych dolinek uchodzących do Leśnej Prawej oraz obniżień o charakterze zagłębień powypiskowych, gdzie woda gruntowa długo trwale występuje bardzo płytko z tendencją do stagnacji na powierzchni,
- podziemne na głębokości od 1- 2 m występują w obrębie powierzchni zbudowanych z piasków i żwirów zalegających pod powierzchnią fluwioglacjału o niewielkiej miąższości, wykazują ustabilizowane wydajności, występującymi w strefie zwierciadła są piaski równorzędnie ze żwirami, strefie hydrodynamiczno-geomorfologicznej – wysoczyzna i terasa zalewowa, o charakterze zwierciadła swobodnego, będącego głównym użytkowym poziomem wodonośnym (G) z czwartorzędu,
- wody podziemne na głębokości powyżej 2-5 m posiadają dobrą jakość i ustabilizowaną wydajność, 5 numer jednostki pierwszego poziomu wodonośnego (PPW), utworami dominującymi w PPW, występującymi w strefie zwierciadła są torfy równorzędnie z piaskami żwirami, strefie hydrodynamiczno-geomorfologicznej dolina, o charakterze zwierciadła swobodnego, nie będącym głównym użytkowym poziomem wodonośnym z czwartorzędu,

- wody podziemne na głębokości powyżej 5-10 m w rejonach równin piaszczysto-żwirowych zalegających na warstwie wodoszczelnej, posiadają dobrą jakość i ustabilizowaną wydajność, występującymi w strefie zwierciadła są piaski równorzędnie ze żwirami, strefie hydrodynamiczno-geomorfologicznej – rs – równina sandrowa, o charakterze zwierciadła zs – zwierciadło swobodne, nie będącym głównym użytkowym poziomem wodonośnym z czwartorzędu,
- wody podziemne na głębokości 5-20 m występują w niewielkich zasobach wodnych w formacjach utworów wodoszczelnych, ze względu na niewielkie wydajności nie stanowią większego znaczenia praktycznego 2 numer jednostki pierwszego poziomu wodonośnego (PPW), utworami dominującymi w PPW, występującymi w strefie zwierciadła są piaski równorzędnie ze żwirami, strefie hydrodynamiczno-geomorfologicznej wysoczyzny morenowej, o znacznie zróżnicowanych warunkach występowania i warstw wodonośnych – zwierciadło nieciągłe o zmiennym charakterze, nie będącym głównym użytkowym poziomem wodonośnym z czwartorzędu.

2.1.8. Flora

Zbiorowiska roślinne na obszarze miasta tworzą:

- fragmenty lasu oraz zbiorowiska semileśne (młode nasadzenia drzew iglastych głównie sosny (przy granicy wschodniej miasta), m.in. porastające tereny piaszczyste jak również hydrogeniczne, nadwodne oraz w miejscowych zagłębieniach terenu i nowe (kilku-, kilkunastoletnie) nasadzenia laflorsów młodniki i drągowiny (drzewostan przechodzący ze stadium rozwoju młodocianego do dojrzałego i obejmuje lata życia drzewostanu od 35 do 50 lat), zbiorowiska leśne pełnią istotne funkcje fizjotaktyczne takie jak: zachowanie, kształtowanie i przywracanie ekologicznej równowagi w krajobrazie oraz ekologiczne i krajobrazowe. Do najistotniejszych funkcji fizjotaktycznych należy funkcja:
  - glebotwórcza i gleboochronna (stabilizowanie podłoża, ograniczanie i ochrona przed erozją wodną oraz wietrzną),
  - Hydrologiczna (ograniczenie spływu powierzchniowego, wzrost drenażu (retencji), stabilizowanie stanów wód),

- klimatotwórcza (odmienne warunki topoklimatyczne wnętrza lasu w stosunku do jego otoczenia),
- higieniczna (niwelowanie i ograniczanie hałasu, ograniczanie lub pochłanianie innych zanieczyszczeń atmosferycznych np. pyłowych, ograniczenie przemieszczania się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych).

Poza tym zbiorowiska leśne pełnią inne funkcje bardzo istotne dla funkcjonowania człowieka np. funkcję rekreacyjną (poczucie wyciszenia, swobody, dotlenienia, odstresowania), estetyczną (poczucie piękna i pozytywnego odbioru percepcyjnego), ekologiczną (tworzenie wartościowych nisz ekologicznych dla określonych gatunki zwierząt, poprawa migracji organizmów żywych) oraz krajobrazową, która ma istotny wpływ przy kształtowaniu terenu pod względem fizjonomicznym.

- zbiorowiska łąkowo-pastewne, w tym również na terenach hydrogenicznych, reprezentowane są przez zbiorowiska roślinne łąk wilgotnych i świeżych, znajdują się na terenie tarasy zalewowej Leśnej Prawej i jej lewobrzeżnych dopływów oraz wzdłuż niewielkich zbiorników wodnych. Wilgotne dna dolin rzek, cieków i oczek wodnych stanowią dobre warunki wykorzystywane przez zespoły roślinności łąkowo-bagiennnej, szuwarowo-bagiennnej, i bagienno-torfowiskowej z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i ptaków. Ponadto występują na tych terenach zbiorowiska krzewiaste w miejscach nieprzydatnych do uprawy: na ścianach wąwozów lessowych, na stromiznach zboczy oraz na bardzo płytkich inicjalnych lub zdegradowanych glebach,
- agrocenozy gruntów ornych, (tereny nieużytkowane) z upraw dominującymi uprawami zbożowymi (głównie żyto, w mniejszym stopniu pszenica, jęczmień i mieszanki zbożowe jare). Stosunkowo znaczny udział mają również uprawy roślin okopowych (głównie ziemniaków),
- roślinność ugorów nieużytkowanych rolniczo reprezentowana jest przez klasę *Stellarietea mediae* z najczęściej spotykanymi gatunkami: stulisz lekarski *Sisymbrium officinale*, stulicha psia *Descurainia sophia*, życica trwała *Lolium perenne*, babka zwyczajna *Plantago major*, wiechlina roczna *Poa annua*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*, jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*, prosienicznik szorstki *Hypochoeris radicata*. Ponadto występuje tu turzyca owłosiona *Carex hirta*, skrzyp

polny *Equisetum arvense*, żótllica orzęsiona *Galinsoga ciliata*, żótllica drobnokwiatowa *G. parviflora*, dziurawiec zwyczajny *Hypericum perforatum*.

Roślinność ta nie jest chroniona w Polsce ani we Wspólnocie,

- śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia, parki podworskie, park miejski, zadrzewienia cmentarzy, sady i ogrody działkowe oraz przydomowe oraz pojedyncze drzewa głównie w terenach gruntów rolnych,
- szpalery i aleje drzew wzdłuż dróg głównie z przewagą topoli, jesionów, olszy,
- ekosystemy hydrogeniczne (bagienne) związane głównie z występowaniem terenów z płytko zalegającą wodą gruntową, rzek, niewielkich naturalnych oczek wodnych, starorzeczy, podtopień i zbiorników antropogenicznych, odgrywają one zasadniczą rolę w funkcjonowaniu środowiska tj. obiegu wody i procesów życiowych, wykształciły się tutaj m.in. zbiorowiska łąkowo-ruderalne (nie są chronione i nie są naturalne) cechuje je udział gatunków z poniżej omówionych zbiorowisk ruderalnych, a ponadto znaczna domieszka gatunków łąkowych, takich jak np. krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*, świerzbica polna *Knautia arvensis*, biedrzeńec mniejszy *Pimpinella saxifraga*, jaskier ostry *Ranunculus acris*, szczaw zwyczajny *Rumex acetosa*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, koniczyna biała *Trifolium repens*, koniczyna łąkowa *T. pratense*, czy wyka ptasia *Vicia cracca*. W lokalnych zagłębieniach terenu lub w miejscach wilgotnych i stale podtapianych wykształcają się zbiorowiska z klasy *Phragmitetea*. Zbiorowiska bagienne z udziałem okazałych bylin dwuliściennych występują w strefie przybrzeżnej i nadbrzeżnej zbiorników wód stojących i płynących. Reprezentowane są tu przez związek gatunków trzcinowych *Phragmition*, czyli zwartych zarośli budowanych przez trzinę pospolitą *Phragmites australis*.
- Zbiorowiska łąkowe na terenie miasta reprezentowane są przez fragmentarycznie wykształcone łąki świeże *Arrhenatherion elatioris* – w południowo-wschodniej części. Są to antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych na żyznych, świeżych (niezbyt wilgotnych i nie suchych) glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Typowo ukształtowane płaty to bogate florystycznie, wysokoproduktywne i wielokośne zbiorowiska wykształcające się na siedliskach grądowych lub suchszych fragmentów łągów. Cechuje je udział takich traw, jak: rajgras wyniosły

Arrhenatherum elatius, drżączka średnia *Briza media*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, kłosówka wełnista *Holcus lanatus*, stokłosa miękka *Bromus hordeaceus*. W runi znaczny udział mają wysokie byliny wśród których są: biedrzyca mniejsza *Pimpinella saxifraga*, krwawnik pospolity *Achillea millefolium*. Niższą warstwę tworzą rośliny dwuliścienne o barwnych kwiatach, takie jak: koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, koniczyna biała *Trifolium repens*, wyka ptasia *Vicia cracca*, świerzbica polna *Knautia arvensis*, jaskier ostry *Ranunculus acris*, jaskier rozłogowy *Ranunculus repens*, komonica pospolita *Lotus corniculatus*,

- roślinność ruderalna (nie jest chroniona i nie jest naturalna) zazwyczaj występuje na terenach zainwestowania osadniczego (typowe zbiorowiska ruderalne, jak też rośliny hodowano-ogrodowe). Dominującymi gatunkami są takie jak: wyka czteronasienna *Vicia tetrasperma*, przetacznik bluszczowy *Veronica hederifolia* i inne gatunki przetaczników, ostróżka polna *Consolida regalis*, fiołek polny *Viola arvensis*, sporek polny *Spergula arvensis*, powój polny *Convolvulus arvensis*, rdestówka powojowata *Fallopia convolvulus*, rdest plamisty *Polygonum persicaria*, stokłosa żytnia *Bromus secalinus*, poziewnik szorstki *Galeopsis tetrahit* i in.
- nitrofilne fitocenozy zrębów, terenów wydeptywanych i ruderalnych wykształcające się w najbliższym sąsiedztwie człowieka (nie chronione/nie naturalne) z najczęściej spotykanymi gatunkami rumian polny *Anthemis arvensis*, rzodkiewnik pospolity *Arabidopsis thaliana*, gatunki z rodzaju łopian *Arctium*, bylica *Artemisia*, czy łoboda *Atriplex*, stokłosa miękka *Bromus hordeaceus*, stokłosa dachowa *B. tectorum*, tasznik pospolity *Capsella bursa-pastoris*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*, ostrożeń lancetowaty *C. vulgare*, pępawa dwuletnia *Crepis biennis*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, stulicha psia *Descurainia sophia*, przymiotno ostre *Erigeron acris*, życica trwała *Lolium perenne*, śláz zaniedbany *Malva neglecta*, pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa*, gatunki z rodzaju babka *Plantago*, gorczyca polna *Sinapis arvensis*, wrotycz pospolity *Tanacetum vulgare*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* i inne. Kompleksy zbiorowisk ruderalnych fragmentami rozrzucone są na terenie całej gminy a głównie na terenie przemysłowym, w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych i terenów zabudowanych,
- naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
- zalewane muliste brzegi Leśnej Prawej i jej dopływów,

- niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie,
- łągi bagienne, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe).

2.1.9. Fauna

Fauna miasta Hajnówka została zinwentaryzowana w oparciu o dostępne materiały źródłowe z lat 2003-2022.

Na obszarze miasta występują następujące zwierzęta dziko żyjące:

- glony reprezentuje m.in. sinnice (*Cyanobacteria*), krasnorosty (*Rhodophyta*) i in.
- stawonogi oprócz gatunków pospolitych na uwagę zasługuje:
- mięczaki m.in.: żyworodka pospolita (*Viviparus contectus*), żyworodka rzeczna (*Viviparus Viviparus*), zawójka rzeczna (*Valvata naticina*),
- ryby m.in.: kleń (*Squalius cephalus*), okoń (*Perca fluviatilis*), boleń (*Aspius aspius*), jelec (*Leuciscus leuciscus*), pstrąg, szczupak (*Esox lucius*),
- owady m.in.: lepiarka wrotyczowa ośliczka, *Asellus aquaticus*, pająk topik, *Argyroneta aquatica*, pluskolce z rodzaju *Notonecta*, a z pijawek pospolite gatunki: *Erpobdella nigricollis* i *Erpobdella octoculata*, motyl przestrojnik (*Pyronia tithonus*),
- płazy objęte ochroną gatunkową: żaba trawna (*Rana temporaria*), ropucha szara (*Bufo bufo*), ropucha zielona (*Bufo viridis*), ropucha paskówka (*Bufo calamita*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*),
- gady objęte ochroną gatunkową występują tutaj: żmija zygzakowata (*Vipera berus*) – gatunek zagrożony, zaskroniec (*Natrix natrix*) – gatunek zagrożony, jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*), padalec (*Anguis fragilis*) – gatunek zagrożony,
- ptaki reprezentowane są przez następujące gatunki zagrożone: kukułkę (*Cuculus canorus*), sójkę (*Garrulus glandarius*), puszczyka (*Strix aluco*) – gatunek zagrożony, dzięcioła dużego (*Dendrocopos major*), lerka (*Lullula arborea*), skowronka polnego (*Alauda arvensis*), świergotka drzewnego (*Anthus trivialis*) – gatunek zagrożony, pierwiosnka (*Phylloscopus collybita*), piecuszka (*Phylloscopus trochilus*), świstunkę leśną (*Phylloscopus sibilatrix*), mysikrólika (*Regulus regulus*), kapturka (*Sylvia atricapilla*), cierniówkę (*Sylvia communis*), piegza (*Sylvia curruca*), strzyżyka

(*Troglodytes troglodytes*), pełzacza leśnego (*Certhia familiaris*) – gatunek zagrożony, pełzacza ogrodowego (*Certhia brahydactyla*) – gatunek zagrożony, kowalika (*Sitta europaea*), rudzika (*Erithacus rubecula*), kosa (*Turdus merula*) – gatunek zagrożony, śpiewaka (*Turdus philomelos*) – gatunek zagrożony, bogatkę (*Parus major*), modraszka (*Parus caeruleus*), szczygła (*Carduelis carduelis*), dzwońca (*Carduelis chloris*), bociana białego (*Ciconia ciconia*), bociana czarnego (*Ciconia nigra*), rybołowa (*Pandion haliaetus*), spośród gatunków nie związanych ze środowiskiem wodnym stwierdzono występowanie gąsiorka (*Lanius collurio*), jarzębatki (*Sylvia nisoria*), ortolana (*Emberiza hortulana*), bielika (*Haliaeetus albicilla*), zimorodka (*Alcedo atthis*), gęsi gęgawy (*Anser anser L.*), łabędzia niemego myszołowa włochoatego, myszołowa zwyczajnego, kruka, wronę, kawkę, srokę i in.

- ssaki są reprezentowane przez następujące gatunki objęte ochroną gatunkową: ryjówkę (*Sorex araneus*) – gatunek zagrożony, jeża (*Erinaceus europaeus*), kreta (*Talpa europaea*), łasicę (*Mustela nivalis*) – gatunek zagrożony, kunę domową (*Martes*) orzesznicę (*Muscardinus avellanarius*) – gatunek zagrożony, wiewiórkę (*Sciurus vulgaris*), w sąsiedztwie miasta żyją też duże ssaki (żubry, wilki, rysie, lisy, borsuki i in.)

Polska posiada 100% rodzimych gatunków zwierząt i grzybów występujących w umiarkowanej strefie geograficznej. W niektórych krajach UE współczynnik ten spadł do 40%. W ocenie prof. Jana Szyszko – Ministra Środowiska (...) polski model łowiectwa powinien być wzorem dla Europy (...), polowania nie wpływają na kondycję zwierzyny łownej w kraju, natomiast są typowym przykładem zrównoważonego rozwoju, powinniśmy korzystać z zasobów przyrodniczych i ich nie zubażać. Łowczy (około 120 000 osób) rocznie w Polsce likwidują 70-80 tys. wnyków zakładanych przez kłusowników.

Na obszarze miasta Hajnówka występują m.in. następujące gatunki fauny łownej: dzikie kaczki (*Anatidae*) występują w następujących gatunkach: krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), cyranka (*Anas querquedula*), kuropatwa (*Perdix perdix*), zajęc szarak (*Lepus europaeus*), dzik (*Sus scrofa*), sarna (*Capreolus capreolus*), jeleń europejski (*Cervus elaphus*), daniel (*Dama dama*), łos (*Alces alces*).

2.1.10. Powiązania przyrodnicze

Miasto Hajnówka pomimo, iż posiada charakter gospodarczo-osiedleńczy cechuje się stosunkowo dużą bioróżnorodnością oraz naturalnym (dolina Leśnej Prawej, fragmenty lasów) i półnaturalnym charakterem w wielu malowniczych pod względem krajobrazowym terenach.

Stabilność systemów przyrodniczych miasta stanowi podstawę jej systemu przyrodniczego (SPM Hajnówka) współtworzącego struktury krajobrazu naturalnego i kulturowego. SPM miasta Hajnówka jest stosunkowo stabilny poprzez wzmocnienie wyraźnie wykształconej osi struktury ekologicznej otoczenia obszaru miasta i terenów przyległych pomiędzy fragmentami wschodniego korytarza regionalnego Puszcza Białowieska. Połączenie z innymi strukturami ekologicznymi położonymi w obszarze miasta i poza nim zapewnia lokalny korytarz ekologiczny rzeki Leśna Prawa. Występujące bariery ekologiczne w części północnej miasta (sieć infrastruktury komunikacyjno-transportowej (DW 685, DW 689), tereny produkcyjne i usługowe) stanowią barierę antropogeniczną stanowiącą zagrożenie dla systemu korytarzy ekologicznych. Obszar miasta Hajnówka jest ważnym elementem obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski i systemu korytarzy ekologicznych.

2.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZAGROŻENIA

2.2.1. Zagrożenia i stan powietrza atmosferycznego

Podstawowym elementem środowiska przyrodniczego wpływającym na jakość poziomu życia mieszkańców jest jakość powietrza atmosferycznego, która jest oceniana zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie *poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U z 2012 r., poz. 1031). Rozporządzenie określa poziomy: dopuszczalne, docelowe, celów długoterminowych, alarmowe i alarmowe dla niektórych substancji w powietrzu, terminy ich osiągnięcia, a także marginesy tolerancji dla tych poziomów i dopuszczalne częstości ich przekraczania.

Hajnówka znajduje się w strefie Podlaskiej (kod PL2002) oceny powietrza na terenie województwa podlaskiego. Na terenie miasta i w jego sąsiedztwie brak stacji pomiarowych,

które rejestrowałyby stan jakości powietrza atmosferycznego. Najbliższymi stacjami pomiarowymi są stacje w: Białymstoku i Białej Podlaskiej.

W wyniku prowadzonych badań jakości powietrza w 2018 r. w ramach krajowego monitoringu jakości powietrza dokonanych z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia Strefa Podlaska otrzymała w większości pomiarów klasę A tzn., że poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie nie przekracza odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego. Szczegółowe wyniki pomiaru zanieczyszczeń powietrza są następujące:

- SO₂, NO₂, PM₁₀, Pb, C₆H₆, CO, O₃ cel długoterminowy, As, Cd, Ni – klasa A,
- B(a)P (benzo(a)piren) – klasa C tzn. że poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie przekracza wartość dopuszczalną (z uwzględnieniem dopuszczalnej częstości przekroczeń dla przypadku, gdy są one określone) poziom docelowy, poziom celu długoterminowego. W ocenie dotyczącej pyłu zawieszonego PM_{2,5} uwzględnia się dodatkowe kryterium – poziom dopuszczalny dla fazy II – C1 – oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- PM_{2,5} – klasa C,
- PM_{2,5} II faza – klasa C1.

W świetle powyższego ze względu na przekroczenia stężeń PM_{2,5} i poziomu docelowego benzo(a)pirenu Strefę Podlaską zaliczono do klasy C w zakresie czystości powietrza atmosferycznego.

Zasadniczy wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w mieście Hajnówka ma tzw. emisja niska z palenisk gospodarstw domowych, emisja spalin samochodowych i niewielkich kotłowni pracujących na potrzeby lokalnych firm. Najczęściej spalany paliwem w paleniskach gospodarstw domowych są węgiel i drewno oraz, przy braku niskiej świadomości ekologicznej, pochodzące z gospodarstwa domowego odpady często z najbardziej toksycznymi tworzywami polimerowymi PET (butelki plastikowe). Po spaleniu butelek plastikowych do powietrza uwalniane są bardzo silnie toksyczne dioksyny np. tetra-chloro-dibenzo-para-dioksyna (TCDD), która jest 10 000 razy bardziej toksyczna od cyjanku potasu. Związki te powodują poważne problemy zdrowotne u ludzi, przede wszystkim uszkodzenia systemu: immunologicznego człowieka, hormonalnego i rozrodczego. Poza tym

bywa się, że w paleniskach indywidualnych gospodarstw domowych spalane są głównie odpady gospodarcze, które zawierają różnorodne tworzywa sztuczne, laminaty, odpady z płyt wiórowych, skóry, ścinki gumy, tkaniny i opony. Towarzyszy temu uwalnianie się do powietrza trujących dioksyn, furanów, metali ciężkich, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Jednocześnie przy niskiej temperaturze powietrza, małej prędkości wiatrów lub bezwietrznej pogodzie, braku opadów atmosferycznych dochodzi do kumulacji zanieczyszczeń w przyziemnej warstwie atmosfery. Substancje szkodliwe emitowane z kominów naszych domów nie są przenoszone na duże odległości i nie zawsze mają możliwość wymieszania się z wyższymi partiami atmosfery. Zanieczyszczają one bezpośrednią okolicę (ogródki, trawniki, zbiorniki wodne), a przede wszystkim zanieczyszczają powietrze atmosferyczne, którym oddychamy. Spalając paliwa niskiej jakości oraz odpady w piecach doprowadzamy do zatrucia organizmów żywych, w tym człowieka oraz całego środowiska (powietrze, woda, gleba).

Analizy dobowych przekroczeń norm emisji pochodzących z transportu drogowego w tym pyłu zawieszonego PM₁₀ w powietrzu atmosferycznym przeprowadzono punktowo dla powiatu hajnowskiego przez WIOŚ w Białymstoku wykazuje, że największe jej natężenie jest w sąsiedztwie drogi DW Nr 689. Pył zawieszony jest mierzony w dwóch wartościach PM₁₀ i PM_{2,5} i jest on punktem wyjścia do oceny poziomu zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, które jest ośrodkiem o najmniejszej odporności na zanieczyszczenia przy jednoczesnej dużej szybkości i dynamice rozprzestrzeniania się. Ma on różne kształty, rozmiary i skład chemiczny co stanowi dodatkowe obciążenie dla prowadzonych pomiarów.

W wyniku przeprowadzonych pomiarów wzdłuż drogi DW Nr 685 i 689 wykazano znaczne źródło emisji tlenków węgla, tlenków azotu, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych, pyłu, dwutlenku siarki, związków ołowiu i sadzy.

Prognozy zanieczyszczenia powietrza ozonem troposferycznym zapewniają wiedzę dla społeczeństwa i organów odpowiedzialnych za informowanie społeczeństwa oraz inicjowanie działań zapobiegawczych i naprawczych związanych z możliwością przekroczenia alertowych stężeń ozonu w powietrzu.

Zanieczyszczeniem powstającym w powietrzu w wyniku reakcji zachodzących pomiędzy tlenkami azotu i lotnymi związkami organicznymi jest ozon troposferyczny (O₃).

Reakcji tworzenia się tego gazu sprzyja nasłonecznienie i wysoka temperatura powietrza. Stwierdzono, że najwyższe stężenia ozonu występują poza obszarami miast lub na ich przedmieściach. Ze względu na swoje utleniające właściwości ozon troposferyczny może wywierać szkodliwy wpływ na zdrowie człowieka. Najczęściej powoduje on bóle głowy oraz podrażnienia błon śluzowych, kaszel.

W ciągu roku największe stężenie ozonu troposferycznego w Polsce występuje od kwietnia do końca września. Stąd każdy mieszkaniec Hajnówki chcąc poprawić jakość powietrza atmosferycznego winien:

- zastosować instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii (OZE) (energia fotowoltaiczna, energia wodna, energia z biogazowni, pompy ciepła),
- używać paliw dobrej jakości (drewno, gaz, olej opałowy, węgiel),
- przejść na ogrzewanie z sieci miejskiej lub gazowe, wymienić swój piec węglowy na bardziej nowoczesny,
- ograniczyć zużycie ciepła np. przez termoizolacje swojego budynku mieszkalnego,
- kategorycznie zaniechać spalania własnych odpadów i zwracać uwagę innym mieszkańcom w tym zakresie.

Główne źródła zanieczyszczeń atmosfery w mieście Hajnówka mogą stanowić:

- emisja technologiczna dwóch obiektów gospodarczych i zakładów produkcyjnych,
- lokalne kotłownie o małej mocy, wpływające na podwyższone zanieczyszczenie atmosfery w obrębie terenów zabudowy w czasie sezonu grzewczego, tzw. niska emisja,
- pojedyncze, indywidualne źródła ciepła na terenach zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej i usługowej (emisja niska),
- zanieczyszczenia komunikacyjne (emisja liniowa, wzdłuż ciągów komunikacji samochodowej przebiegających przez obszar gminy),
- emisję niezorganizowaną pyłu z terenów pozbawionych roślinności głównie komunikacyjnych,
- napływ zanieczyszczeń z sąsiednich terenów (m.in. z Łomży).

2.2.2. Klimat akustyczny

W rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określone zostały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku. Poziomy te określono w zależności od rodzaju terenu (zabudowa mieszkaniowa, tereny uzdrowiskowe, rekreacyjno- wypoczynkowe, szpitale oraz domy opieki społecznej i budynki związane ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci), uwzględniając przy tym rodzaj obiektu lub działalności będące źródłem hałasu, a także pory dnia i nocy. Hałas przemysłowy stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie w północno-wschodniej części miasta.

Hałas komunikacyjny tj. pochodzący od środków transportu

Na terenie miasta Hajnówki wyróżnić można następujące, podstawowe typy uciążliwości akustycznej:

- hałas komunikacyjny głównie wzdłuż dróg publicznych: dróg wojewódzkich – DW Nr 689 (Bielsk Podlaski – Hajnówka – Białowieża – przejście graniczne Białowieża – Piererow i DW Nr 685 (Zabłudów – Hajnówka – Kleszczele), dróg powiatowych (Nr 1623 B – Hajnówka (ul. Dolna i Targowa) – Puciska – Czyżki – Nowokornino, Nr 1624 B – Hajnówka – Bielszczyzna – Dubiny, Nr 1648 B – Hajnówka (ul. Lipowa) – Lipiny, Nr 1652 B – Poryjewo – Orzeszkowo – Jakubowo – Piaski – Zabagnione – Długi Bród – Wiluki – Opoka Duża – Wółka Terechowska – Czeremcha (osada)), oraz dróg gminnych i wewnętrznych (zależy od charakteru pojazdów, natężenia ruchu, średniej prędkości ruchu, charakteru nawierzchni i otoczenia drogi) oraz hałas kolejowy (linia kolejowa nr 31 Siedlce, Czeremcha, Hajnówka, Siemianówka, Cisówka, granica państwa, linia kolejowa nr 52 Lewki, Hajnówka, Nieznany Bór (Białowieża),
- hałas produkcyjny i usługowy (głównie związany z funkcjonowaniem zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i obiektów usługowych),
- hałas na terenach zainwestowania osadniczego (dla terenów zabudowy jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej, dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, tereny domów opieki społecznej,
- hałas terenów rekreacyjno-wypoczynkowych (w obszarze zabudowy mieszkalnej).

Jednym z poważniejszych źródeł hałasu jest komunikacja samochodowa stanowiąca źródło uciążliwości akustycznej. Komunikacja samochodowa jest w mieście obsługiwana przez indywidualnych właścicieli samochodów osobowych oraz przez zorganizowany transport zbiorowy realizowany przez Zakład Komunikacji Miejskiej w Hajnówce na 3 liniach komunikacyjnych o łącznej długości 22 km.

O skali zjawiska zanieczyszczeń komunikacyjnych powietrza atmosferycznego świadczą pomiary natężenia ruchu prowadzone wzdłuż najbardziej obciążonych szlaków komunikacyjnych, głównie przy wspomnianej drodze wojewódzkiej DW 658 i DW 689 – ryc. 19 przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad oraz WIOŚ w Białymstoku (2021 r.). Na podstawie opracowanej mapy akustycznej dróg krajowych o ruchu natężenia powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie przez GDDKiA dokonano pomiarów wzdłuż dróg wojewódzkich przebiegających przez teren województwa podlaskiego w pasie o szerokości 2 x 600 m wokół badanej drogi.

Średnio w ciągu doby w roku 2010 i 2021 nastąpił ponad 20,1 % wzrost natężenia ruchu, w tym wzdłuż drogi DW Nr 685 – 20,1 % (1964 pojazdy) a wzdłuż drogi DW Nr 689 – 28,8 % (1902 pojazdów) w odcinku wspomnianych dróg przebiegających przez miasto Hajnówka [w:] *Ocena stanu akustycznego...2022*).

Hałas przemysłowy tj. pochodzący z obiektów przemysłowych i usługowych

Uciążliwość hałasu emitowana z obiektów przemysłowo-usługowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy oraz odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Przekroczenia w tym przypadku mogą być związane z pracą głównych instalacji zakładów (młyny, wentylatory, transport). Jest to szczególnie uciążliwe w przypadku placówek pracujących na dwie lub trzy zmiany. Jednak takie zakłady w mieście nie występują. Innymi źródłami emisji hałasu mogą być imprezy masowe jak festyny, koncerty muzyczne, imprezy sportowe (mecze piłkarskie, rajdy motocyklowe), pokazy sztucznych ogni, obiekty rozrywkowe (dyskoteki, kluby). Mają one charakter incydentalny.

Hałas z działalności rolniczej związany jest głównie z eksploatacją maszyn rolniczych, takich jak traktory, kombajny i in. (zarówno na polach jak i w obrębie zagród rolniczych).

Hałas rekreacyjny związany jest przede wszystkim z formami rekreacji indywidualnej przydomowej. Istniejące natężenie hałasem akustycznym miasta Hajnówka nie stanowi zagrożenia wpływającego znacząco na obniżenie poziomu jakości życia dla mieszkańców.

2.2.3. Pola elektromagnetyczne

Źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego na terenie miasta Hajnówka są również urządzenia do wytwarzania i przesyłania energii elektrycznej. Energia jest dostarczana przede wszystkim przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. Miasto Hajnówka podlega pod Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski, posterunek energetyczny Hajnówka.

Poza tym na obszarze miasta Hajnówka zlokalizowane są następujące urządzenia elektroenergetyczne będące na majątku i w eksploatacji PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok:

- Stacja elektroenergetyczna „Hajnówka” 110 kV przy ul. Elektrycznej,
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV (linie napowietrzne i kablowe),
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV (linie napowietrzne i kablowe),
- stacje transformatorowe,
- główne punkty zasilania energią.

Dla linii elektroenergetycznych wyznacza się strefy techniczne, które określono w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (2017)* zgodnie z ustaleniami Planu strefy te wynoszą:

- dla linii 110 kV – 20 m w obie strony od osi linii,
- dla linii 15 kV – 7,5 m w obie strony od osi linii.

W powyższych strefach wyklucza się zabudowę i zadrzewienia.

Linie elektroenergetyczne stwarzają uwarunkowania szkodliwych w zakresie promieniowania elektromagnetycznego dla kształtowania środowiska, polegające na ograniczeniu możliwości zabudowy terenów i ich otoczenia (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól

elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych pomiarów, Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

W roku 2016 r. na terenie województwa podlaskiego, nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów generowanego promieniowania elektromagnetycznego w żadnym paśmie częstotliwości. Stąd w mieście Hajnówka promieniowanie to nie stanowi zagrożenia dla organizmów żywych nie obniża jakości życia ich środowiska. Brak terenów w obszarze miasta przeznaczonych pod zabudowę lub miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektroenergetycznych w środowisku.

Należy dodać, że w mieście powstaje coraz więcej instalacji Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) zarówno w indywidualnych gospodarstwach domowych jak również w instytucjach publicznych np. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji zamontowało fotowoltaiczne elektrownie gruntowe do produkcji prądu elektrycznego na własne potrzeby przy ul. Słowackiego 26 i przy ul. Białostockiej 112. Beneficjenci mogli i mogą korzystać m.in. ze źródeł finansowania w postaci: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, oś priorytetowa V. Gospodarka Niskoemisyjna, działanie 5.1. Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii, priorytet inwestycyjny 4a. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

2.2.4. Zagrożenia i stan gleb

Podstawowe przyczyny degradacji gleb w mieście Hajnówka to erozja wodna i erozja wietrzna. Największe zagrożenie erozją wodną w strefach krawędziowych doliny rzeki Leśna Prawa i jej dopływów. Szacunkowo dotyczy to ok. 18 % gleb w mieście. Natomiast ok. 35% gruntów ornych w mieście wykazuje średnią i silną podatność na procesy erozji wietrznej.

Zagrożenie dla gleb stanowi również zwiększona zawartość azotu mineralnego pochodzącego z rolnictwa, który z gleb przedostaje się do wód powierzchniowych i podziemnych.

Gleba jest najcenniejszym elementem przyrodniczym wykorzystywanym przez człowieka i jednocześnie najczęściej niszczonej i dewastowanej. Ponieważ jest ona elementem

powszechnie występującym nie zawsze jest właściwie doceniana i chroniona. Nie zawsze pamiętamy, że na wytworzenie 1 cm gleby potrzeba około 100-400 lat. Gleba jest komponentem środowiska pełniącym w nim wiele istotnych funkcji m.in. funkcję: siedliska przyrodniczego, filtracji, transportu i magazynowania wody, hydrolityczną i biogeochemiczną, gospodarczą (produkcji biomasy), społeczną związaną z tworzenie przestrzeni dla wypoczynku i rekreacji m.in. w agroturystyce. W badaniach gleb w mieście Hajnówka istotnym elementem było określenie ich składu chemicznego w celu racjonalnego nawożenia, ograniczenia odpływu azotu z gleby i redukcji zawartości metali ciężkich takich jak kadm, ołów, chrom, nikiel, cynk, miedź, rtęć. Z ogólnopolskich badań gleb przeprowadzonych przez PIG-PIB w latach 1991-92 wynika, że gleby piaszczyste w mieście Hajnówka:

- mają odczyn lekko kwaśny 5-6,7 pH, stąd wymagają w 41-60% (średnio 48%) wapnowania (przewaga opadów atmosferycznych nad parowaniem skutkuje wyłukiwaniem przez przesiąkające wody opadowe zasadowych składników m.in. wapnia i magnezu w głąb profilu gleby, które prowadzi do nadmiernego zakwaszenia gleby a przez to do spadku jej produktywności i żyzności),
- posiadają 41-60% areалу glebowego o niskiej i bardzo niskiej zawartości potasu,
- pokazują podniesione ilości miedzi w przedziale 10-40 ppm, żelaza 0,5-1%, siarki 0,04-0,08%, wapnia 0,5-1%,
- podwyższone zawartości metali ciężkich (ołów, kadm, cynk, nikiel, miedź) w glebach położonych wzdłuż tras komunikacji samochodowej, ale nie przekraczają one wartości progowych.

Metale ciężkie występują w glebach powszechnie, na skutek uwalniania ze skał macierzystych w procesach glebotwórczych. Jednak w formie naturalnej nie stanowią one zagrożenia dla ekosystemów. Natomiast w wyniku gospodarczej i przemysłowej działalności człowieka (emisje pyłów z zakładów przemysłowych, transport samochodowy), dochodzi w niektórych rejonach do zbyt dużej akumulacji tych pierwiastków w glebach użytkowanych rolniczo. Również rośliny absorbują metale ciężkie bezpośrednio przez aparaty szparkowe a następnie w materii organicznej przenoszone są one do gleby. Źródłem metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo mogą być także nawozy mineralne, zwłaszcza fosforowe i wapniowe oraz nawozy organiczne, w tym szczególnie komposty z odpadów komunalnych

i przemysłowych, ale także powstające z roślin pozyskiwanych w rejonach o dużym skażeniu pyłami przemysłowymi lub motoryzacyjnymi.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Białymstoku nie prowadzi monitoringu gleb.

Dużym prawie całkowicie nieodwracalnym zagrożeniem dla gleb jest ich zasklepienie tzw. *soil sealing*, które w mieście Hajnówka polega na zajmowaniu terenów rolnych pod zabudowę. Konsekwencjami tego zagrożenia jest:

- zaburzenie cyklu hydrologicznego,
- negatywne oddziaływanie na topoklimat miejsca i regionu,
- utrata terenów biologicznie czynnych.

W związku z powyższym istotnym jest aby na etapie planowania przestrzennego brać pod uwagę ochronę gleb, zwłaszcza o dobrej jakości szczególnie w obszarach miejskich wykorzystywanych pod zasklepienie gleb.

2.2.5. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi

Zgodnie z mapą opracowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach Systemu osłony przeciwosuwiskowej, na terenie Hajnówki nie występują osuwiska ani tereny predysponowane do występowania ruchów masowych.

Wszelkie przekształcenia powierzchni ziemi mają charakter antropogeniczny.

2.2.6. Zagrożenia i stan wód

Monitoring i jakość wód powierzchniowych

JCWP Leśna do Przewłoki (PLRW2000232665249) obejmują m.in. miasto i gminę Hajnówkę. Posiada ona status rzeki naturalnej a jej wskaźnikami determinującymi stan są: OWO, fosforany, fosfor ogólny, fitobentos (wskaźnik okrzemkowy IO), makrobezkręgowce bentosowe (indeks MMI), jej stan chemiczny jest dobry, jednak jej stan ogólny jest zły ze względu na presję komunalną i przemysłową, istnieje ryzyko, że JCWP nie

osiągnięciu celu środowiskowego, rzeka Leśna Prawa jest monitorowana. Jej celem ochrony jest uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Należy jednak pamiętać, że brak jest możliwości bowiem zlewni JCWP Leśna występuje presja komunalna i przemysłowa.

W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować presję komunalną w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Zaplanowano też działania obejmujące „przeгляд pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy – Prawo wodne”, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tych presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu.

Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Monitoring i jakość wód podziemnych

Wody podziemne na terenie Hajnówki należą do JCWPd nr 56 o kodzie PLGW200056, obejmują one terenu o powierzchni 352,40 km² i należą do regionu wodnego środkowej Wisły. W roku 2012 wody te posiadały stan ogólny dobry (chemiczny i ilościowy), w części użytkowania wody te obejmują tereny leśne – chronione, ich cel środowiskowy jest niezagrożony a do parametrów charakteryzujących go należą: odczyn pH 6.5-9.5, ogólny węgiel organiczny (mgC/l) 10, przewodność elektrolityczna w 20° C (µS/cm) 2500, temperatura (°C) 16, tlen rozpuszczony (mg/l) < 0.5, amonowy jon (mgNH₄/L) 1.5, antymon^H (mgSb/l) 0.005, arsen^H (mgAs/l) 0.02, azotany^H (mgNO₃/l) 50, azotyny^H (mgNO₂/l) 0.5, bar (mgBa/l) 0.7 beryl (mgBe/l) 0.1 bor^H (mgB/l) 1 chlorki (mgCl/l) 250, chrom^H (mgCr/l) 0.05, cyjanki wolne^H (mgCN/l) 0.05, cyna (mgSn/l) 0.2 cynk (mgZn/l) 1, fluorki^H (mgF/l) 1.5 fosforany (mgPO₄/l) 1, glin^H (mgAl/l) 0.2, kadm^H (mgCd/l) 0.005, kobalt (mgCo/l) 0.2, magnez (mgMg/l) 100, mangan (mgMn/l) 1, miedź (mgCu/l) 0.2, molibden (mgMo/l) 0.02, nikiel^H (mgNi/l) 0.02, ołów^H (mgPb/l) 0.1, potas (mgK/l) 15, rtęć (mgHg/l) 0.001, selen (mgSe/l) 0.01, siarczan (mgSO₄/l) 250, sód (mgNa/l) 200, srebro (mgAg/l) 0.1, tal (mgTl/l) 0.02, tytan (mgTi/l) 0.1, uran (mgU/l) 0.03 wanad (mgV/l) 0.05, wapń (mgCa/l)

200, wodorowęglany (mgHCO₃/l) 500, żelazo (mgFe/l) 5 AOX - adsorbowane związki chloroorganiczne (mgCl/l) 0.06, Benzo(a)piren (mg/l) 0,00003, benzen (mg/l) 0.01, BTX - lotne węglowodory aromatyczne (mg/l) 0.1, fenole (mg/l) 0.01, substancje ropopochodne^H (mg/l) 0.3, pestycydy^H (mg/l) 0.0001 suma pestycydów^H (mg/l) 0.0005, substancje powierzchniowo czynne anionowe (mg/l) 0.5 substancje powierzchniowo czynne anionowe i niejonowe (mg/l) 0.5, tetrachloroeten^H (mg/l) 0.05 trichloroeten^H (mg/l) 0.05, WWAH – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (mg/l) 0.0003.

Cel środowiskowy dla JCWPd przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia jakoś wody do spożycia nie powinna ulegać pogorszeniu.

2.2.7. Zagrożenia fauny i flory

Do głównych i potencjalnych zagrożeń dla szaty roślinnej Hajnówki można zaliczyć: urbanizację, transport i komunikację, wypoczynek i rekreację, skażenia środowiska oraz zmiany stosunków wodnych. Największym zagrożeniem dla cennej flory jest zmiana warunków siedliskowych lub ich bezpośrednie niszczenie.

Zmiany abiotycznych komponentów przyrody prowadzą w dalszej kolejności do zmian w roślinności i faunie. Zachowane fragmenty naturalnych zbiorowisk roślinnych narażone są na:

- silną presją budownictwa na tereny otaczające, w tym tereny z naturalnymi zbiorowiskami roślinnymi,
- presją turystyczną,
- zmiany w poziomie i trofizmie wód gruntowych oraz ich jakość, prowadzące do ich ubożenia i zaniku,
- celowe ich usuwanie przez człowieka lub zmiana użytkowania (np. z łąk na nieużytki lub pod zabudowę - silna presja budownictwa),
- wypieranie zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych przez zbiorowiska synantropijne, zanik gatunków rzadkich i chronionych, wprowadzenie nowych konkurencyjnych gatunków, obcych rodzimej roślinności.

Dobrze wykształcona roślinność systemu zieleni urządzonej oraz krajobrazowej (parki, ogrody działkowe, cmentarze, ogrody przydomowe) narażone są na:

- presję budownictwa na tereny sąsiednie (uszczuplanie powierzchni terenów zielonych),
- izolację terenów pełniących rolę stabilizatorów w obrębie przyrodniczej struktury miasta,
- przerwanie korytarzy i sięgaczy ekologicznych systemu przyrodniczego miasta, zachowujących łączność między cennymi płatami ekosystemów (przerywaniu połączeń przyrodniczych sprzyja przede wszystkim rozwój zwartej zabudowy oraz ciągów komunikacyjnych o wysokich klasach technicznych),
- uproszczenie struktury gatunkowej, prowadzące do zmniejszenia zdolności samoregulacyjnych wykształconej roślinności.

W obrębie zwartej zabudowy największe zagrożenie dla zwierząt stwarza rozdrobnienie obszarów stanowiących ich ostoje oraz występowanie różnorodnych barier utrudniających ich migrację (np. szerokie ciągi komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu, ogrodzenia pełne, przegrody itd.). Równie ważne są zmiany poziomu trofizmu i jakości wód, które następnie prowadzą do pogarszania się kondycji i zdrowia, zmniejszenia liczebności gatunku lub jego wyginięcia.

2.2.8. Zagrożenia i stan lasów

Głównym zagrożeniem dla lasów Hajnówki jest urbanizacja oraz intensywne użytkowanie przez mieszkańców. Duże ilości odwiedzających, przekraczające naturalną pojemność siedlisk, przyczyniają się do ich zubożenia. Dochodzi do mechanicznego uszkodzenia drzewostanu (połamane gałęzie), zaśmiecania czy nawet do zaprószenia ognia-zagrożenie to jest małe, lokalnie średnie.

Nadleśnictwo Hajnówka zaliczono do najwyższej I klasy zagrożenia pożarowego. Na pożary najbardziej narażone (w okresie wiosny i lata) są drzewostany iglaste, szczególnie lasy borowe z dominującym udziałem sosny, gdzie odkłada się trudno rozkładająca się, sucha ściółka. Mniejszym zagrożeniem dla lasów są silne wiatry, przyczyniające się do znacznych

uszkodzeń, ale zazwyczaj występujących na niewielkim obszarze (zwłaszcza przy właściwej gospodarce leśnej).

Szczególnym zagrożeniem jest występowanie jednego z najgroźniejszych szkodników sosny (brudnica mniszka). Zagrożeniem dla lasów są także zanieczyszczenia powietrza oraz obniżenie poziomu wód gruntowych, będące efektem susz; zagrożenie średnie do dużego.

2.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Miasto Hajnówka położone jest w rolniczym rejonie ziemi bielskiej województwa podlaskiego pod względem uwarunkowań przyrodniczo-organizacyjnych oraz możliwości produkcji rolnej przyjaznej środowisku naturalnemu, ustalonym w oparciu o opracowaną przez IUNiG w Puławach charakterystykę rolniczą obszaru województwa.

Ocena jakości (waloryzacja) gruntów ornych w aspekcie przyrodniczym i ekonomicznym oparta jest na ocenie przydatności tych gruntów do uprawy poszczególnych roślin uprawnych i wyodrębnieniu kompleksów przydatności rolniczej. Obszary o zbliżonych właściwościach rolniczych i podobnym użytkowaniu, nazywane od nazw głównych zbóż i innych roślin uprawnych, uznanych jako wskaźnikowe i dominujące w strukturze zasiewów. Podstawą tej waloryzacji są opracowane przez Instytut Upraw i Nawożenia (IUNG) w Puławach mapy glebowo-rolnicze w skali 1: 25 000. Za rośliny wskaźnikowe dla kompleksów glebowych uważane są : pszenica ozima i żyto. Natomiast za rośliny współwskaźnikowe: jęczmień jary, owies, ziemniaki, buraki cukrowe, koniczyna czerwona.

Obszar miasta Hajnówka wg powyższej kwalifikacji obejmują następujące kompleksy glebowe na gruntach rolnych:

- kompleks pszenno-wadliwy (gleby bielcowe, gleby brunatne deluwialne, mady),
- kompleks zbożowo-pastewny słaby (gleby bielcowe, gleby brunatne wyługowane, mady zdegradowane),
- i następujących kompleksów rolnych na użytkach zielonych:
- użytki zielone średnie (czarne ziemie deluwialne, gleby brunatne, mady),
- użytki zielone słabe (czarne ziemie zdegradowane, mady zdegradowane, gleby bielcowe).

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Kompleks pszenno-wadliwy obejmuje tereny o największym potencjale agroekologicznym.

Stanowią go gleby pszenne średnio zwięzłe, okresowo suche, bardziej przydatne pod uprawę pszenicy niż żyta. Stosunki wodne gleb powodują, że duże wahania plonów uprawianych roślin ulegają bardzo dużym wahanom tzn. w latach mokrych plony mogą być bardzo wysokie, zaś bardzo niskie w latach suchych. Wg klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy IIIb, IVa oraz IVb (zachodnia część miasta).

Kompleks zbożowo-pastewny słaby – gleby średnio zwięzłe i ciężkie, często nadmiernie uwilgocone, zasobne pokarmowo i stosunkowo żyzne. Zaleca się uprawę roślin pastewnych. Kompleks użytków zielonych średnich – obejmuje łąki przeważnie dwukośne i pastwiska na glebach mineralnych oraz torfowych i murszowych, o wydajności plonów nie mniejszej niż 40 dt siana z 1 ha. Wg klasyfikacji bonitacyjnej stanowią użytki zielone klasy III i IV.

Kompleks użytków zielonych słabych – gleby mineralne zbyt suche lub zbyt wilgotne, na glebach zdegradowanych czarnych ziemiach i madach, z łąkami jednokośnymi turzycowymi i trawiastymi o plonie ok. 15 q, słabszej jakości siana z 1 ha. Według klasyfikacji bonitacyjnej stanowią go użytki zielone klas V i VI.

Poza tym wyróżnia się kompleks gleb rolniczo-nieprzydatnych (RN), który w przeważającej części wskazany jest do zabudowy lub do zalesienia. Są to gleby V i VI klasy bonitacyjnej.

Lp.	Struktura użytkowania	Powierzchnia[ha]	Procent [%]
1.	Grunty rolne R	677	31,80
2.	Łąki trwałe Ł	170	7,98
3.	Pastwiska trwałe (Ps)	233	10,94
4.	Sady (S)	4	0,19
5.	Grunty rolne zabudowane (Br)	93	4,37
6.	Grunty zadrzewione i zakrzaczone (Lzr)	33	1,55
7.	Grunty pod stawami (Wsr)	2	0,09
8.	Grunty pod rowami (W)	6	0,28
9.	Nieużytki (N)	68	3,19
Razem użytki rolne		1286	60,40

Tab. 3 Struktura użytkowa gruntów rolnych

Udział powierzchniowy w obszarze miasta kompleksu pszennego wadliwego wynosi ok. 28,4 ha co stanowi 1,9% powierzchni tego użytku a 2,1% powierzchni całego miasta. Przy czym na potrzeby rolnicze wykorzystywanych jest ponad 1286,0 ha wszystkich gleb. Wynika z tego, że ponad 39,6% gleb miasta jest wykorzystywane na cele nierolnicze (zabudowa, infrastruktura komunikacyjna i in.). Warunki glebowe dla potrzeb rolnictwa na terenie miasta są zróżnicowane – od gleb wysokiej klasy bonitacyjnej (IIIb – gleby chronione) – 3,8% do gleb słabych (V i VI klasy) – 17,3%. Pozostały udział stanowią gleby średniej i słabej jakości (głównie gleby lekkie i piaszczyste) – 31,6%.

2.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Lasy miasta Hajnówka w ok. 4,95% swojej powierzchni (106 ha) pozostają własnością Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste a będących pod zarządem Nadleśnictwa Hajnówka podlegającego pod Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych (RDLP) w Białymstoku. Natomiast nadzór nad pozostałymi powierzchniami lasów prywatnych) prowadzi Starostwo Powiatowe w Hajnówce.

2.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Przy wschodniej granicy miasta Hajnówka położony jest Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska”, dla którego wytyczone zostały ustalenia mające na celu zachowanie walorów przyrodniczych obszaru. Położony jest poza granicą miasta, w swoich ustaleniach nie określa otulin dookoła Obszaru.

Część terenów w centralno-wschodniej części miasta położona jest w obszarze specjalnej ochrony Natura 2000 Puszcza Białowieska, który poprowadzony jest w pozostałej części po wschodniej granicy miasta.

Na części obszaru miasta występuje również Rezerwat Krajobrazowy im. Prof. Wł. Szafera.

3. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

3.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

Na terenie miasta nie występują udokumentowane złoża kopalin.

3.2. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

Miasto Hajnówka leży poza dużymi zbiornikami wód podziemnych.

3.3. UDOKUMENTOWANE KOMPLEKSY PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Na terenie miasta nie występują udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla.

4. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie miasta, nie występują obszary oraz tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

5. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

5.1. OBSZARY OSUWISK

Zgodnie z Rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych), a także Systemem Osłony Przeciw Osuwiskowej na terenie miasta Hajnówka nie występują udokumentowane osuwiska. Nie występują także obszary predysponowane do występowania ruchów masowych (zgodnie z projektem SOPO - Systemem Osłony Przeciw osuwiskowej, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny). na terenie miasta

Hajnówka znajdują się niewielkie obszary predysponowane do występowania ruchów masowych w obrębie terenów po eksploatacji piasków budowlanych. Niewielkie osuwiska eoliczne można spotkać w utworach piaszczystych pokrywających dolinę zalewową Leśnej Prawej.

5.2. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

Zgodne z art. 16 pkt 34 ustawy *Prawo wodne*, obszary szczególnego zagrożenia powodzią stanowią obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 ww. ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pas techniczny.

W dniu 22 października 2020 r. zaktualizowane i opublikowane zostały Mapy zagrożenia powodziowego, które stanowią oficjalne dokumenty planistyczne i stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

Na terenie miasta Hajnówka i w jego otoczeniu brak jest obszarów zagrożenia powodziowego. Teren ten nie został objęty wskazaniem w ramach funkcjonowania systemu zagrożenia powodziowego ISOK.

Obszarami zagrożonymi niebezpieczeństwem wystąpienia powodzi jest w mieście Hajnówka dolina rzeki Leśnej Prawej i doliny jej dopływów, ale tylko w sytuacji ekstremalnych opadów.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

6.1. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

O charakterze miasta Hajnówka stanowią zarówno historyczne struktury przestrzenne miasta wraz z elementami rozplanowania dokumentującymi historię rozwoju przestrzennego.

Środowisko kulturowe jest bardzo ważnym elementem ekofizjograficznym, wymagającym uwzględnienia we wszystkich dokumentach planistycznych miasta w celu zabezpieczenia ich właściwej ochrony. Jest ono wytworem działalności człowieka w zakresie kształtowania środowiska przyrodniczego. Człowiek od momentu jak porzucił wędrowny tryb życia rozpoczął rozwój swojego osadnictwa. Ślady tego osadnictwa na terenie miasta Hajnówka są zapisane w zasobach archeologicznych. Większość stanowisk nie jest zbadana a niewątpliwie wiele zasobów nie zostało jeszcze rozpoznanych, szczególnie w dolinie Leśnej Prawej i przylegających do niej terenów na wschód i południe. Dlatego do badań w tym zakresie należy podejść z dużą starannością.

Uwarunkowania kulturowe terenu miasta Hajnówka nie są dostatecznie zbadane, głównie w zakresie rozpoznania archeologicznego. Wynika to przede wszystkim z faktu, że teren ten był historycznie związany z pierwotną puszcza i osadnictwo rozwijało się tutaj bardzo powoli. Dlatego też w nawiązaniu do uwarunkowań ochrony dziedzictwa kulturowego województwa podlaskiego w zasobach wojewódzkiego podlaskiego konserwatora zabytków nie występują tutaj:

- obiekty archeologiczne o szczególnym znaczeniu,
- historyczne daty lokacji miasta, które w województwie sięgają do początków XV wieku,
- obiekty urbanistyki ruralistycznej (układy ruralistyczne, układy urbanistyczne),
- zabytki o znaczeniu ponad regionalnym,
- architektura militarna (obronna).

Według dawnych podziałów administracyjnych Hajnówka nie należała do obwody białostockiego w latach 1807-1863. Natomiast w roku 1931 była już częścią obszaru województwa białostockiego.

6.1.1. Rys historyczny - Hajnówka

Hajnówka jest najmłodszym miastem woj. podlaskiego z racji faktu, iż praw miejskie uzyskała dopiero w 1951 r. W 2021 r. minęło 70 lat uzyskania praw miejskich przez Hajnówkę. Przez stulecia miejscowa ludność zajmowała się korzystaniem i ochroną z okolicznych puszczy oraz uprawą roli i konsekwentnie pracowała na rzecz swojego rozwoju.

Nazwa Hajnówki ma jednak znacznie dłuższą historię i uważa się, że pochodzi ona od nazwiska Hayna Heyna z pochodzenia prawdopodobnie Niemca, który był strażnikiem królewskim osadzonym na uroczysku Skarbostawka ok. 1670 r..

Wielokulturowy charakter stanowisk archeologicznych w obszarze miasta Hajnówki świadczy o zainteresowaniu osadniczym doliną Leśnej Prawej i Chwiszczej i terenów otaczających. Pierwsi mieszkańcy osiedlali się najchętniej na niewielkich wzniesieniach otoczonych zabagnieniami i rozlewiskami rzeki Leśnej Prawej. Najprawdopodobniej pojawili się na tym terenie już 300 000 lat temu (epoka kamienia) świadczą o tym ślady odkryte w badaniach archeologicznych (tab. 12).

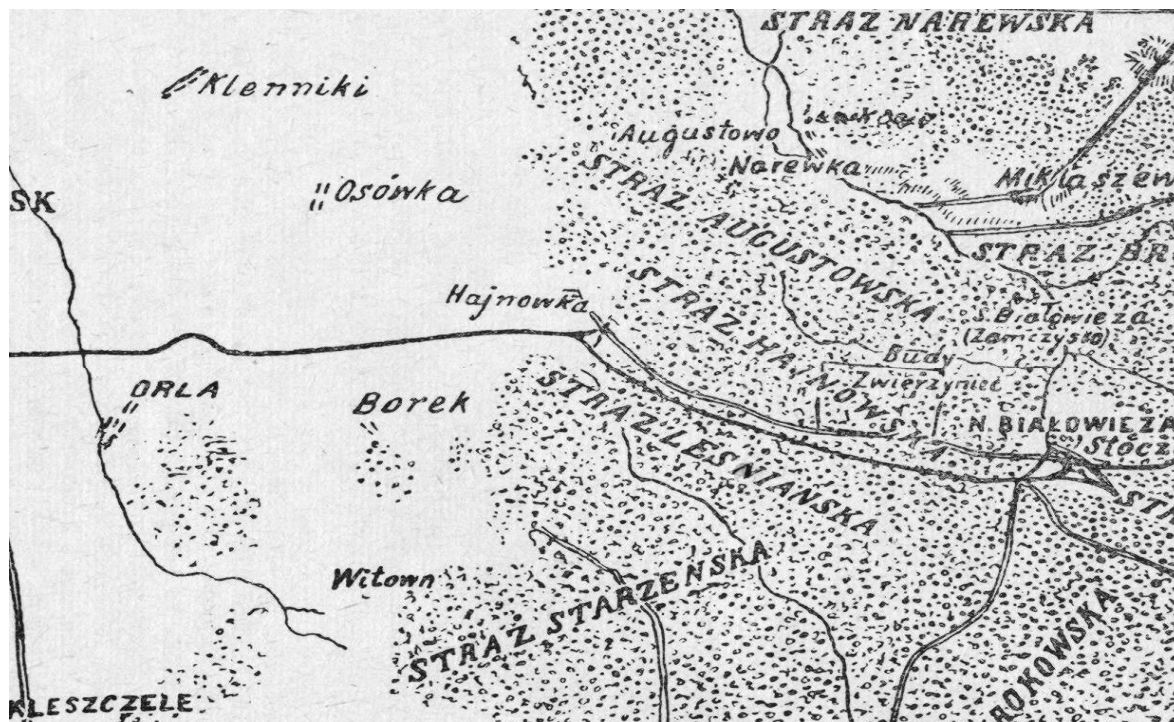
Przez długie lata tereny opracowania były zamieszkane przez ludy Jaćwingów. Jaćwingowie (zwani również Sudawianami, Polekszanami, Dajnami) stanowili wymarły w XVI w. lud bałtyjski zamieszkujący Polskę północno-wschodnią.

Znakomity kronikarz polski Jan Długosz w swoich Rocznikach czyli kronikach sławnego Królestwa Polskiego opisał Jaćwingów w następujący sposób: (...) *Mieszka zaś naród Jaćwingów w północnej stronie, graniczy z Mazowszem, Rusią i Litwą i ma język w dużej mierze podobny do języka Prusów i Litwinów i rozumiały dla nich, a ludy dzikie, wojownicze i tak bardzo żądne sławy i pamięci, że dziesięciu spośród nich walczyło ze stu wrogami, zachęcanych tą jedyną nadzieją i świadomością, że po śmierci i zagładzie ziomkowie będą ich sławić pieśniami o dzielnych czynach. To usposobienie przyprawiło ich o zgubę, ponieważ mała garstka łatwo ulegała liczebnej przewadze tak, że powoli niemal cały ich naród wyginął, ponieważ nikt z nich nie cofał się przed nierówną walką, ani nie starał się uciec po wdaniu się w walkę (...).*

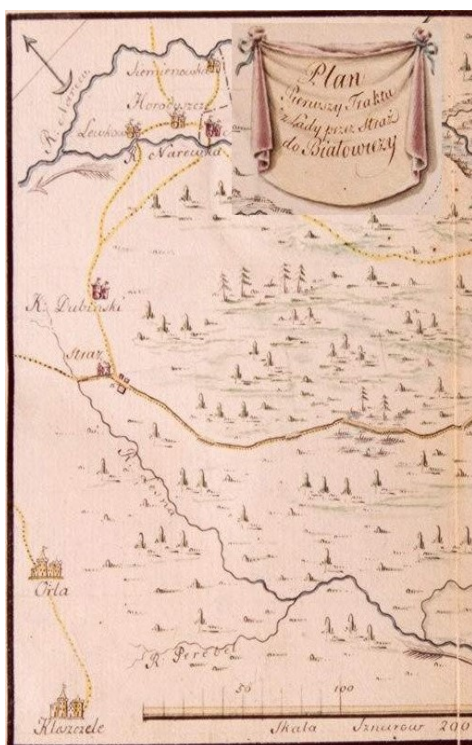
Puszcza Bielska, podobnie jak Puszcza Białowieska i inne sąsiednie puszcze, do 1569 r. znajdowała się w granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego i była częścią dużego kompleksu leśnego położonego pomiędzy Mazowszem a Litwą. Za sprawą króla Kazimierza Jagiellończyka w latach 1469-1476 została wyodrębniona i podporządkowana zamkowi bielskiemu. Do pilnowania i eksploatacji puszczy położonych w pasie pomiędzy Mazowszem a Litwą powołano służby leśne m.in. osoczników (zajmowali się konserwacją książęcych dworów myśliwskich, zwalczaniem kłusownictwa oraz stanem dróg i mostów

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

przebiegających przez puszcze) i strzelców (zajmowali się oni nagonką i pilnowaniem granic puszczy)

Rys. 2 Mapa historyczna Straży Hajnowskiej

Rys. 3 Fragmenty map historycznych z XVI_XVIII w. ze zbiorów Encyklopedii Puszczy Białowieskiej przedstawiający teren ówczesnej Hajnówki

Rys. 4 Fragmenty mapy historycznej z XVIII w. ze zbiorów Encyklopedii Puszczy Białowieskiej przedstawiający teren ówczesnej Hajnówki, źródło: <http://www.encyklopedia.puszcza-bialowieska.eu/index.php?dzial=haslo&id=436>

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Pilnowano głównie grubego zwierzca, barci i żeremi bobrowych. Król Zygmunt August w 1567 roku w Knyszynie wydaje ustawę poświęconą ochronie i eksploatacji lasów (wyrób smoły, dziegiu, wyrób popiołu, wańczosu (klepek) o nazwie „Ustawa leśniczem”.

Prawo lokacyjne, magdebursko-chełmińskie dawało wielu miastom przywilej odbywania jarmarków, które przyczyniały się do rozwoju miasta. Jednak w przypadku Hajnówki nie było takiej sytuacji ze względu na jej funkcje ochronne w stosunku do Puszczy Białostockiej.

Po roku 1772 (I rozbiór Polski) Hajnówka należała do Rosji gubernia bialska.

Wybór miejsca na lokalizację miasta na płaskowyżu moreny czołowej w otoczeniu lasów i podmokłych łąk rozlewiska rzeki Leśnej Prawej i jej dopływów był dużym wyzwaniem dla osadników. Straż Hajnowska wymieniona w opisie leśnictwa Białowieskiego z roku 1780 sąsiaduje z uroczyskiem Kozi Przeskok gdzie była osada strzelca . Na południu powstały wsie Judzianka i Leśna. Między Kozim Przeskokiem a Strażą Hajnowską powstała osada węglarza Orzechowskiego przybyłego z Mazur, dała ona początek wsi a w późniejszym czasie dzielnicy Hajnówki Mazury. Od zachodu był dwór Kraskowskiego do którego należały wsie Kraskowszczyzna Dolna i Górna (obecnie dzielnice miasta).

Wszystkie wymienione osady były wtopione w dąbrowę i bór Puszczy Białowieskiej, otaczały je bagna a łączyły drogi leśne (ryc. 23-25). Chaty i zabudowania mieszkańców siedlisk były drewniane kryte gontem o drewno było tu łatwiej niż o słomę.

Poniższe zdjęcia Hajnówki z lat 1935-1936. Przykładowo ulica 3-go Maja powstała jako droga kołowa w czasach carskich, łącząca Bielsk Podlaski z Białowieżą, ulokowano przy niej siedzibę dróżnika i dwie gajówki, kilka domów mieszkalnych. W 1915 roku szeregowo zabudowana przez Niemców. Powstały tu m.in.: tartak duży i mały, kino, kasyno, łaźnia, piekarnia, straż niemiecka, budynki mieszkalne pracowników Zarządu i szereg baraków dzisiejszego osiedla Millenium. W okresie międzywojennym zamieszkiwana głównie przez inteligencję hajnowską.

Przez liczne kataklizmy dziejowe zagubiona została częściowo dawna kompozycja miasta i zmieniła się jego sylweta, gdy zabrakło wysokościowych akcentów architektonicznych wieże zespołu sakralnego. Plan sytuacyjny położenia ważniejszych obiektów w okresie

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

---

dwudziestolecia między wojennego sporządzony przez prof. Wiktora Zina pokazuje strukturę miejską Hajnówki w roku 1922.

Rys. 5 Panorama Hajnówki w 1935 r., zdjęcie robione z poddasza Państwowej Szkoły Przemysłu Drzewnego, ze zbiorów prywatnych prof. Eugeniusza Tyrkiela

Rys. 6 Ulica 3-go Maja w 1936 r.

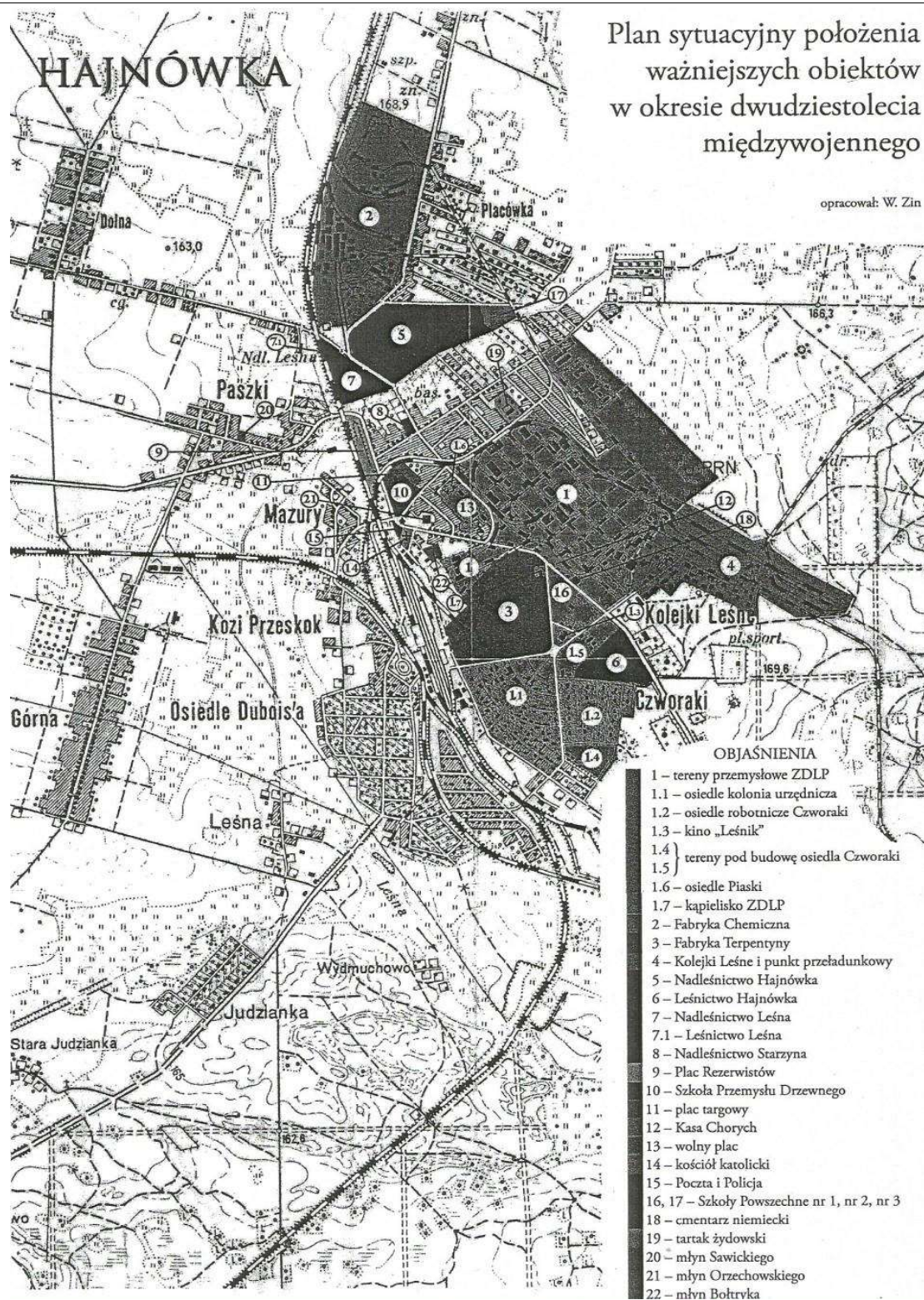
Jak już wspomniano wcześniej najstarsze udokumentowane wiadomości osadnicze o Hajnówce pochodzą z XVII w., kiedy w tym miejscu zbudowano strażnicę królewską dla potrzeb ochrony Puszczy Białowieskiej. W XIX w. utworzono w tym miejscu osadę, a następnie leśnictwo z 18 rodzinami. W czasie powstania styczniowego w okolicach Hajnówki toczyły się walki. Na przełomie XIX i XX w. do miasta doprowadzono linię kolejową. Po I wojnie światowej Hajnówka znalazła się w granicach odrodzonej Polski. Okres międzywojenny to rozwój Hajnówki, związany z dynamicznie rozwijającym się przemysłem przetwórstwa drzewnego.

Działała tu między innymi firma angielska, prowadząca rabunkową działalność leśną. Przetwórstwo drzewne prowadziły cztery duże zakłady drzewne, zatrudniające 2 tys. osób.

W czasie II wojny światowej Hajnówka znalazła się pod okupacją radziecką, a następnie niemiecką. W czasie wojny zniszczeniu uległ dworzec kolejowy oraz synagoga.

W 1951 r. Hajnówka uzyskała prawa miejskie.

Rys. 7 Plan sytuacyjny położenia ważniejszych obiektów w okresie dwudziestolecia międzywojennego w Hajnówce wg Wiktora Zina, źródło: R.Pater ... 1922.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Współczesne miasto Hajnówka ma zróżnicowaną strukturę osadniczą, która tworzyła się przez ponad 300 lat ewoluowała od osady wiejsko-folwarcznej (pojedyncze zagrody i folwark) do złożonej formy wykazującej w swej strukturze różne typy osadnictwa.

Pierwsze wzmianki o ludności żydowskiej w Hajnówce pochodzą dopiero z końca XIX w. i wiążą się one z dynamicznym rozwojem Hajnówki, głównie za sprawą doprowadzenia do miasta linii kolejowej i rozwojem przemysłu drzewnego.

Przed wybuchem I wojny światowej zawiązała się w Hajnówce Gmina Żydowska. W roku 1921 ludność żydowska stanowiła zaledwie 5,48% (41 osób) ludności Hajnówki (748 osób) ale w roku 1937 liczba ludności Hajnówki wynosiła 12 000 mieszkańców wśród której ludność żydowska stanowiła 250 osób (ryc. 29). Żydzi zamieszkiwali głównie przy ul. Targowej (obecnie ul. ks. Wierobieja), Polnej (obecnie ul. Grunwaldzka), Batorego oraz Lipowej. Przy ulicy Polnej społeczność żydowska założyła szkołę, a naprzeciwko niej założyła, przed wybuchem II wojny światowej, łaźnia, która po trzech latach została rozebrana (1940 r.). Jeszcze w 1928 r. zbudowano drewnianą synagogę przy ulicy Targowej, którą spalili Niemcy w 1941 r.

W czasie okupacji radzieckiej w Hajnówce mieszkało ok. 600 Żydów, którzy zostali wymordowani w czasie okupacji niemieckiej (część zginęła na drodze do Białowieży a większość w obozie zagłady w Treblince).

- projekt Nowego Miasta z oddzielnym Rynkiem,
- budynek nowej poczty według typowego projektu (lata 30.XIX w.),
- projekt przebudowy, regulacji i rozbudowy miasta.

6.1.2. Obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków

Na terenie miasta Hajnówki występują następujące zabytki nieruchome umieszczone w *Rejestrze zabytków nieruchomych woj. podlaskiego* Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Stan zachowania tych zabytków jest bardzo zróżnicowany.

Lp.	Miejscowość	Obiekt *
-----	-------------	----------

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1.	Hajnówka, ul. 1-go Maja,	Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża, 1957-1966, nr rej.: 692 z 01.02.1988 r.
2.	Hajnówka, ul. 3- go Maja 51	budynek biurowy Zakładów Drzewnych Lasów Państwowych, drewn./mur., 1936 : A-608 z 15.05.2017 r.

Tab. 4 Zabytki nieruchome umieszczone w Rejestrze zabytków nieruchomych woj. podlaskiego
Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, źródło:

<https://wuozbialystok.bip.gov.pl/rejestry-ewidencjearchiwa/rejestr-a-wykaz-zabytkow-nieruchomych-wojewodztwa-podlaskiego.html>

6.1.3. Architektura sakralna i cmentarze znajdujące się w ewidencji konserwatorskiej, krzyże i kapliczki

Najważniejszym elementem architektury sakralnej miasta jest rzymskokatolicki, kościół parafialny wpisany do rejestru zabytków wojewódzkiego białostockiego konserwatora zabytków.

Pozostałe obiekty sakralne stanowią przykłady współczesnej architektury i należą do nich m.in.:

- Sobór Świętego Trójcy przy ul. Księdza Antoniego Dziewiątowskiego wraz z prawosławnym cmentarzem przy soborze,
- Kościół parafialny przy ul. 3-go Maja,
- Cerkiew pw. Narodzenia Świętego Jana Chrzciciela przy ul. Mikołaja Reja,
- Kościół pw. Świętych Cyryla i Metodego i Matki Bożej Fatimskiej,
- kaplica cmentarna na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. 3-go Maja,

Cmentarze zakłada się i rozszerza na terenach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zgodnego również z zapisami Studium, w myśl art. 3 ustawy z 3 stycznia 1959 r. *o cmentarzach i chowaniu zmarłych* (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 887). Zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym cmentarze powinny być lokalizowane na terenie ogrodzonym i odpowiednim pod względem sanitarnym. Dodatkowo w myśl postanowień rozporządzenia z dnia 25 sierpnia 1959 r. Ministra Gospodarki Komunalnej w sprawie określenia, jaki tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. nr 52, poz. 315) teren planowany pod cmentarz powinien być lokalizowany

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

---

w sposób wykluczający możliwości wywierania szkodliwego wpływu cmentarza na otoczenie. Zgodnie z zapisem §3.1. powyższego rozporządzenia (...) *Odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzienny, źródła i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych powinna wynosić co najmniej 150 m; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.(...)*

Poza tym nowy cmentarz musi być zlokalizowany od ujęć wody pitnej co najmniej 500 m, powinien znajdować się na wzniesieniu i nie podlegać zalewom, posiadać ukształtowanie umożliwiające łatwy spływ wód opadowych i roztopowych oraz na terenie cmentarz a zwierciadło wód gruntowych musi być min. na głębokości 2,5 m p.p.t. i in. Grunt cmentarza powinien być dobrze przepuszczalny bez zawartości węgla wapnia (CaCO_3) a jego lokalizacja powinna znajdować się po stronie zawietrznej (wiatr w przeważającej części powinien wiać od budynków w stronę cmentarza a nie na odwrót).

Na obszarze miasta Hajnówka znajdują się trzy cmentarze dawne:

- cmentarz grzebalny, rzymskokatolicki, parafialny (zarządzany przez Parafię Rzymskokatolicką p.w. św. Cyryla i Metodego w Hajnówce), nekropolia powstała w roku 1923 na planie nieregularnym o powierzchni 2203 m², u zbiegu ul. 3-go Maja i ul. Ściegiennego, graniczy na wprost z cmentarzem wojennym żołnierzy Armii Radzieckiej, jest ogrodzony metalowym ogrodzeniem z bramą, przy której znajduje się pomnik przyrody – drzewo (dąb bezszypułkowy *Quercus robur* nr inwentarzowy 661) objęte ochroną konserwatorską przez samorząd gminny poza tym na terenie cmentarza znajdują się starodrzewy lipowe, oraz kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i Świętego Stanisława Biskupa zbudowany w latach 1946-1948,
- cmentarz wojenny żołnierzy Armii Radzieckiej o powierzchni 3021 m² i planie nieregularnego wieloboku znajduje się przy ul. 3-go Maja, na wprost cmentarza katolickiego, został założony w 1944 r. i jest miejscem pochówku w 111 mogiłach 1361 żołnierzy radzieckich, którzy oddali swoje życie za wyzwolenie Hajnówki i okolicy spod okupacji hitlerowskiej w czerwcu i lipcu 1944 r.,

- cmentarz przycerkiewny z początków XX w. z zachowanym najstarszym nagrobkiem z 1941 r., o powierzchni 5434 m² i nieregularnym kształcie znajduje się przy ul. Batorego, wśród zieleni (głównie drzew – lipy, drzewa owocowe) znajdują się dobrze zachowane drewniane krzyże wotywno, w centrum obiektu znajduje się sobór pw. Świętego Trójcy zbudowany wg projektu A. Grygorowicza (cerkiew zbudowano w latach 1972-1992) oraz kamienie pamiątkowe w miejscach lokalizacji ołtarza głównego i bocznego dawnej cerkwi drewnianej, w obrębie cmentarza znajduje się studnia i kiosk z pamiątkami.

W Hajnówce spotykane są krzyże i kapliczki świadczące o wielokulturowych tradycjach religijnych miasta. najczęściej spotykane są krzyże prawosławne pomalowane na niebisko (krzyż na rogu ulicy Fabryka Chemiczna i Tamary Sołoniewicz).

6.1.4. Architektura współczesna

Wszystkie obiekty, z wyjątkiem Soboru Św. Trójcy, znajdujące się w obszarze miasta Hajnówka nie stanowią przykładów interesujących obiektów architektury współczesnej. Wszystkie budynki zlokalizowane na terenie miasta i posiadające różnorodne funkcje użytkowe wraz z towarzyszącą im małą architekturą, są przykładami typowego budownictwa miejskiego lub zagrodowego występującego w mieście Hajnówka, a pochodzącego w większości z II połowy XIX w., XX w. lub początków XXI w.

6.1.5. Pomniki, miejsca pamięci narodowej, groby o znaczeniu historycznym oraz osób szczególnie zasłużonych

Na terenie rynku miasta Hajnówki znajduje się 5 pomników będących miejscem pamięci narodowej. Jednym z nich jest wcześniej wspomniany cmentarz wojenny żołnierzy Armii Radzieckiej.

Natomiast do mogił o znaczeniu historycznym i będących miejscem pamięci narodowej oraz martyrologii należą:

- mogiła zbiorowa żołnierzy polskich – ul. Łagodna, osiedle Międzytory (kilkumetrowy krzyż na betonowy cokole wraz mogiłą zbiorową całość zajmuje powierzchnię 800 m²) – mogiła żołnierzy gen. Józefa Piłsudskiego,

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- mogiła żołnierzy niemieckich i rosyjskich poległych w latach 1914-1918 (w czasach I wojny światowej) – mogiła o powierzchni 275 m² przy ul. 3-Maja z pochówkiem 32 nieznanym żołnierzy niemieckich i 9 nieznanym żołnierzy rosyjskich poległych w czasie I wojny światowej,
- mogiła zbiorowa żołnierzy polskich z 1939 r. poległych podczas kampanii wrześniowej i dwie mogiły żołnierzy Wojsk Polskich poległych w 1939 r. na cmentarzu parafialnym,
- kwatery ofiar terroru hitlerowskiego z II wojny światowej na cmentarzu parafialnym przy ul. 3-go Maja obejmuje mogiły indywidualne (61 osób zidentyfikowanych, 11 osób niezidentyfikowanych) oraz dwie mogiły zbiorowe: jedna z pochówkiem 43 osób cywilnych nieznanymi zamordowanymi w latach 1942-1943 przez hitlerowców i podobnie jak druga zbiorowa mogiła zamordowanych nieznanymi osobami cywilnymi).

6.1.6. Ochrona Konserwatorska

Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzi kontrolę przestrzegania przepisów dotyczącą ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W obszarze miasta Hajnówka występuje 2 obiekty, które stanowią zasoby kulturowe podlegające ochronie konserwatorskiej:

1. kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego i św. Stanisława Biskupa (ul. 3 Maja 16), nr rej. 692 z 1.02.1988 r.
2. budynek biurowy Zakładów Drzewnych Lasów Państwowych (ul. 3 Maja 51), A-608 z 15.05.2017 r.

Obiekty te są umieszczone w Rejestrze A – Wykaz zabytków nieruchomych województwa podlaskiego. Stąd są one objęte ochroną konserwatorską zgodnie z ustawą *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.).

6.1.7. Obiekty w wojewódzkiej ewidencji zabytków (niewpisane do rejestru zabytków)

Lp.	Miejscowość	Adres	Zabytek
1.	Hajnówka		Cmentarz przykościelny

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Lp.	Miejscowość	Adres	Zabytek
2.	Hajnówka		Cmentarz rzymskokatolicki
3.	Hajnówka		Cmentarz przycerkiewny
4.	Hajnówka		Cmentarz żołnierzy radzieckich
5.	Hajnówka	ul. Armii Krajowej 5	Dom Leśnika, ob. Zakładowy Dom Kultury
6.	Hajnówka	ul. Lipowa 1	Kuźnia, ob. warsztat ślusarsko-kowalski z częścią mieszkalną
7.	Hajnówka	ul. Warszawska 24	Kolejowy budynek mieszkalny
8.	Hajnówka	ul. Wierobieja 15	Dom nr 15, ob. sklep

Tab. 5 Obiekty w wojewódzkiej ewidencji zabytków (niewpisane do rejestru zabytków)

6.1.8. Archeologia

W obszarze miasta Hajnówki występuje 12 stanowisk archeologicznych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

Natomiast na podstawie badań archeologicznych (AZP (Archeologicznego Zdjęcia Polski): 28-78, 29-78), prowadzonych na terenie pogranicza Puszczy Białowieskiej i Bielskiej wyodrębnionej w latach 1469-1476, pod względem geomorfologicznym Równiny Bielskiej, a pod względem hydrograficznym w zabagnionej dolinie Chwiszczej i Leśnej Prawej oraz ich bezimiennych dopływów, zlokalizowano ślady archeologiczne. Jedną z najstarszych wsi tego obszaru jest dawna wieś Górna (obecnie ul. Górna w Hajnówce).

Lp.	obszar AZP	Nr stanowiska w miejscowości/ na obszarze
1.	045-091	3/18
2.	045-90	4/1
3.	045-90	5/2
4.	046-90	6/1
5.	046-90	7/2

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

6.	046-90	8/3
7.	046-090	9/4
8.	046-090	10/5
9.	046-090	11/6
10.	046-090	12/16
11.	046-090	13/17
12.	046-090	14/24

Tab. 6 Stanowiska archeologiczne na terenie miasta Hajnówka, źródło: Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) z zasobów Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku

Z badań tych wiadomo, że już w epoce kamienia (10 000-5 400 lat p.n.e.) i brązu (3 500-1 200 lat p.n.e.), okresu starożytnego, wczesnego i pełnego oraz późnego średniowiecza oraz okresu nowożytnego na terenie Hajnówki funkcjonowało osadnictwo. Było ono w przeważającej części związane z osadnictwem rolnym, eksploatacyjnym (największa eksploatacja lasów miała miejsce w XVI w.) i „strażniczym”. Materiał archeologiczny w 90% jest niejednorodny chronologicznie, taki stan rzeczy może wynikać z faktu, że tereny aktualnej Hajnówki przez długi czas były zalesione.

Można przypuszczać, że na terenie Hajnówki i okolic, w miejscach dostępnych lokalizacyjnie, kilka tysięcy lat przed narodzeniem Chrystusa istniało na tym terenie osadnictwo z rozwiniętymi ludzkimi społecznościami. Świadczą o tym znalezione i zabezpieczone ślady zlokalizowane w stanowiskach archeologicznych w sąsiedztwie badanego obszaru. Karty ewidencyjne tych stanowisk znajdujące się w archiwum dokumentacji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Białymstoku zostały opracowane na podstawie badań Archeologicznego Zdjęcia Polski (realizowanego w latach 70. i 80. XX wieku).

6.2. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Duże nagromadzenie zabytkowych obiektów i elementów układu przestrzennego stanowi niezaprzeczalny walor w promocji atrakcyjności turystycznej miasta Hajnówka.

Nie można jednak pominąć zagrożeń, jakie dla historycznych elementów struktury przestrzennej stanowi w dużym stopniu zły stan techniczny zabudowy historycznej (często nie doinwestowywana przez długie lata), powodujący jej dekapitalizację, presja związana z

rozwojem społeczno- gospodarczym (wprowadzenie nowych funkcji wymagających dostosowania zabudowy), presja związana z usprawnieniem układu komunikacyjnego i pozostałych elementów infrastruktury technicznej. Stąd powstają różnorodne napięcia i konflikty w stanie zabudowy i zagospodarowania przestrzeni, stanowiące bariery rozwoju.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

W związku z brakiem opracowanego audytu krajobrazowego, na terenie miasta Hajnówka nie obowiązują rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

8.1. LUDNOŚĆ

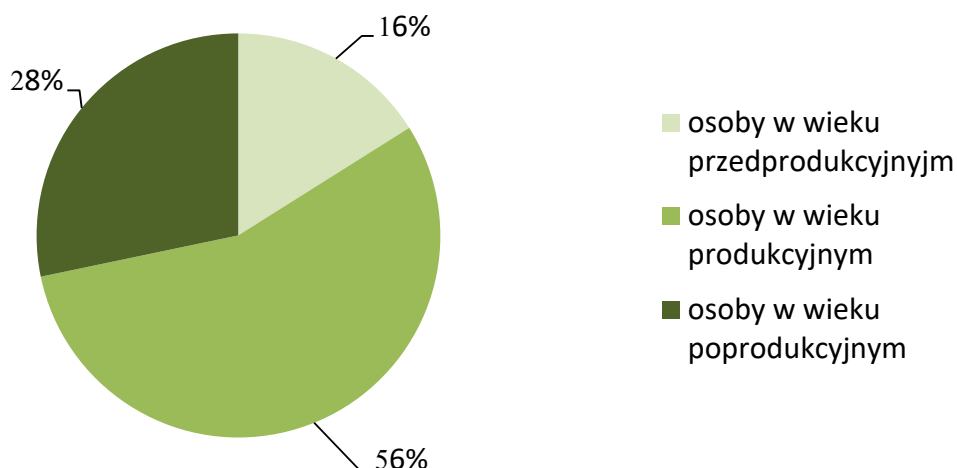
W mieście Hajnówka w 2021 r. liczba mieszkańców wynosiła 19 487 osób. Liczba mieszkańców spada od kilku lat. Na przecięcie lat 2017-2021 zmniejszyła się o 1 432. Liczba kobiet stale przeważa liczbę mężczyzn. Uwzględniając dane z ostatnich 15 lat, liczba ludności w mieście w latach 2007 – 2012 waha się pomiędzy 21 583 (2009 r.), a 22 355 (2010 r.) osób, a od 2010 roku stale maleje.

Liczba ludności						Różnica w liczbie ludności w latach 2017-2021
2017	2018	2019	2020	2021	2022	
20 919	20 690	20 488	19 764	19 487	-	- 1 432

Tab. 7 Liczba ludności miasta Hajnówka, źródło: Bank Danych Lokalnych

Analizując strukturę wieku w latach 2017-2021 widać, że społeczeństwo w Hajnówce starzeje się. Wskazuje na to przewaga liczby osób w wieku poprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym oraz pogłębianie się tego trendu w analizowanym okresie (Rys.8).

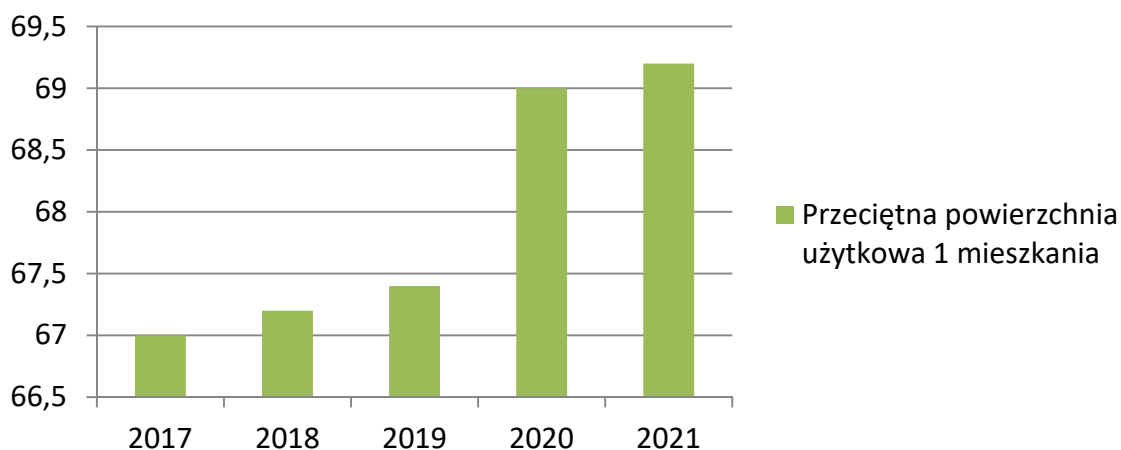
Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły w 2021 r. 56% mieszkańców miasta, jednak również ich liczba spada.

Rys. 8 Udział grup ludności wg grup ekonomicznych w strukturze ludności

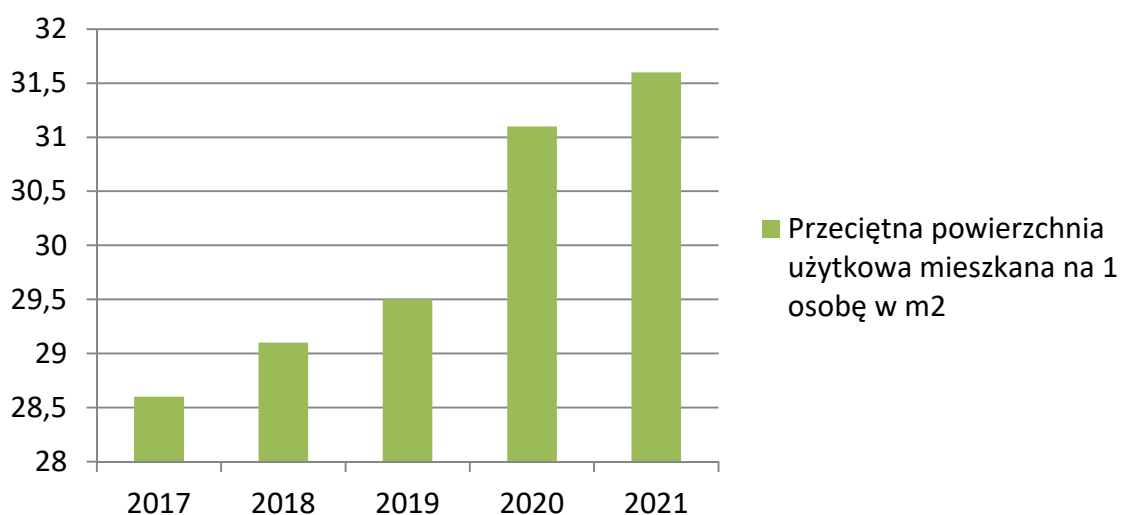
8.2. MIESZKALNICTWO I STAN GOSPODARSTW DOMOWYCH

Według danych z Banku Danych Lokalnych na terenie miasta Hajnówka w 2021 r. znajdowało się 4 198 budynków mieszkalnych. W stosunku do 2017 r. zasób mieszkaniowy został zwiększony o 48 budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 69,2 m², a przeciętna ilość izb w mieszkaniu to 3,97.

Rys. 9 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w mieście Hajnówka

Przeciętne w jednym mieszkaniu przebywało 2,19 osoby. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w 2021r. wynosiła 31,6 m².

Rys. 10 Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca w mieście Hajnówka

Dnia 28 grudnia 2018 roku Rady Miasta Hajnówka uchwałą nr III/21/18 przyjęła Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Miejskiej Hajnówka na lata 2019-2023. Zgodnie z nim zasób mieszkaniowy w 2018r. obejmował 843 lokale mieszkalne, w tym 64 lokale socjalne. Znajdują się one w 81 budynkach. Większość lokali jest w bardzo dobrym stanie technicznym ze względu na liczne remonty w latach 2013-2018. Prognozuje się, że w 2023 roku liczba lokali zmaleje o 44 lokale w stosunku do 2018 r., w tym wzrośnie liczba mieszkań socjalnych (o 8 mieszkań). Zmiany będą spowodowane sprzedażą lokali w budynkach jedno- oraz wielorodzinnych, wyburzeniem jednego z budynków,

przyjmowaniem budynków zakładowych do zasobu oraz budową nowych budynków. W latach 2019-2023 planuje się remonty w zakresie docieplenia elewacji, remontów dachów, budowy i przebudowy instalacji wężła cieplnego, malowanie klatek schodowych oraz remonty instalacji elektrycznych na klatkach schodowych. Według potrzeb będą dokonywane również wymiany stolarek okiennych oraz przebudowy pieców grzewczych. Co roku miasto Hajnówka przewiduje przeznaczyć na cele remontowe od około 813 tys. zł do prawie 894 tys. zł.

8.3. RYNEK PRACY I DZIAŁAŃ GOSPODARCZA

Pod względem gospodarczo-społecznym, który w przeważającej części kształtuje aktualną przestrzeń przyrodniczą i antropogeniczną miasta, Hajnówka jest obszarem o dominującej funkcji mieszkaniowo-usługowej nad funkcją rolniczą i tak 33,5% aktywnych zawodowo mieszkańców Hajnówki pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 29,1% w przemyśle i budownictwie, a 12,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W mieście wg stanu na dzień na 31 grudnia 2020 r. zarejestrowanych było 1632 aktywnych podmiotów gospodarczych z grupy mikroprzedsiębiorczości i MŚP (małej i średniej przedsiębiorczości), co stanowiło 85,1% podmiotów gospodarczych w gminie Hajnówka a w powiecie hajnowskim 9,2%, zaś w województwie podlaskim zaledwie 0,5%.

W mieście dominują firmy usługowe, w tym m.in. budowlane, transportowe, handlowe, działa też firmy produkujące pieczywo i wyroby cukiernicze i in.

Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie miasta Hajnówka należą:

- Zakłady Maszynowe „Hamech” część Grupy KZN Biezanów,
- Gryfskand Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Gryfinie Oddział w Hajnówce,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska,
- Firma „Runo” Sp. z o.o. ul. Białowieska (przetwórstwo surowców zielarskich, ekologiczne herbaty, posiada szwajcarski certyfikat Faur Wild jako jedyna firma w Polsce i inne certyfikaty EKO),

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- Fabryka Mebli „Forte” S.A. Oddział w Hajnówce,
- galeria handlowa – Galeria Hajnówka,
- galeria handlowa – Galeria Leśna,
- Suwalska SSE S.A. Podstrefa Hajnówka przy ul. docenta Adama Dowgirda o powierzchni inwestycyjnej (ryc. 3) – załącznik 3,
- Zakład Zagospodarowania Odpadów PUK w Hajnówce,
- Suwalska SSE Podstrefa Hajnówka (w organizacji – budowa hal produkcyjnych o powierzchni 4500 m² przez firmę PPU Optima przy ul. 11-go listopada na nieruchomości o łącznej powierzchni 3,2469 ha (działki ewid. nr: 1056/135; 1056/136; 1056/16; 1056/137; 1056/157; 1056/161),
- Piekarnia PSS „Spotem”,
- Browar Markowy, ul. Gajowa 1.

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w mieście Hajnówka wynosiło 5821,15 PLN, co odpowiada 97% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Z punktu widzenia rynku pracy ważnym wskaźnikiem jest stopa bezrobocia. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w analizowanych latach 2012-2021 utrzymywał się na poziomie 6-7%, gdzie najniższą wartość odnotowano w 2019 r. i wyniosła ona 4,1 %, a najwyższą w 2012 r. –8,4 %. Od 2012 do 2019 r. widoczny jest w mieście spadek liczby bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym, jednak w latach 2020 i 2021 wskaźnik wzrósł. Bezrobocie rejestrowane w Hajnówce w 2021 r. wynosiło 4,4% wśród kobiet i 5,6% wśród mężczyzn. Jest to mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa podlaskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

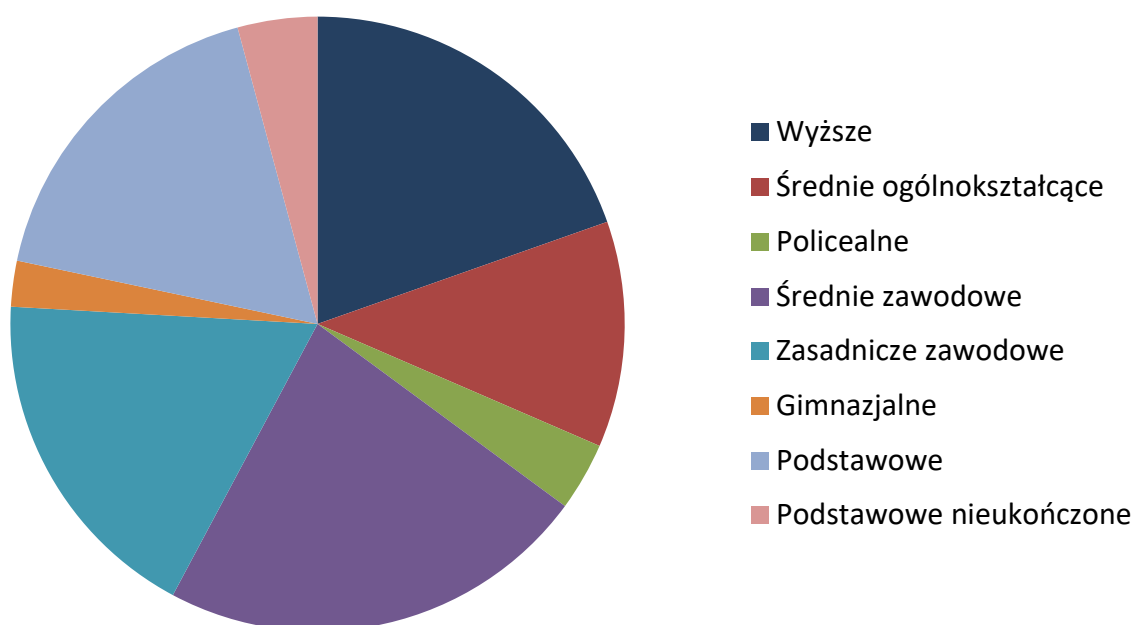
Bezrobotni	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mężczyźni	625	561	449	428	419	305	334	285	366	328
Kobiety	558	514	385	334	310	234	265	211	270	221
Ogółem	1 183	1 075	834	762	729	539	599	496	636	549

Tab. 8 Bezrobotni w wieku produkcyjnym zarejestrowani na terenie miasta Hajnówka w latach 2012-2021 (dane: Bank Danych Lokalnych GUS)

8.4. SZKOLNICTWO

Według danych GUS w 2021 r. w mieście Hajnówka w wieku potencjalnej nauki było 3 929 osób (3-24 lata).

Na terenie miasta znajduje się pięć publicznych przedszkoli, w tym jedno z oddziałami żłobkowymi. Funkcjonują cztery szkoły podstawowe oraz dwie szkoły podstawowe specjalne, trzy licea ogólnokształcące, jedno liceum ogólnokształcące dla dorosłych oraz zespół szkół zawodowych. Przy ul. Piłsudskiego znajduje się oddział Politechniki Białostockiej – Instytut Nauk Leśnych Centrum Naukowo-Badawcze.

Rys. 11 Poziom wykształcenia mieszkańców miasta Hajnówka, źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.polskawliczbach.pl/Hajnowka#poziom-wyksztalcenia-mieszkanow>

Najwięcej mieszkańców miasta Hajnówka posiada wykształcenie średnie zawodowe (22,8%), wykształcenie wyższe (19,6%) oraz zasadnicze zawodowe (18,1%). Ostatnie dwa są wyższe w miejscowości w porównaniu do średniej dla województwa podlaskiego. Znaczna część osób posiada ukończone wykształcenie podstawowe oraz średnie ogólnokształcące.

W 2021 r., zgodnie z danymi z Głównego Urzędu Statystycznego, liczba uczniów w szkołach podstawowych wynosiła 1488, a w punktach przedszkolnych liczba miejsc wynosiła 748.

Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-15 lat) wynosi 103,26%.

8.5. KULTURA

Najważniejszą rolę w propagowaniu kultury i organizowania wydarzeń kulturalnych pełni Hajnowski Dom Kultury. W budynku mieści się sala widowiskowa, sala kameralna, mała galeria, sala taneczna. W tym miejscu organizację się imprezy masowe i kameralne o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Prowadzona jest opieka nad zespołami amatorskiego ruchu artystycznego. Organizowane są wystawy dorobku artystycznego w ramach organizowanych przeglądów, konkursów, festiwali. Ponad to prowadzi się również działalność oświatową. Hajnowski Dom Kultury prowadzi także działania w zakresie upowszechniania muzyki, plastyki, tańca, teatru organizując szereg imprez o różnorodnej tematyce. W użytkowaniu Hajnowskiego Domu Kultury znajduje się również pobliski amfiteatr. Prowadząc projekty nawiązuje się liczne współprace z Białoruskim Towarzystwem Sołeczno- Kulturalnym w Białymstoku. W Hajnowce działa również Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej, a spacerując można zauważyć kilka kościołów prawosławnych. Według danych GUS w 2021r. zorganizowanych było 143 imprez. Najwięcej seansów filmowych, wystaw, warsztatów oraz koncertów.

Rys. 12 Hajnowski Dom Kultury (źródło: <http://hajnowka2020.hajnowka.pl/hajnowka.pl/miasto-i-okolice/aktualnosci/zaproszenia/111-turystyka/236-hajnowski-dom-kultury.html>)

W Hajnówce znajduje się jedna Miejska Biblioteka Publiczna im. Dr Tadeusza Rakowieckiego przy ul. 3 maja 45, która posiada około 3 056 czytelników rocznie.

8.6. SPORT I REAKREACJA

W sąsiedztwie Hajnowskiego Domu Kultury zlokalizowano Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce. W skład kompleksu sportowego wchodzi stadion lekkoatletyczny, boisko piłkarskie treningowe, trybuny zadaszone, dwa boiska do siatkówki plażowej, dwa korty tenisowe oraz budynek magazynowy, wiaty przeszklone dla komentatorów i wiaty zadaszone dla zawodników. Nieopodal znajduje się kompleks basenów odkrytych składający się z małej i dużego basenu rekreacyjnego oraz zjeżdżalni dla dzieci. Na terenie ośrodka można znaleźć strefę Street Workout Park. Przy ul. Parkowej można skorzystać z Centrum Turystyczno-Rekreacyjnego, gdzie wybudowano skatepark oraz funboxy do jazdy na rolkach, dwa korty tenisowe z nawierzchnią tartanową oraz boisko do koszykówki.

Główne imprezy cykliczne organizowane przez OSiR to m.in. Półmaraton Hajnowski, Hajnowska Dwunastka, Bieg Rodzinny po Puszczy Białowieskiej, Bieg Uliczny o Puchar Burmistrza Miasta Hajnówka, Rajdy Rowerowe, imprezy rekreacyjno-sportowe z udziałem osób niepełnosprawnych, młodzieżowa piłka nożna, turnieje siatkówki, Turniej Tenisa Stołowego im. Jarosława Leszczyńskiego.

Rys. 13 Ośrodek Sportu i Rekreacji w Hajnówce (źródło: <https://panoramaos.pl/realizacje/gmina-miejska-hajnowka/>)

Przy boiskach znajduje się rodzinna strefa zabaw w formie rozbudowanego placu zabaw. W miejscowości funkcjonuje również kryty Park Wodny. W Hajnówce swoją działalność ma 5 klubów sportowych, które łącznie mają 372 członków, m.in. Klub Sportowy Puszcza Hajnówka, Hajnowski Klub Sportowy „ŻUBR”. Przy ul. A. Zina 1 można znaleźć siedzibę Powiatowego Szkolnego Związku Sportowego w Hajnówce. Przy Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Marii Skłodowskiej-Curie znajduje się tzw. Orlik.

8.7. TURYSTYKA

Miasto Hajnówka sąsiaduje bezpośrednio z terenami o wartościach przyrodniczo-krajobrazowym i kulturowym – Puszcą Białowieską, która stanowi obszar Natura 2000 oraz obszar chronionego krajobrazu. W sąsiedztwie przebiega granica rezerwatu krajobrazowego im. Prof. W. Szafera. We wschodniej części miasta znajduje się stacja początkowa kolejki wąskotorowej Hajnówka-Topiło. Przy zachodniej granicy miejscowości przy ul. Bielskiej otwarto Park Miniatur Zabytków Podlasia. W centrum Hajnówki można odwiedzić Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej oraz niewielkie Muzeum Kowalstwa i Ślusarstwa. W Hajnówce oferowane noclegi to głównie pokoje gościnne i apartamenty na wynajem. Można też

wynając pokoje w pensjonacie „Leśny Dworek”, Dwa Dęby lub przenocować wraz z wyżywieniem w Zajeździe i Restauracji „Wrota Lasu”.

8.8. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie miasta Hajnówka funkcjonują cztery przychodnie publiczne, sześć przychodni prywatnych, osiem ogólnodostępnych aptek oraz kilka prywatnych. W północno-wschodniej części miasta znajduje się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej wraz z Ambulatorium z Izbą Chorych oraz Oddział Psychiatryczny. Ośrodek zapewnia mieszkańcom podstawową opiekę medyczną. W sąsiedztwie zakładu istnieje możliwość skorzystania z usług Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa. W Hajnówce założono również kilka prywatnych gabinetów stomatologicznych, ginekologicznych, fizjoterapeutycznych.

8.9. OPIEKA SPOŁECZNA

Podstawowymi instytucjami działającymi w zakresie opieki społecznej, które zlokalizowano w Hajnówce są Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy. Do najważniejszych zadań pierwszego z nich, zgodnie z Uchwałą XI/76/19 Rady Miasta Hajnówka z dnia 30 października 2019 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hajnówce, należy:

- przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej;
- prowadzenie pracy socjalnej;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury społecznej;
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb;
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w zakresie potwierdzania prawa osób innych niż ubezpieczeni do świadczeń opieki zdrowotnej;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o Karcie Dużej Rodziny;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Życiem”.

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje świetlica socjoterapeutyczna dla dzieci z klas I-III, Klub Integracji Społecznej. Realizowane są liczne projekty, w tym m.in. z doradztwa zawodowego.

Ponad to w Hajnówce funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy oferujący szeroki zakres zajęć terapeutycznych, które pozwalają nabyć umiejętności związane z rękodzielnictwem artystycznym, umiejętności techniczne, kulturowo-oświatowe, kulinarne, komputerowe, plastyczne. W Domu znajduje się również pracownia funkcji poznawczych i relaksacji, pokój wyciszeń. Prowadzone są zajęcia gimnastyczno-sportowe. W swojej ofercie posiada treningi umiejętności społecznych, zajęcia sportowe i rehabilitacyjne, wycieczki, spacer, hortiterapię, zajęcia konserwacyjno-naprawcze, muzyczne, teatralne, aktywizację na świeżym powietrzu. Pracownicy pomagają w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia oraz wiele innych działań mających na celu uatrakcyjnienie pobytu w ośrodku. Zajęcia odbywają się grupowo lub można realizować indywidualny plan wspierająco-aktywizujący..

W 2021 roku 763 gospodarstwa domowe korzystały ze środowiskowej opieki społecznej a 349 rodzin otrzymało zasiłki na dzieci. W analizowanych latach 2017-2021 liczba

gospodarstw domowych, korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej zmieniła się z roku na rok, a w ostatnich latach obserwujemy jej spadek.

8.10. BEZPIECZEŃSTWO

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na terenie Hajnówki funkcjonują Komenda Powiatowa Policji oraz Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna. Według danych statystycznych GUS w 2021 roku stwierdzono szacunkowo 299 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,34 przestępstwa. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Hajnówce wynosi około 83,2% i jest to wartość znacznie wyższa w porównaniu ze wskaźnikiem dla całej Polski.

W roku 2021 w Hajnówce odnotowano następujące przestępstwa:

- przestępstwa o charakterze kryminalnym – 183 (wykrywalność 81,5%),
- przestępstwa przeciwko mieniu – 131,
- przestępstwa drogowe – 46 (wykrywalność 99%)
- przestępstwa o charakterze gospodarczym – 50 (wykrywalność 70,2%)
- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – 11.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

9.1. CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ I STANU BEZPIECZEŃSTWA

Zagrożenia przemysłowe

W województwie podlaskim w 2016 r. istniało 8 zakładów dużego i 6 zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz 48 zakładów, które mogą być źródłem poważnej awarii przemysłowej. Żadne z powyższych zakładów nie są zlokalizowane w mieście Hajnówka, stąd nie stanowią zagrożenia dla ludności miasta. Natomiast na terenie miasta znajdują się podziemne zbiorniki CO₂, które stanowią powyższą kategorię zagrożenia. Ponadto lokalne zagrożenia mogą stanowić ciepłownie i chłodnie.

Źródłem innych awarii zagrażających zdrowiu i życiu ludzi w obszarze miasta Hajnówka mogą być następujące przyczyny:

- katastrofy ekologiczne (naturalne np. huragan, powódź i antropogeniczne),
- wypadki komunikacyjne z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi wzdłuż drogi wojewódzkiej DW Nr 685 i Nr 689 ewentualnie wzdłuż istniejących linii kolejowych służących do transportu towarowego.

Obszary o koncentracji obiektów mogących stanowić zagrożenie dla środowiska

W obszarze województwa podlaskiego brak jest obszarów koncentracji większych obiektów mogących stanowić zagrożenie dla środowiska, do których należy zaliczyć: składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków, bazy paliw, stacje przetadunkowe, urządzenia przemysłowe, większe instalacje przemysłowe.

Na terenie miasta Hajnówka funkcjonuje oddana w 1997 r. do eksploatacji, następnie zmodernizowana miejska oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna, która oczyszcza ścieki bytowo-gospodarcze i przemysłowe odprowadzane z terenu miasta i części gminy Hajnówka. Oprócz oczyszczania mechaniczno-biologicznego oczyszczanie może być wspomagane chemicznie. Zastosowanie technologii ścieków ECOLO-CHIEF oparta jest na amerykańskich rozwiązaniach systemu CIF INDUSTRES co pozwala osiągnąć wysokie efekty oczyszczania ścieków. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Leśnej Prawej z maksymalną przepustowością w ilości $Q_{\text{śr.d.}} - 6\ 000\ \text{m}^3/\text{dobę}$ i rzeczywistym zrzutem $Q_{\text{śr.d.}} - 4\ 730\ \text{m}^3/\text{dobę}$ przy średnim ładunku BZT5 na dopływie 2408 kg/d. (nominalny średni ładunek BZT5 jest mniejszy i wynosi 1800 kg/d.

Gmina Miejska Hajnówka posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację wybudowanych ścieki i zrzut tych ścieków do rzeki Leśna Prawa, która jest zaliczana do III klasy czystości swoich wód (decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr 06.11.6210/177/97 z dnia 1 grudnia 1997 r. i późniejszymi decyzjami).

Zakładową oczyszczalnię ścieków posiada Gryfskand Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Hajnówce. Jest to oczyszczalnia typu „ELIOT-150” o przepustowości $300\ \text{m}^3/\text{dobę}$ i dobrych efektach redukcji zanieczyszczeń. Zakład posiada również pozwolenie wodnoprawne na zrzut ścieków do rzeki Leśna Prawa, Chwiszczej oraz rowów.

Z danych Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku wynika, że na terenie miasta Hajnówka znajduje się jeden zakład o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii – PGK Sp. Z o.o. Zakład Gazu Bezprzewodowego zlokalizowany przy ul. Białostockiej 7D.

Ponadto w mieście funkcjonuje spalarnia unieszkodliwiająca odpady medyczne i poszpitalne powstające w toku działalności Publicznego Samodzielnego Zespołu Opieki Medycznej w Hajnówce oraz odpady weterynaryjne (grupa 18 wg Rozporządzenia MK z 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów).

9.2. JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta Hajnówka odpowiedzialne są następujące jednostki:

- Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce - do obowiązków której należy zapewnianie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez utrzymanie niskiego poziomu przestępczości, współpraca ze społecznością oraz prowadzenie prelekcji dla uczniów mających na celu zwiększanie ich świadomości na temat występujących zagrożeń oraz kształtowanie właściwych postaw;
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej na terenie Miasta Hajnówka .

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA HAJNÓWKA

10.1. ANALIZA EKONOMICZNA

Analiza ekonomiczna miasta powinna nie tylko porównywać roczne wpływy i wydatki jednostki, ale ma być również próbą odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób kształtowały się te działy w ciągu ostatnich lat i jaki miały wpływ na deficyt budżetowy. W dalszej części nastąpi także ocena możliwości inwestycyjnych, stąd niezbędnym jest również odniesienie się do części inwestycyjnej budżetu, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju sieci infrastruktury technicznej czy budownictwa w mieście.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Analiza ekonomiczna umożliwi zobrazowanie potencjału rozwojowego obszaru opracowania oraz kondycji gospodarczej miasta.

Na terenie miasta Hajnówka, wśród firm zarejestrowanych na jej terenie dominującą rolę odgrywa przemysł i budownictwo, stąd wiele dużych firm związanych jest z tą gałęzią gospodarki. Spośród pracodawców większość to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zatrudniające nie więcej niż 9 osób.

Stopa bezrobocia rejestrowanego wśród osób w wieku produkcyjnym w analizowanych latach 2009-2021 utrzymywała się na poziomie ok. 8% między 2009 a 2015 r, natomiast w kolejnych latach zaczęła maleć, wahając się średnio na poziomie około 5%. Najniższą wartość odnotowano w 2019 r. i wyniosła 4,1%, a najwyższą w 2014 r. – 9,8%. Średnia stopa bezrobocia w okresie od 2009 do 2021 r. wynosi 6,75%. Można stwierdzić, że na analizowanym obszarze sytuacja bezrobotnych ulega poprawie, jednak przez większość analizowanego czasu utrzymywała się na poziomie wyższym niż krajowa stopa bezrobocia.

Rok	Stopa bezrobocia w mieście Hajnówka [%]	Stopa bezrobocia w Polsce [%]
2009	8,7	7,7
2010	7,3	7,9
2011	7,1	8
2012	8,4	8,7
2013	7,8	8,8
2014	9,8	7,5
2015	9,0	6,5
2016	5,6	5,6
2017	4,3	4,6
2018	4,9	4,2
2019	4,1	3,8
2020	5,7	4,6
2021	5,1	4

Tab. 9 Stopa bezrobocia (źródło danych: BDL GUS)

Dodatkowo, po przeanalizowaniu liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON, należy zauważyć, że liczba tych podmiotów maleje.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON					
Rok	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	sektor publiczny	sektor prywatny	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Bilans (2021-2009)
2009	1584	67	1517	1306	+66
2010	1683	107	1576	1346	
2011	1666	109	1557	1325	
2012	1675	110	1565	1326	
2013	1672	110	1562	1313	
2014	1673	107	1566	1309	
2015	1636	102	1530	1270	
2016	1595	102	1490	1227	
2017	1595	96	1495	1223	
2018	1590	95	1489	1230	
2019	1617	91	1518	1251	
2020	1632	91	1532	1263	
2021	1650	91	1549	1270	

Tab. 10 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (źródło danych: BDL GUS)

Wzrost liczby podmiotów nastąpił w sektorze prywatnym, w latach 2009 – 2021 przybyło 66 firm. Notuje się spadek liczby podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne, jednak liczba podmiotów w sektorze prywatnym ulega nieznacznym wahaniom. W sektorze publicznym sytuacja w latach 2009-2010 uległa znacznej zmianie, z rejestru REGON powstało 40 nowych podmiotów, jednak różnica w ich liczbie w latach 2010-2021 wynosi jedynie 16.

Według portalu www.polskawliczbach.pl, średnie wynagrodzenie brutto na terenie miasta w roku 2020 wyniosło 5166 zł i jest ono mniejsze niż średnie wynagrodzenie w skali kraju wynoszące w tym samym czasie 5 523 zł. Pomimo owej różnicy warto dodać, że jego wartość, podobnie jak w całym kraju, stale rośnie.

Pod względem finansowym przeanalizowano bilans dochodów i wydatków miasta Hajnówka.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Rok	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Bilans - wynik budżetu	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej
2019	81 349 483,00	93 025 615,00	-11 676 132,00	-
2020	85 700 000,00	75 313 896,00	10 386 104,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych; nowe wydatki inwestycyjne
2021	78 553 000,00	74 933 040,00	3 619 960,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych; nowe wydatki inwestycyjne
2022	79 300 000,00	75 537 265,00	3 762 735,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych; nowe wydatki inwestycyjne
2023	78 100 000,00	75 269 583,00	2 830 417,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych
2024	77 600 000,00	74 786 197,00	2 813 803,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych
2025	77 600 000,00	74 963 852,00	2 636 148,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych
2026	77 600 000,00	74 163 852,00	3 436 148,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych
2027	77 300 000,00	75 663 852,00	1 636 148,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych
2028	76 400 000,00	75 600 000,00	800 000,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych
2029	76 100 000,00	75 300 000,00	800 000,00	spłata kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych

Tab. 11 Dochody i wydatki miasta Hajnówka (źródło danych: Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Hajnówka na lata 2019-2029)

Rok	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Bilans - wynik budżetu
2019	94 299 500,86	100 064 318,85	-5 764 817,99
2020	100 491 143,71	98 918 642,76	1 572 500,95
2021	110 723 796,15	92 470 525,21	18 253 270,94

Tab. 12 Dochody i wydatki miasta Hajnówka w latach 2018-2021 (źródło danych: BDL GUS)

W momencie sporządzania prognozy finansowej miasto Hajnówka posiadało więcej wydatków niż dochodów, stąd bilans jest ujemny. Sytuacja ta miała się zmieniać od 2021 roku. Według danych z Banku Danych Lokalnych można zauważyć, że miasto posiada dodatni bilans od 2020 r. Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2019-2029 bilans dochodów i wydatków będzie dodatni, a nadwyżka przeznaczona zostanie na spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych, a w latach 2019-2022 również na nowe wydatki inwestycyjne. Sytuacja ta uległa jednak zmianie. Zgodnie z podjętą uchwałą Nr XXXII/246/21 Rady Miasta Hajnówka z dnia 22 grudnia 2021 roku w sprawie uchwalenia budżetu miasta Hajnówka na rok 2022 dochody budżetu gminy uchwalone zostały w wysokości 86 877 713 zł, a wydatki w wysokości 87 143 769 zł. Ustalono deficyt budżetu gminy w wysokości 3 585 961 zł, który zostanie pokryty przychodami wynikającymi z rozliczenia środków określonych w art.5 ust.1 pkt 2 ustawy i dotacji na realizację programów, projektów i zadań finansowanych z udziałem tych środków do wysokości 783 326 zł oraz przychodami pochodzącymi z wolnych środków, jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu gminy wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych do wysokości 2 802 635 zł. Plan budżetu uchwalony na rok 2022 różni się od planu wynikającego z Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2019-2029, jednak dochody miasta są wyższe o około 7 000 000 zł w stosunku do kwoty oszacowanej w prognozie.

Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych oraz zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych świadczą o rozwoju gospodarczym analizowanego obszaru. Dodatkowo, wzrost wynagrodzenia miesięcznego świadczy o poprawie sytuacji finansowej miasta i jej mieszkańców, podobnie jak prognozowane nadwyżki w budżecie miasta Hajnówka.

10.2. ANALIZA SPOŁECZNA

W ramach analizy społecznej zbadano informacje dotyczące: dostępu do usług publicznych, zasobów mieszkaniowych, komunikacji i infrastruktury technicznej oraz ruchu turystycznego.

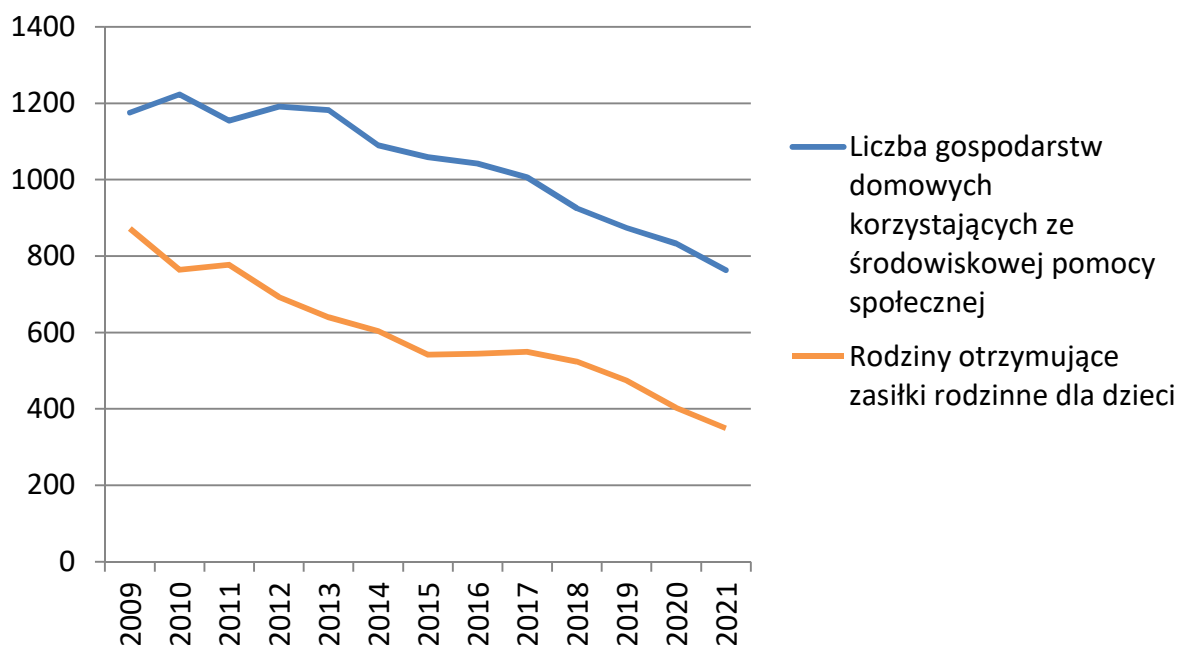
Usługi publiczne

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na terenie miasta znajduje się pięć publicznych przedszkoli, w tym jedno z oddziałami żłobkowymi. Funkcjonują czwarty szkoły podstawowe oraz dwie szkoły podstawowe specjalne, trzy licea ogólnokształcące oraz jedno liceum ogólnokształcące dla dorosłych, zespół szkół zawodowych. Przy ul. Piłsudskiego znajduje się oddział Politechniki Białostockiej – Instytut Nauk Leśnych Centrum Naukowo-Badawcze.

W Hajnówce znajdują się cztery przychodnie oraz osiem aptek. Przy ul. Aleksego Zina zlokalizowana jest siedziba Urzędu Miasta i Poczty Polskiej. W miejscowości znajduje się Komenda Powiatowa Policji, Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna, Hajnowski Dom Kultury, Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej, Park Wodny. Przez teren miasta przebiegają cztery szlaki rowerowe. Działają również kilka organizacji społecznych w postaci stowarzyszeń kulturalnych.

Z danych statystycznych GUS, wynika że w mieście jest coraz mniej gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, jak i rodzin pobierających zasiłki rodzinne na dzieci, co zostało przedstawione na poniższym wykresie. Sytuacja ta może wynikać z polepszającej się sytuacji materialnej ludności, a także coraz mniejszej liczby ludności.

Rys. 14 Ilość gospodarstw domowych i rodzin korzystających z pomocy społecznej (źródło danych: BDL GUS)

Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Analizując liczbę budynków mieszkalnych i mieszkań w latach 2009-2021 można zauważyć, że stale ich przybywa. W ciągu jedenastu lat wartość ta wzrosła o 254 budynki mieszkalne, dając w 2021 roku liczbę 4198 budynków. Sytuacja mieszkaniowa statystycznie ulega systematycznej poprawie, zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa przeznaczona na jednego mieszkańca. W swoich zasobach mieszkaniowych miasto posiada 720 mieszkań komunalnych.

Rok	Budynki mieszkalne	Liczba mieszkań	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	Przeciętna liczba osób na 1 izbę
2009	3944	8614	64,7	25,8	3,88	2,51	0,65
2010	3981	8681	65,6	25,5	3,93	2,58	0,66
2011	4006	8710	65,9	26,0	3,94	2,54	0,64
2012	4039	8752	66,1	26,5	3,94	2,49	0,63
2013	4068	8785	66,3	27,0	3,95	2,45	0,62
2014	4100	8864	66,5	27,5	3,95	2,42	0,61
2015	4116	8882	66,6	27,8	3,95	2,40	0,61
2016	4130	8903	66,7	28,1	3,95	2,37	0,60
2017	4150	8924	67,0	28,6	3,95	2,34	0,59
2018	4171	8956	67,2	29,1	3,96	2,31	0,58
2019	4226	8 980	67,4	29,5	3,96	2,28	0,58
2020	4154	8 996	67,6	30,0	3,96	2,20	0,55
2021	4198	-	-	-	-	-	-

Tab. 13 Statystyki dotyczące mieszkalnictwa (źródło danych: BDL GUS)

Systematyczna poprawa sytuacji mieszkaniowej w mieście wynika z oddawanych do użytkowania nowych mieszkań, co pokazuje poniższa tabela. Analizując ją można zauważyć, że szczyt budowy nowych budynków mieszkalnych przypadł na rok 2014. Od 2015 r. liczba co

roku oddawanych mieszkań do użytkowania utrzymuje się na stosunkowo stabilnym poziomie około 25.

Rok	Mieszkania oddane do użytkowania		
	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa [m ²]
2009	41	171	3473
2010	32	163	3849
2011	42	241	5588
2012	49	235	5002
2013	39	212	4953
2014	81	304	6656
2015	21	103	2446
2016	28	129	3376
2017	22	120	3354
2018	36	148	4801
2019	27	140	3942
2020	21	118	3314
2021	22	108	3143

Tab. 14 Mieszkania oddane do użytkowania w Hajnówce (źródło danych: BDL GUS)

Komunikacja i infrastruktura techniczna

Miasto Hajnówka posiada dogodne połączenie drogowe z Bielskiem Podlaskim, Zabłudowem oraz miastem wojewódzkim – Białymstokiem. Sieć dróg gminnych i powiatowych jest dobrze rozwinięta. Długość dróg gminnych wynosi 77,84 km. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 685 oraz 689.

Pod względem infrastruktury technicznej najlepiej rozwinięta jest sieć wodociągowa, z której korzysta większość mieszkańców (96,9%). Kolejno dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada nieco ponad 87% mieszkańców. W mieście Hajnówka istnieje ograniczony dostęp do sieci gazowej. Należy zaznaczyć, że od 2009 roku odnotowuje się wzrost długości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej gazowej, co jednocześnie prognozuje wzrost na przyszłość.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Ponadto, mieszkańcy mają dostęp do sieci telekomunikacyjnych, a od 2016 roku w Hajnówce uruchomiono szerokopasmową sieć światłowodową.

Rok	Sieć kanalizacyjna [km]	Sieć wodociągowa [km]	Sieć gazociągowa [km]	Osoby korzystające z instalacji (%)		
				Sieć kanalizacyjna	Sieć wodociągowa	Sieć gazociągowa
2009	71,3	81,1	0	84,7	96,6	0,0
2010	71,9	81,4	0	85,3	96,6	0,0
2011	74,8	83,1	0	86,0	96,6	0,0
2012	76,9	84,1	0	86,7	96,7	0,1
2013	77,6	85,4	0	86,9	96,7	0,1
2014	78,8	86,4	0	87,0	96,7	0,1
2015	79,3	87,2	0	87,1	96,8	0,1
2016	80,0	88,0	0	87,2	96,8	0,1
2017	80,6	88,3	0	87,2	96,8	0,0
2018	80,9	88,7	0	87,3	96,8	0,0
2019	81,9	88,9	0,23	87,3	96,9	0,0
2020	82,4	89,4	0,70	87,4	96,9	0,0
2021	83,0	90,0	9,61	87,4	96,9	-

Tab. 15 Długość sieci i ilość osób korzystającej z infrastruktury technicznej (źródło danych: BDL GUS)

Ruch turystyczny

W Hajnówce funkcjonują 4 turystyczne obiekty noclegowe, w tym jeden hotel otwarty w 2015 r., jeden obiekt oferujący wynajem pokoi gościnnych i kwater prywatnych oraz jeden inny obiekt noclegowy. Liczba miejsc noclegowych na przestrzeni lat 2009-2021 uległa wzrostowi. Wśród osób, którym udzielano noclegu znajdują się turyści zagraniczni, w większości z Niemiec, Białorusi, Belgii, Włoch, Czech, a w 2021 r. także liczni Ukraińcy. W miejscowości znajdują się również obiekty krótkotrwałego zakwaterowania. Na zmniejszenie się ilości turystów mogła wpłynąć pandemia COVID oraz w 2021 r. również wprowadzenie w strefie przygranicznej z Białorusią stanu wyjątkowego, który jednakże nie objął terenu miasta Hajnówka. Ilość turystów w kolejnych analizowanych latach jest bardzo

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

zróżnicowana. Ze względu na brak dostępnej części danych do analizy nie można określić trendów.

Rok	Miejsca noclegowe całoroczne	Udzielone noclegi rezydentom (Polakom)	Udzielone noclegi turystom zagranicznym	Udzielone noclegi łącznie
2009	3	9 328	131	9459
2010	4	11 994	285	12279
2011	3	6 944	291	7235
2012	1	3 194	176	3370
2013	1	2 440	71	2511
2014	1	3 228	55	3283
2015	2	-	494	-
2016	4	-	891	-
2017	4	-	290	-
2018	5	-	328	-
2019	5	-	182	-
2020	4	-	154	-
2021	3	-	291	-

Tab. 16 Miejsca noclegowe oraz ilość udzielonych noclegów w Hajnówce (źródło danych: BDL GUS)

Na podstawie przeprowadzonej analizy społecznej można stwierdzić, że miasto Hajnówka jest dobrze rozwijającym się regionem województwa podlaskiego. Jej mieszkańcy posiadają dostęp do podstawowych usług publicznych. Ponadto poprawia się sytuacja mieszkaniowa i infrastrukturalna.

10.3. ANALIZA ŚRODOWISKOWA

Analiza środowiskowa ma na celu wskazanie szczególnie wartościowych przyrodniczo obszarów na terenie gminy oraz wyznaczenie tych obszarów, które należy wyłączyć spod zabudowy.

Miasto Hajnówka posiada cenne korytarze ekologiczne i siedliska w formie użytków ekologicznych, obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska oraz pomników przyrody. Najcenniejsze tereny przyrodnicze krajobrazowe chronione są poprzez Rezerwat Krajobrazowy im. Prof. Wł. Szafera. Ponadto na terenie miejscowości znajduje się obszar węzłowy sieci ekologicznej województwa – Puszcza Białowieska GKPN-2, objęty w całości formą ochrony prawnej Obszaru NATURA 2000 *Puszcza Białowieska PLC200004*.

Dodatkowo na terenie miasta znajdują się obiekty i tereny objęte ochroną na podstawie ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz grunty cenne rolniczo III klasy bonitacyjnej. Znaczna część miasta (około ¼ terenu - od południowego zachodu przez część centralną na północny-zachód i północny-wschód) znajduje się w granicach korytarzy i ciągów ekologicznych dolin rzecznych (rzeka Leśna Prawa) i cieków wodnych. W centralnej części miejscowości zlokalizowane są miejsca występowania torfów. Obszarami zagrożonymi niebezpieczeństwem wystąpienia powodzi jest w mieście Hajnówka dolina rzeki Leśnej Prawej i doliny jej dopływów, ale tylko w sytuacji ekstremalnych opadów. Od wschodu miasto graniczy z cennymi przyrodniczo terenami objętymi formami ochrony przyrody, regionalnymi korytarzami ekologicznymi o wysokim stopniu zachowania naturalności siedlisk leśnych.

10.4. PROGNOZY DEMOGRAFICZNE

Zgodnie z art. 10 ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, jednym z elementów bilansu terenów powinna być prognoza demograficzna. Jej zadaniem jest wskazanie, jak będzie wyglądała sytuacja demograficzna gminy w zakładanej perspektywie przyszłego szacowania zapotrzebowania na zabudowę.

Przed przystąpieniem do opracowania prognozy należy zwrócić uwagę na dwie rzeczy. Pierwsza to perspektywa czasowa prognozy. Zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 1 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, określając zapotrzebowanie na nową zabudowę bierze się pod uwagę perspektywę nie dłuższą niż 30 lat. Wydaje się więc zasadne, aby prognoza demograficzna opierała się również na takim okresie. Drugą kwestią, związaną

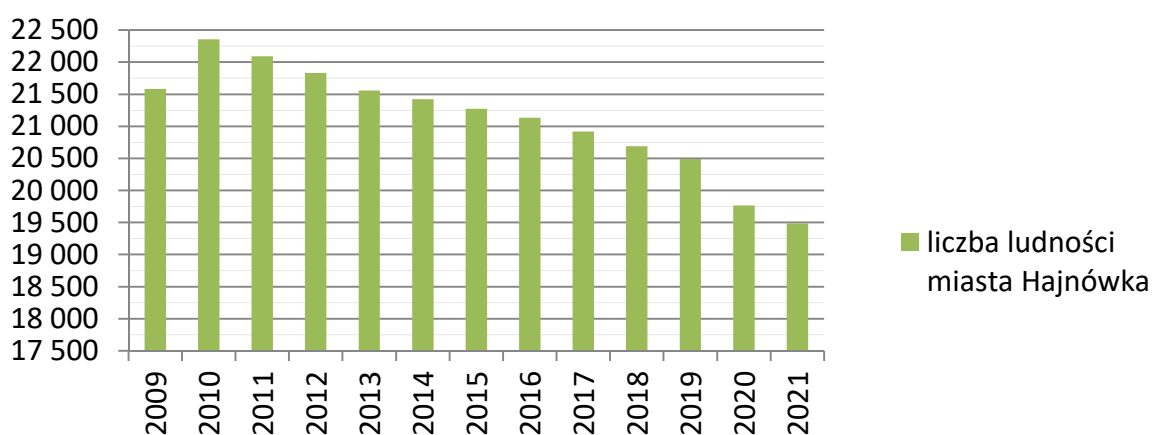

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

z okresem prognozy, jest jej dokładność. Jak wskazuje piśmiennictwo¹, horyzont prognozy jest tym czynnikiem, który ma największy wpływ na jej dokładność. Im dłuższy horyzont, tym prognoza jest mniej dokładna. Stąd, jak wskazuje literatura, za wiarygodną (prawdziwą) prognozę należy traktować tylko taką, która jednocześnie określa prawdopodobieństwo wystąpienia prognozowanego stanu w przyszłości. Powyższe rozważania mają o tyle istotne znaczenie, gdyż sporządzana prognoza demograficzna będzie posiadała 30-letni horyzont czasowy, a więc należy do prognoz długoterminowych o (najczęściej) małym prawdopodobieństwie spełnienia.

Na liczbę ludności w mieście w przyszłych latach wpływ ma wiele czynników. Aby przedstawić najbardziej prawdopodobną prognozę demograficzną na następne 30 lat, przeanalizowano wybrane dane, od roku 2009 do 2021. Szczegółowe analizy przeprowadzono w oparciu o lata 2017-2021. Wzięto pod uwagę m.in. liczbę ludności, strukturę wieku, saldo migracji oraz przyrost naturalny.

Liczba ludności w mieście Hajnówka w analizowanych latach 2009-2021 charakteryzowała się małymi wahaniami, mieszcząc się w przedziale 19 400-22 400. Jednak w ostatnich latach można zauważyć trend spadkowy. Porównując rok 2010 do roku 2021, liczba ludności spadła z 22 355 do 19 487 (o 2 868 osób).

Rys. 15 Liczba ludności miasta Hajnówka (źródło danych: BDL GUS)

¹Zarządzanie przestrzenne. Teoretyczne i praktyczne aspekty prognozowania finansowych skutków opracowań planistycznych pod red. Tomasza Bajeroskiego. Olsztyn 2008, s. 52.

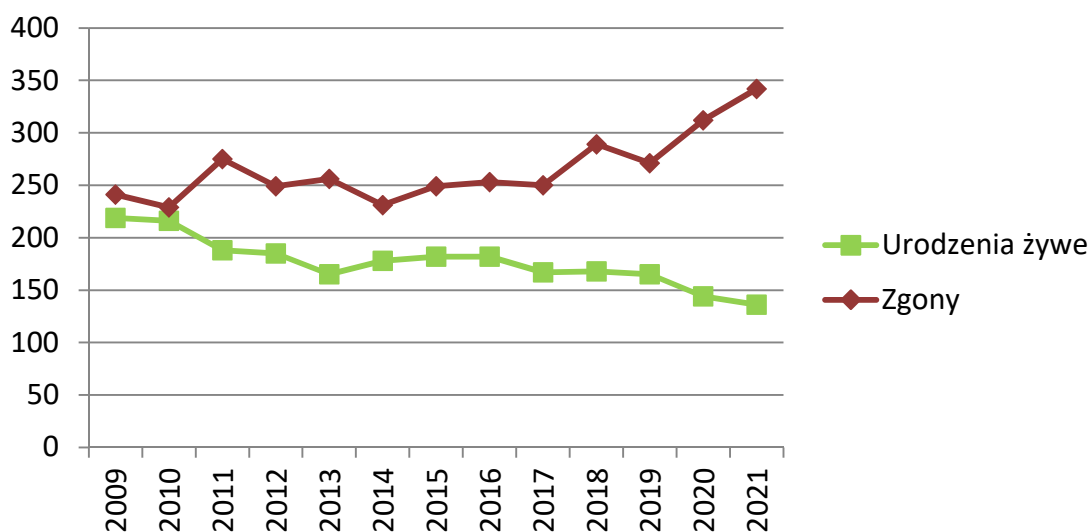
CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Następnym przebadanym wskaźnikiem jest saldo migracji. W latach poddanych analizie, widoczne są wahania w saldzie migracji ludności.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo migracji	-118	-126	-177	-112	-153	-125	0	-74	-131	-116	-93	-81	-50

Tab. 17 Saldo migracji (źródło danych: BDL GUS)

Wskaźnikiem istotnie wpływającym na obliczenia prognozowanej liczby ludności jest przyrost naturalny. W 2021 r. odnotowano najniższy przyrost naturalny. Różnica między liczbą zgonów od urodzeń żywych wyniosła 206. Ujemny przyrost naturalny utrzymywał się w całym badanym okresie i od 2014 r. przyrost naturalny osiąga coraz niższe wartości. Jest to negatywne zjawisko, które może prognozować brak perspektyw na poprawę sytuacji demograficznej.

Rys. 16 Urodzenia żywe i zgony (źródło danych: BDL GUS)

Analiza przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat pozwoliła na określenie średniego tempa przyrostu ludności. Wykazuje, że liczba ludności w ostatnich latach średnio co roku się zmniejszała.

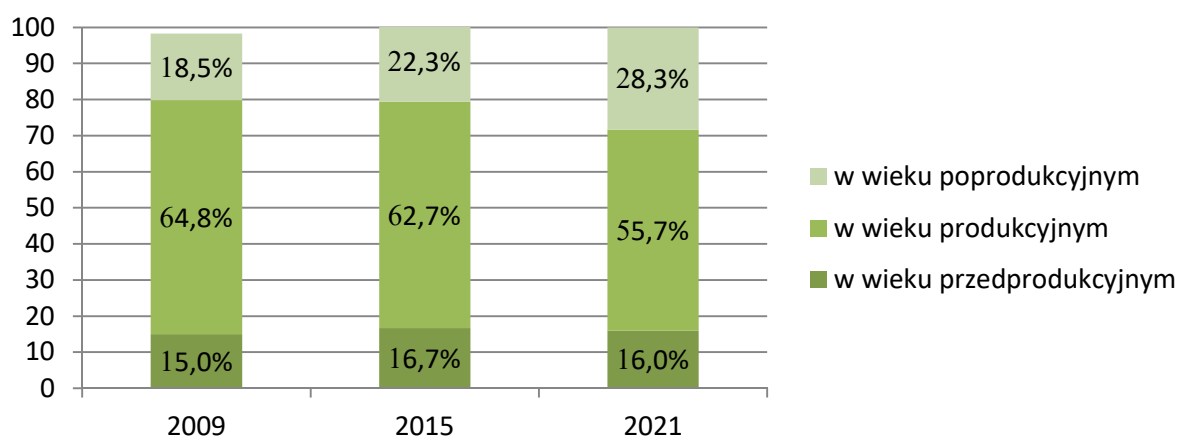
Elementem przeprowadzonej analizy jest także struktura wieku w Hajnówce. Można zauważyć utrzymującą się zdecydowaną przewagę udziału osób w wieku produkcyjnym do

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

pozostałych grup wiekowych. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wzrasta ilość osób w wieku poprodukcyjnym, kosztem ilości osób w wieku produkcyjnym. W roku 2021 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest niższa od ilości osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększanie się liczby osób starszych oznacza starzenie się społeczności lokalnej.

Struktura wieku w mieście w 2021 r. - BDL		
Udział osób w wieku przedprodukcyjnym	Udział osób w wieku produkcyjnym	Udział osób w wieku poprodukcyjnym
2584	11 395	5508

Tab. 18 Struktura wieku w mieście Hajnówka w 2021 r. (źródło danych: BDL GUS)

Rys. 17 -Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w strukturze ludności miasta Hajnówka (źródło danych: BDL GUS)

Analizując liczbę ludności w ostatnich latach widoczny jest jej niewielki spadek.

Przedstawiona tendencja jest stała. Spadek liczby ludności obserwuje się już od 2010 r.

Na podstawie dostępnych danych opracowano prognozę ludności na najbliższe 30 lat. Jako wartość wyjściową uwzględniono liczbę ludności w roku 2021.

Wykonano obliczenia:

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- I. na podstawie wzoru nr 1, który oparty jest o współczynnik przyrostu rzeczywistego w danym roku:

$$L_n = L_0 * [1 + (W_{pr}/1000)]^n$$

L_n – liczba ludności po n latach

L_0 – liczba ludności w momencie wyjściowym

W_{pr} – współczynnik przyrostu rzeczywistego wyrażony w ‰

Przyrost rzeczywisty (saldo migracji + przyrost naturalny) w 2021 r.	-256 os.
Współczynnik przyrostu rzeczywistego (przyrost rzeczywisty / liczba ludności * 1000) [‰] w 2021 r.	-13,14 ‰
Prognoza liczby ludności za 30 lat (na rok 2051) na podstawie współczynnik przyrostu rzeczywistego	13 104 os.

Tab. 19 Prognoza liczby ludności za 30 lat (na rok 2051) na podstawie współczynnik przyrostu rzeczywistego

- II. na podstawie wzoru nr 2, który oparty jest o średnie tempo przyrostu / ubytku ludności:

$$W = 10VB/A - 1$$

A = liczba ludności w 2011 roku

B = liczba ludności w 2021 roku

Średnie tempo przyrostu / ubytku ludności	-0,012%
Prognoza liczby ludności za 30 lat (na rok 2051) na podstawie średniego tempa przyrostu / ubytku ludności	17 149 os.

Tab. 20 Prognoza liczby ludności za 30 lat (na rok 2051) na podstawie średniego tempa przyrostu / ubytku ludności

Wyniki są oparte na aktualnych tendencjach widocznych w mieście Hajnówka. Są one dość niekorzystne, gdyż zakładają stały odpływ ludności. W najbliższych 30 latach nie można jednak wykluczyć wystąpienia korzystnych czynników, pod wpływem których liczba ludności znacznie się zwiększa lub przestanie spadać.

Uproszczona prognoza na rok 2051 (za około 30 lat) wskazuje spadek liczby ludności w mieście Hajnówka z 19 487 osób w 2021 roku do 17 149 (-2 338) lub nawet 13 104 (-6 383 osób) w roku 2051 (w zależności od metody obliczeń). Dalsze obliczenia wykonano w oparciu o trzy warianty prognozowanej liczby ludności. Wyznaczono:

- wariant pesymistyczny, w którym ujemny trend demograficzny będzie utrzymywał się i liczba mieszkańców znacznie spadnie – **13 100 osób**,
- wariant neutralny, w którym ujemny trend demograficzny ulegnie wyhamowaniu – **17 100 osób**,
- wariant optymistyczny, w którym ujemny trend demograficzny ulegnie odwróceniu – **21 100 osób**.

Zastosowanie obliczeń w odniesieniu do trzech wariantów ma pozwolić na wyznaczenie najbardziej prawdopodobnego zapotrzebowania na nową zabudowę na terenie miasta Hajnówka.

10.5. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ MIASTO WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH

Potrzeby inwestycyjne miasta Hajnówka (w tym wynikające z konieczności realizacji zadań własnych) związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach wyznaczonych w planach miejscowych oraz możliwości ich finansowania były analizowane w prognozach skutków finansowych uchwalenia tych dokumentów. Część z planowanych inwestycji została już zrealizowana, natomiast część została uwzględniona w planowanych wydatkach zawartych w

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

---

wieloletnich prognozach finansowych Hajnówki, w tym w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Prognozy te, jako dokumenty polityki finansowej gminy, są corocznie weryfikowane i aktualizowane.

W przeprowadzonych analizach ekonomicznych, środowiskowych i społecznych służących określeniu potrzeb i możliwości rozwoju miasta oszacowano możliwości finansowania przyjętych do realizacji inwestycji (określonych jako najbardziej potrzebnych) w perspektywie 30 lat.

W zakresie nakładów finansowych dotyczących inwestycji komunikacyjnych i infrastruktury technicznej uwarunkowania ekonomiczne miasta nie ograniczają możliwości rozwoju zamierzonych funkcji terenu. Zakłada się lokalizację nowej zabudowy przede wszystkim w zasięgu dostępu do istniejących w ich sąsiedztwie dróg publicznej oraz sieci infrastruktury technicznej. Nie wyklucza się, że lokalizacja części nowych terenów zabudowy będzie wymagała realizacji nowych niewielkich odcinków dróg publicznych i infrastruktury technicznej, dotyczy to zwłaszcza zaplanowanych już w prawie miejscowym terenów zabudowy.

Przewiduje się, że środki finansowe budżetu miasta z podziałem na poszczególne grupy wydatków inwestycyjnych do 2051 r., będą wystarczające na realizację ww. wydatków. Potwierdza to analiza kształtowania się relacji dochodów do wydatków, deficytu, a także widoczna nadwyżka operacyjna, która świadczy o solidnych podstawach ekonomicznych budżetu miasta. Hajnówka jest wyposażona w podstawowe sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, w tym ma dostęp do sieci przesyłowych, zaś sieć komunikacyjna jest dobrze rozbudowana i zapewnia dogodną obsługę na poziomie lokalnym i ponadregionalnym. W związku z powyższym wydatki inwestycyjne mogą zostać przeznaczone przede wszystkim na dalszą, sukcesywną rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej, ewentualnie w niewielkim stopniu również sieci wodociągowej oraz modernizację (przebudowę i remonty) istniejących dróg, a także rozbudowę w niewielkim stopniu dróg gminnych wraz z sieciami infrastruktury technicznej. Te ostatnie wydatki dotyczyć będą nowych, zaplanowanych już w prawie miejscowym, terenów zabudowy znajdujących się w zasięgu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno- przestrzennej .

Zakładane dotychczas udziały środków finansowych przeznaczanych na drogi publiczne i infrastrukturę techniczną pozwalają wnioskować, iż utrzymanie się podobnych tendencji budżetowych w kolejnych latach umożliwi przeprowadzenie rozbudowy układu komunikacyjnego wraz z siecią kanalizacji sanitarnej i siecią wodociągową dla potrzeb zabudowy, również poza terenami obecnie wyposażonymi w tego rodzaju w infrastrukturę.

Należy również zwrócić uwagę, że obowiązujące przepisy, a zwłaszcza ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, nie nakładają na inwestorów bezwzględnego obowiązku przyłączenia się do sieci wodociągowej czy kanalizacyjnej, dopuszczając jednocześnie - tam, gdzie przyłączenie do sieci jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadnione - rozwiązania indywidualne. Również orzecznictwo sądowe w dziedzinie planowania przestrzennego zakazuje umieszczania w dokumentach planistycznych nakazu przyłączenia do sieci. Co do zasady zatem można stwierdzić, że obecność sieci kanalizacji sanitarnej w gminie, choć podnosi jakość życia mieszkańców oraz ułatwia inwestowanie, to nie jest warunkiem niezbędnym do lokalizowania nowej zabudowy na terenie gminy.

Podsumowując, realizacja opisanych wyżej możliwości inwestycyjnych będzie mogła nastąpić w przypadku realnych potrzeb uzbrajania terenów dla nowej zabudowy. Miasto Hajnówka posiada możliwości finansowe do realizacji zadań własnych z zakresu budowy nowej infrastruktury komunikacyjnej i sieci infrastruktury technicznej dla uzbrojenia obszarów nowej zabudowy realizowanej w latach 2021-2051.

10.6. MAKSYMALNE W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ

Przed przystąpieniem do szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę, z uwagi na prognostyczny charakter opracowania, niezbędnym wydaje się sprecyzowanie podstawowych pojęć i założeń.

Przed wszystkim należy mieć na uwadze, że nie każdy kierunek zagospodarowania ustalony w studium powinien podlegać szacowaniu. W tym miejscu należy wymienić chociażby

inwestycje celu publicznego lokalizowane niezależnie od ewentualnego szacowanego zapotrzebowania czy obszary rozmieszczenia obiektów infrastruktury technicznej.

Dodatkowo należy rozróżnić pojęcia „kierunku zagospodarowania”, który ustalany jest w studium, od „funkcji zabudowy”, która szacowana jest w bilansie terenów. Kierunek jest zatem pojęciem ogólniejszym, funkcja zabudowy jest szczegółowym przeznaczeniem danego obiektu budowlanego. W tym kontekście szacowaniu będą podlegać funkcje: mieszkaniowa, usługowa i produkcyjno-usługowa.

Dodatkowo, w przypadku funkcji usługowej należy zwrócić uwagę na istotną jej cechę, wyróżniającą ją od innych: funkcja usługowa może współistnieć z zabudową o innych funkcjach. W tym kontekście szczególnie z dwiema: mieszkalnictwem oraz produkcją (przemysłem). Funkcja usługowa nie tylko je uzupełnia, ale i wzbogaca. Zjawisko to jest charakterystyczne dla całego kraju. Usługi współistniejące z zabudową mieszkaniową to usługi nie zakłócające, jej, o podobnej skali intensywności, jak również usługi zlokalizowane w budynkach o funkcji usługowej ogólnomiejskiej, jak szkoły, domy kultury, budynki poczty, Policji, służby zdrowia, świetlice itp., które choć związane są ściśle z mieszkalnictwem i rozwojem funkcji osadniczych, to jednak gabarytami i intensywnością generują większą powierzchnię użytkową. Usługi współistniejące z produkcją lokowane są zazwyczaj w budynkach o większych gabarytach i intensywności (np. magazyny) lokujące często przedsięwzięcia znacząco oddziałujące na środowisko, wykluczające w zasadzie funkcję mieszkaniową. Niekiedy trudno jest wyznaczyć ścisłą granicę między funkcją produkcyjną i związaną z nią funkcją usługową. Tak istotna różnica między oboma typami funkcji usługowej powinna mieć również swoje odzwierciedlenie w sporządzanym bilansie, w związku z tym szacowanie zapotrzebowania na zabudowę, jak również kolejne elementy bilansu będą traktować funkcję usługową jako dwie oddzielne funkcje: związaną z mieszkalnictwem oraz związaną z produkcją.

Przed przystąpieniem do szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę trzeba również zwrócić uwagę, że zapotrzebowanie na każdą z funkcji zabudowy wynika z innych czynników. Zostaną one omówione podczas szacowania poszczególnych funkcji, niemniej jednak najbardziej odpowiednią w każdym przypadku wydaje się analiza dotychczasowych trendów i prognozowanie na ich podstawie.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Poniższa prognoza zapotrzebowania na nową zabudowę zostanie wykonana metodą zalecaną przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju w ramach projektu „Niskoemisyjność i prognozowanie zapotrzebowania na tereny w planowaniu przestrzennym”.

Zabudowa mieszkaniowa

Stan zasobu mieszkaniowego miasta przebadano pod kątem możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w perspektywie 30-letniej. Analizę wykonano w oparciu o dane statystyczne dla roku 2020 i obliczono wskaźniki dla roku 2051. Określono w jakim stopniu aktualne zasoby mieszkaniowe byłyby w stanie zaspokoić przyszłe potrzeby mieszkańców.

Prognozy demograficzne wskazują na ujemny trend demograficzny lub ewentualne pozostanie liczby ludności na obecnym poziomie. Jednak w najbliższych 30 latach nie można wykluczyć wystąpienia korzystnych czynników, pod wpływem których liczba ludności zacznie się zwiększać lub przestanie spadać.

Wariant	Liczba ludności	Przeciętna liczna osób na 1 mieszkanie [os.] w mieście Hajnówka	Liczba nowych gospodarstw domowych w 2051 r.	Różnica liczby gospodarstw domowych w stosunku do 2020 r.
Pesymistyczny	13 100	2,20	5 954	- 3 042
Neutralny	17 100	2,20	7 773	- 1 223
Optymistyczny	21 100	2,20	9 591	595

Tab. 21 Różnica liczby gospodarstw domowych w 2051 r. w stosunku do 2020 r.

Prognozowaną liczbę gospodarstw domowych obliczono dla trzech wariantów na podstawie średniej liczby osób w gospodarstwie domowym. Różnica pomiędzy prognozowaną liczbą gospodarstw domowych, a liczbą mieszkań w 2020 r. jest ujemna, przy założeniu wariantu neutralnego, lub wynosi 595 mieszkań, przy założeniu, że ujemny trend demograficzny ulegnie odwróceniu. Należy dodać, że średnia liczba osób w gospodarstwie domowym systematycznie spada, a obliczenia wykonano na podstawie aktualnej średniej.

Do czynników, pod wpływem których liczba ludności zacznie się zwiększać lub przestanie spadać można zaliczyć m.in. budowę nowych obiektów produkcyjnych lub usługowych, rozwój zaplecza turystycznego, dzięki którym wzrośnie atrakcyjność miasta i znacznie zwiększy się liczba miejsc pracy. Obserwuje się także zjawisko zamieszkania w gminie bez stałego meldunku, co wiąże się z rzeczywistym większym zapotrzebowaniem, niż przedstawiają to dane oficjalne.

Negatywny trend demograficzny w skali miasta Hajnówka, może ulec zmianie, także dzięki wydarzeniom ostatnich lat, takim jak pandemia COVID, wojna na Ukrainie, emigracje z krajów Bliskiego Wschodu.

Możliwość pracy zdalnej przy wykorzystaniu nowych technologii teleinformatycznych umożliwi i zachęca pracowników biurowych, do tej pory uzależnionych od dużych miast, do zmiany miejsca zamieszkania na bardziej bezpieczne w czasie pandemii, a także spokojniejsze, z łatwiejszym dostępem do natury. Pracodawcy coraz chętniej umożliwiają pracownikom taki wybór, mając na uwadze korzystny wpływ pracy zdalnej na ciało i umysł, co przekłada się na wzrost efektywności wykonywanej pracy, rzadsze zwolnienia lekarskie. Miasto Hajnówka z dobrze rozwiniętym układem komunikacyjnym z Białymstokiem, ma duży potencjał, aby wykorzystać tę szansę na pozyskanie nowych mieszkańców, w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

Sytuacja ludności na Ukrainie zmusiła dużą część do tymczasowej zmiany miejsca zamieszkania. W zależności od tego jak potoczą się losy wojny, i obywateli Ukrainy przebywających w Polsce, część z nich zdecyduje się na pozostanie w naszym kraju i to z nim zwiąże swoje plany na przyszłość. Dlatego jest to kolejna grupa potencjalnych nowych mieszkańców gminy, którzy mogą mieć pozytywny wpływ na odwrócenie negatywnej sytuacji demograficznej.

Sytuacja ludności w Iraku, Afganistanie czy Somalii zmusiła dużą część do wyjechania z kraju. Przez terytorium Białorusi przechodzą na teren Polski. Obecnie przez wybudowanie muru na granicy polsko-białoruskiej ilość przybywających osób może się zmniejszyć, jednak sytuacja nie jest pewna. Część imigrantów może zdecydować się na pozostanie w naszym kraju, między innymi w Hajnówce, co pozytywnie wpłynie na odwrócenie negatywnej sytuacji demograficznej.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Miasto Hajnówka posiada wiele terenów cennych przyrodniczo, będących atrakcyjnym miejscem do wypoczynku z dala od zgiełku miasta. Ponadto gmina jest dobrze skomunikowana z dużym miastem takimi jak Białystok, których mieszkańcy często poszukują takich miejsc. To czyni Hajnówkę miejscem, gdzie może się rozwijać zabudowa rekreacyjna i turystyczna.

Zatem uznaje się, że w 2051 roku potencjalnie będzie istniało większe zapotrzebowanie na obiekty mieszkaniowe, niż to uzyskane na podstawie aktualnego trendu mieszkaniowego.

Celem określenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, przeanalizowano także ruch inwestycyjny na terenie miasta. Uwzględniono w nim wydane decyzje o pozwoleniu na budowę dotyczące obiektów kubaturowych o funkcji mieszkaniowej.

Decyzje	2017	2018	2019	2020	2021	średnia
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	23	23	21	28	16	22

Tab. 22 Wydane pozytywne decyzje na pozwolenia na budowę nowych budynków kategorii I w latach 2017-2021 (źródło danych: Rejestru Wniosków, Decyzji i Zgłoszeń)

Rynek inwestycyjny na terenie miasta charakteryzował się przyrostem do 2020 r., jednak w 2021 r. wydano mniej pozwoleń na budowę niż średnio w całym badanym okresie. Co roku wydawane są średnio 22 decyzje o pozwoleniu na budowę na zabudowę mieszkaniową jednorodziną. Zakładając utrzymanie się powyższej średniej, przyjmuje się, że do roku 2051 zostanie wydanych ok. 660 decyzji o pozwoleniu na budowę domu jednorodzinnego, co jest liczbą porównywalną z prognozowaną maksymalną liczbą nowych gospodarstw domowych w 2051 roku.

Na potrzeby wykonanych obliczeń przyjęto orientacyjną powierzchnię użytkową domu jednorodzinnego wynoszącą 160 m².

W latach 2017-2021 nie wydano jedną decyzję na pozwolenie na budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego z przeznaczeniem na lokale socjalne oraz jedno pozwolenie na budowę domu parafialnego. Biorąc pod uwagę powyższy fakt, można uznać, że w obecnej sytuacji na obszarze Hajnówka nie ma dużego zapotrzebowania na nowe tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zgodnie z zapisem art. 10 ust. 7 pkt 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględniając niepewność procesów rozwojowych dopuszcza się zwiększenie zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o nie więcej niż 30%.

W związku z powyższym, określa się maksymalne w skali miasta zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową na poziomie **ok. 105 600 m2 powierzchni użytkowej.**

Zabudowa produkcyjno-składowa i usługowa

Zgodnie z danymi GUS w latach 2017-2021 w mieście Hajnówka powstało 11 000 m² powierzchni użytkowej budynków niemieszkalnych. Wartości te dotyczą nowych budynków określanych w Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych pod numerami od 1211 do 1274. Z tego największą część – 5 042 m² stanowiły „budynki przemysłowe” (PKOB 1251), natomiast 3 833 m² zbiorniki, silosy i budynki magazynowe (PKOB 1252).

	2017	2018	2019	2020	2021	SUMA
budynki garaży (PKOB 1242); nowe;	3	4	4	3	8	22
budynki handlowo-usługowe (PKOB 1230); nowe	0	0	4	0	0	4
budynki przemysłowe (PKOB 1251); nowe	0	0	1	0	1	2
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe (PKOB 1252); nowe	2	1	2	1	2	8
budynki szpitali i zakładów opieki medycznej (PKOB 1264); nowe	0	0	1	0	0	1
budynki gospodarstw rolnych (PKOB 1271); nowe	0	1	0	0	0	1
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej	2	1	0	2	0	5

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

niewymienione (PKOB 1274); nowe						
------------------------------------	--	--	--	--	--	--

Tab. 23 Ilość wybudowanych nowych budynków niemieszkalnych w latach 2017-2021 (źródło danych: BDL GUS)

Na przestrzeni ostatnich lat (2017 – 2021) wydano następującą ilość pozwoleń na budowę na budynki przemysłowe:

- 2021 r. – 5 pozwoleń na budynki przemysłowe,
- 2020 r. – 3 pozwolenia na budynki przemysłowe, 2 pozwolenia na zbiorniki przemysłowe,
- 2019 r. – 4 pozwolenia na budynki przemysłowe, 3 pozwolenia na zbiorniki przemysłowe,
- 2018 r. – 2 pozwolenia na budynki przemysłowe,
- 2017 r. – 6 pozwoleń na budynki przemysłowe.

Zagospodarowanie terenu tego rodzaju zabudową nie jest wprost uzależnione od liczby mieszkańców miasta. Realizacja obiektów przemysłowych, produkcyjnych, czy hal magazynowych w większym stopniu zależna jest od czynników zewnętrznych, w tym przede wszystkim od dostępności komunikacyjnej. W granicach miasta Hajnówka przebiegają dwie drogi wojewódzkie, nie ma sprawnego dostępu do dróg krajowych i ekspresowych. Miasto Hajnówka nie ma szczególnych udogodnień i walorów przestrzennych lub komunikacyjnych, które uzasadniałyby dalszy rozwój przestrzenny terenów produkcyjno-składowych. Ponadto podaż terenów przeznaczonych na ww. cele będzie musiała być dostosowywana do zmieniających się w czasie tendencji społecznych i gospodarczych, czy przemian technologicznych. W związku z powyższym nie oszacowano zapotrzebowania na nowe tereny przemysłowo- składowe, w tym magazynowe.

Największą ilość budynków powstałych w latach 2017-2021 stanowią garaże, następnie zbiorniki, silosy i budynki magazynowe, budynki handlowo-usługowe oraz pozostałe. Wydano w tym okresie wydano 5 pozwoleń na budowę na budynki handlu, gastronomii i usług. Obecnie na 19 487 mieszkańców miasta Hajnówka zainwestowane jest ok. 513 000 m² powierzchni usług komercyjnych, czyli ok. 923 400m² powierzchni użytkowej (biorąc pod uwagę wskaźnik intensywności zabudowy 1,8). Przy szacowanym wzroście liczby

mieszkańców maksymalnie do 21 100 zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy usługowej wzrośnie do 999 832 m², czyli 76 432 m² powierzchni użytkowej nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową.

Celem analizy jest wskazanie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych oraz zidentyfikowanie obszarów, na których możliwe jest lokalizowanie nowej zabudowy, a także wskazanie niezabudowanych terenów inwestycyjnych, na których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

Obliczając chłonność dla terenów objętych planami miejscowymi przyjęto następujące założenia:

- uwzględniono działki z możliwością lokalizowania nowej zabudowy w granicach obowiązujących planów miejscowych;
- określono orientacyjną powierzchnię użytkową zabudowy w oparciu o maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy, w zależności od funkcji zabudowy.

Na podstawie powyższych założeń wskazano działki, na których możliwe jest lokalizowanie nowej zabudowy oraz obliczono ich powierzchnię wyrażoną w m² powierzchni działki oraz m² powierzchni użytkowej zabudowy.

Chłonność terenów wyrażoną w m² powierzchni użytkowej zabudowy obliczono wykorzystując najczęściej występujący maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy przyjęty w ustaleniach szczegółowych dla poszczególnych typów terenów w obowiązujących w mieście miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Można jednak założyć, że część działek (np. w zabudowie produkcyjnej) zostanie zabudowana w mniejszym stopniu, dlatego wskaźnik ten należy traktować jako wartość przybliżoną.

Istotnym czynnikiem wpływającym na chłonność terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę jest rzeczywiste wykorzystanie zapisów planów miejscowych. Część terenów nigdy nie zostanie zabudowana, z powodu nieuregulowanego stanu własności, czy rolniczego użytkowania gruntów (i brak planów właścicieli co do ich zabudowy

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

bądź sprzedaży nieruchomości na cele budowlane). Prowadzi to do „zawieszenia” terenów potencjalnie inwestycyjnych, których czas wykorzystania nie jest możliwy do przewidzenia.

Przeznaczenie terenu	Grunty zagospodarowane [m ²]	Powierzchnia terenu [m ²]	Grunty, na których możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy [m ²]	Maksymalna intensywność zabudowy	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Chłonność [os.]
Tereny zabudowa mieszkaniowej jednorodzinnej	3908457	4640688	732231	1,5	1098346,50	768842,55	25628
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	450868	553566	102698	3	308094,00	315607,60	10520
Tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych	453111	453111	0	0,6	0,00	0,00	0
Tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych połączonej z zabudową	2249	2249	0	0,6	0,00	0,00	0

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

usługową nieuciążliwą							
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej połączonej z zabudową usługową	227120	569958	342838	1,5	514257,00	359979,90	6000
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej połączonej z zabudową usługową	50846	62643	11797	3	35391,00	24773,70	413
Tereny zabudowy usługowej	641890	797026	155136	2,4	372326,40	260628,48	x
Tereny zabudowy usługowej połączonej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	11274	11274	0	1,5	0,00	0,00	0
Tereny zabudowy usługowej połączonej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	2897	2897	0	3	0	0	0

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów	29370	29370	0	2,1	0,00	0,00	x
Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów z zabudową usługową	1155628	1098004	57624	2,1	121010,40	84707,28	x
SUMA	8278410	6876086	1402324	x	2449425,30	1814539,51	42561

Tab. 24 Chłonność obszarów o danym przeznaczeniu na gruntach, na których możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy

Szacowaną chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod nową zabudowę prezentuje poniższa tabela.

Funkcja terenu	Powierzchnia terenu [m ²]	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Chłonność [os.]
Tereny zabudowa mieszkaniowej jednorodzinnej	1075069	1612603,50	1128822,45	31628
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	114495	343485,00	340381,30	10933
Tereny zabudowy usługowej	212760	493336,80	345335,76	x
Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów	57624	121010,40	84707,28	x
SUMA	1459948	2570435,7	1899246,79	42561

Tab. 25 Chłonność obszarów na terenach, na których możliwa jest lokalizacja nowej zabudowy

Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych

Do wyznaczania obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych zastosowano definicję „zwartej zabudowy” i „obszarów zwartej zabudowy” określoną w art. 4 pkt 29 i 30 ustawy z dnia 2 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*. W oparciu o w/w przepisy oraz ustawę z dnia 29 sierpnia 2003 r. *o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych* przeprowadzono analizę przestrzenną miasta pod kątem wydzielenia jednostek osadniczych. Następnym krokiem było oszacowanie możliwości lokalizowania na tych terenach nowej zabudowy. W ramach jednostek osadniczych możliwa jest lokalizacja zabudowy mieszkaniowej z obiektami infrastruktury technicznej oraz związanych z nimi usługami lub turystyką².

Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna

Do obliczenia chłonności dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przyjęto następujące wskaźniki:

- minimalna powierzchnia działki dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej: 800 m²,
- wskaźnik intensywności zabudowy: 1,5,
- wskaźnik udziału powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej budynku: 0,7,
- liczba osób na gospodarstwo domowe: 2,2 (dane GUS dla miasta Hajnówka na rok 2020),

---

² Zgodnie z art. 2 pkt 1, 3 i 12 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. *o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych*:

„1) jednostka osadnicza - wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi;(...)

3)miasto - jednostkę osadniczą o przewadze zwartej zabudowy i funkcjach nierolniczych posiadającą prawa miejskie bądź status miasta nadany w trybie określonym odrębnymi przepisami; (...)

12)wieś - jednostkę osadniczą o zwartej lub rozproszonej zabudowie i istniejących funkcjach rolniczych lub związanych z nimi usługowych lub turystycznych nieposiadającą praw miejskich lub statusu miasta”.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- tereny zabudowy usługowej połączonej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną nie były uwzględniane ze względu na całkowite zagospodarowanie.

Przeznaczenie terenu	Powierzchnia terenu [m ²]	Udział zabudowy jednorodzinnej	Powierzchnia pod zabudowę mieszkaniową [m ²]	Liczba działek budowlanych	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Chłonność [os.]
Tereny zabudowa mieszkaniowej jednorodzinnej	112679	100%	112679	141	169018,5	118312,95	310
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej połączonej z zabudową usługową	151483	50%	75741,5	95	113612,25	79528,575	208
SUMA	264162		188420,5	236	282630,75	197841,525	518

Tab. 26 Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna

Do obliczenia chłonności terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przyjęto następujące wskaźniki:

- wskaźnik intensywności zabudowy: 3,
- wskaźnik udziału powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej budynku: 0,7,
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę: 30 m² (dane GUS dla miasta Hajnówka na rok 2020),
- tereny zabudowy usługowej połączonej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną nie były uwzględniane ze względu na całkowite zagospodarowanie.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Przeznaczenie terenu	Powierzchnia terenu [m ²]	Udział zabudowy wielorodzinnej	Powierzchnia pod zabudowę mieszkaniową [m ²]	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Chłonność [os.]
Tereny zabudowa mieszkaniowej wielorodzinnej	102698	100%	102698	308094	215665,8	7189
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej połączonej z zabudową usługową	6486	50%	3243	9729	6810,3	227
SUMA	109184		105941	317823	222476,1	7416

Tab. 27 Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Zabudowa usługowa, produkcyjna i produkcyjno-usługowa

Do obliczenia chłonności terenów zabudowy usługowej, produkcyjnej i produkcyjno-usługowej przyjęto następujące wskaźniki:

- wskaźnik intensywności zabudowy terenów usługowych: 2,4,
- wskaźnik intensywności zabudowy terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej połączonej z zabudową usługową: 1,5,
- wskaźnik intensywności zabudowy terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej połączonej z zabudową usługową: 3,
- wskaźnik intensywności zabudowy terenów produkcyjnych i produkcyjno-usługowych: 2,1,
- wskaźnik udziału powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej budynku: 0,7,

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- tereny zabudowy usługowej połączonej z zabudową mieszkaniową jednorodziną oraz tereny zabudowy usługowej połączonej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną nie były uwzględniane ze względu na całkowite zagospodarowanie.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Przeznaczenie terenu	Powierzchnia terenu [m ²]	Udział zabudowy usługowej	Powierzchnia pod zabudowę mieszkaniową [m ²]	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²]
Tereny zabudowy usługowej	17433	100%	17433	41839,2	29287,44
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej połączonej z zabudową usługową	14479	50%	7239,5	15202,95	10642,065
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej połączonej z zabudową usługową	151483	50%	75741,5	113612,25	79528,575
Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów z zabudową usługową	6486	50%	3243	9729	6810,3
SUMA	189881		24672,5	57042,15	39929,505

Tab. 28 Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę usługową w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Przeznaczenie terenu	Powierzchnia terenu [m ²]	Udział zabudowy produkcyjno-składowej	Powierzchnia pod zabudowę mieszkaniową [m ²]	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²]
Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów	0	100%	0	0	0
Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów z zabudową usługową	144792	50%	72396	152031,6	106422,12
SUMA	144792		72396	152031,6	106422,12

Tab. 29 Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę usługowo-produkcyjną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Zestawienie chłonności terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na cele zabudowy mieszkaniowej wskazuje, że chłonność terenów zabudowy mieszkaniowej, w zależności od ostatecznego charakteru zabudowy, może wynieść **7 934** osób. Na terenach obecnie przeznaczonych na cele zabudowy powstać może niemal **420 318 m²** powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej oraz ponad **146 351 m²** powierzchni użytkowej zabudowy produkcyjnej lub usługowej.

Funkcja terenu	Powierzchnia terenu [m ²]	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²]	Chłonność [os.]
Tereny zabudowa mieszkaniowej jednorodzinnej	264162	282630,75	197841,53	518

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	109184	317823	222476,1	7416
Tereny zabudowy usługowej	189881	57042,15	39929,51	x
Tereny obiektów przemysłowych, składów i magazynów	144792	152031,6	106422,12	x
SUMA	708019	809527,5	566669,27	7934

Tab. 30 Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

10.7. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI MIASTA ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ ORAZ CAŁKOWITEJ W SKALI MIASTA CHŁONNOŚCI TERENÓW, W PODZIALE NA FUNKCJE ZABUDOWY

Na podstawie przeprowadzonych analiz i prognoz otrzymano wszystkie informacje niezbędne w procesie bilansowania terenów pod nową zabudowę w mieście Hajnówka. Nie może jednak ująć uwadze fakt, że jest pewna grupa danych, których nie sposób pozyskać metodami prognostycznymi, w tym w szczególności udział powierzchni zabudowy do powierzchni działki oraz przelicznik powierzchni zabudowy na powierzchnię użytkową. Ich ustalenie wynika raczej z doświadczeń projektowania przestrzeni w odniesieniu do specyfiki różnych funkcji zabudowy. Są to jednocześnie wielkości, zwane dalej współczynnikami, które stanowiąc będą zarazem założenia dla przeprowadzonego bilansu terenów (z zastrzeżeniem, że wartości powierzchni działek niezabudowanych - luk w zabudowie uzyskane zostały metodami graficznymi za pomocą narzędzi GIS). Tabela poniżej przedstawia przyjęte uśrednione współczynniki:

Ustawodawca w procesie bilansowania terenów, oprócz szacowania zapotrzebowania na nową zabudowę, ustalił konieczność analizy możliwości lokalizowania nowej zabudowy w tzw. obszarach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Obecny w judykaturze pogląd głosi, że przez obszary o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej rozumieć należy obszary zurbanizowane, w których struktura przestrzenna, ciągi komunikacyjne i wyposażenie w sieci infrastruktury technicznej oraz infrastruktura społeczna zostały zrealizowane w takim zakresie, że zlokalizowanie na tych obszarach nowej zabudowy nie wymaga istotnych nowych inwestycji infrastrukturalnych (np. budowy nowych dróg czy szkół, zwielokrotnienia przepustowości istniejących sieci uzbrojenia). Zgodnie z powyższym, na terenie miasta Hajnówka wyznaczono obszary, które spełniają wymienione warunki. Należy przy tym zaznaczyć, że część dróg w obszarach funkcjonalnych stanowią drogi gruntowe, przy czym są to ciągi komunikacyjne szerokie (umożliwiające wymijanie się aut), wyrównane, utrwalone, przebiegają zgodnie z docelowym przebiegiem oraz są wystarczające do prawidłowej obsługi komunikacyjnej obecnych oraz przyszłych mieszkańców oraz służb publicznych.

Zgodnie z art. 10 ust. 5 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* szacowaniu podlegają obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (dalej: obszary zwarte) a także tereny poza tymi obszarami, objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W ramach czynności analitycznych, w tabeli 27 ustalono najpierw powierzchnię luk w zabudowie w granicach obszarów o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej na obszarach objętych planami miejscowymi. Przyjęto ponadto założenie, że działki już zabudowane traktowane są jako zagospodarowane. Otrzymane wyniki porównano z danymi satelitarnymi obrazującymi zagospodarowanie działek, dokonując jednocześnie niezbędnych pojedynczych korekt uwzględniających sytuacje, w których:

- niektóre działki (zwłaszcza te o większych powierzchniach) są zabudowane relatywnie niewielkimi obiektami budowlanymi, a ich większa powierzchnia jest tak naprawdę niezagospodarowana,
- istnieją niezabudowane działki, których powierzchnia jest na tyle mała, że nie będą mogły stanowić samodzielnych działek budowlanych.

Wyeliminowanie wymienionych pojedynczych przypadków zapobiega stworzeniu fałszywego obrazu chłonności terenów, natomiast chłonność ta liczona jest dla działek rzeczywiście pustych i możliwych do zagospodarowania - tzw. luk w zabudowie.

Analizując wyniki, należy mieć na uwadze charakter i cel przedmiotowego Studium. Zakładając, że Studium jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, a zachodzące w Mieście procesy mogą ulegać ciągłym zmianom, należy przyjąć uzyskane wartości z pewnym przybliżeniem.

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową z chłonnością

Wskazane **zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy mieszkaniowej** (ok. 105 600 m² powierzchni użytkowej) **nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej oszacowanej jako chłonność** obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, w tym obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (ok. 1 469 203 m²).

W związku z powyższym na podstawie art. 10 ust. 5 pkt. 4 lit. a *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* brak jest podstaw do przeznaczenia nowych lokalizacji dla zabudowy mieszkaniowej poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz w obowiązujących planach miejscowych.

W analizie należy jednak uwzględnić możliwość wystąpienia zjawiska losowego, istotnie zwiększającego zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe. Zjawisko to może być związane z wydarzeniami ostatnich lat, takim jak pandemia COVID, wojna na Ukrainie, czy ruchy migracyjne z terenów Bliskiego Wschodu.

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową z chłonnością

Wskazane **zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy usługowej** (ok. 76 432 m² powierzchni użytkowej) **nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy usługowej oszacowanej jako chłonność** obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, w tym obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (ok. 345 335 m²).

W związku z powyższym na podstawie art. 10 ust. 5 pkt. 4 lit. a brak jest podstaw do przeznaczenia nowych lokalizacji dla zabudowy usługowej poza obszarami o w pełni

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz w obowiązujących planach miejscowych.

Niemniej jednak, zgodnie z interpretacją przepisów przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa (pismo do wojewodów nr DPP.621.1.2016.RR, NK: 66198/16 z dnia 29 kwietnia 2016 r.), pomimo przeszacowania terenów pod zabudowę w aktualnie obowiązujących miejscowych planach oraz SUIKZP gminy, nie jest konieczne ich zmniejszenie w ramach prac nad nową edycją SUIKZP gminy. Przepisy jedynie nie dopuszczają – w przypadku, gdy zapotrzebowanie na zabudowę może być w pełni zaspokojone na obszarach objętych planami miejscowymi oraz obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej - przewidywania nowej zabudowy poza tymi obszarami.

Możliwości finansowania wykonania przez Miasto sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców. Gmina realizuje zadania publiczne, do których należy m.in. realizacja wodociągów, kanalizacji czy dróg. Zadania inwestycyjne powinny być finansowane zgodnie z zasadami planowania i dysponowania środkami publicznymi, zgodnie z Ustawą o finansach publicznych. Źródłami dysponowania środkami publicznymi, zgodnie z Ustawą o finansach publicznych, mogą być: dochody własne, subwencje, dotacje celowe, dotacje celowe z funduszy celowych, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne i środki ze źródeł pozabudżetowych na zadania własne.

Rok	Dochody ogółem	Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki ogółem	Wydatki na 1 mieszkańca	Bilans
2009	52 672 816,80	2 432,48	61 127 682,20	2 822,93	-8454865,4
2010	57 402 582,29	2 560,44	60 869 671,43	2 715,09	-3467089,14
2011	50 220 071,08	2 263,08	51 595 217,97	2 325,05	-1375146,89
2012	52 349 882,67	2 376,19	53 854 375,05	2 444,48	-1504492,38
2013	54 726 365,18	2 522,77	54 076 595,78	2 492,81	649769,4

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2014	60 931 104,01	2 837,70	71 222 050,74	3 316,97	- 10290946,73
2015	65 216 192,26	3 054,19	59 556 505,34	2 789,14	5659686,92
2016	71 239 547,14	3 362,74	68 455 706,65	3 231,33	2783840,49
2017	79 279 174,27	3 768,74	79 019 706,77	3 756,40	259467,5
2018	79 931 593,97	3 848,60	85 222 725,33	4 103,36	-5291131,36
2019	94 299 500,86	4 582,09	100 064 318,85	4 862,21	-5764817,99
2020	100 491 143,71	5 052,35	98 918 642,76	4 973,29	1572500,95
2021	110 723 796,15	5 639,10	92 470 525,21	4 709,47	18253270,94

Tab. 31 Dochody i wydatki miasta Hajnówka w przeliczeniu na 1 mieszkańca (źródło danych: BDL GUS)

Możliwości finansowania przez miasto Hajnówka wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, opracowano na podstawie kosztów jakie miasto poniosło na realizację adekwatnych zadań w latach ubiegłych. Dochody do budżetu miasta co roku wzrastają, co zdecydowanie wpłynie korzystnie i pozwoli wygospodarować środki na realizację potrzebnej infrastruktury technicznej. Ponadto warto zaznaczyć, że w ostatnich latach znacznie wzrosły wydatki i dochody na 1 mieszkańca. Wzrastający dochód świadczy o poprawie zamożności miasta, a więc poprawie sytuacji ekonomicznej, co daje dobrą prognozę na przyszłość. W poniższej tabeli przedstawiono wydatki miasta i zgodnie z informacjami pozyskanymi z Banku Danych Lokalnych GUS w roku 2021. W strukturze wydatków przeważają te na oświatę i wychowanie (36,15%) oraz rodzinę (30,35%). Jednak do jednych z większych wydatków w 2021 r. można zaliczyć inwestycje w transport i łączność. Od 2013 r. odnotowano znaczny wzrost o około 4 mln zł. Wzrosty te mogą świadczyć o zwiększonym zapotrzebowaniu na realizację potrzeb mieszkańców. Jednocześnie wskazują na rosnące zapotrzebowanie na realizację zadań celu publicznego.

Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej	Kwota [zł]	Udział w wydanej kwocie [%]
Rolnictwo i łowiectwo	18 098,64	0,02

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Transport i łączność	3 971 025,33	4,29
Turystyka	119 820,60	0,13
Gospodarka mieszkaniowa	259 120,93	0,28
Działalność usługowa	14 108,23	0,02
Administracja publiczna	5 972 725,81	6,46
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	4 273,35	0,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	188 910,57	0,20
Obsługa długu publicznego	416 923,47	0,45
Różne rozliczenia	36 614,00	0,04
Oświata i wychowanie	33 426 223,87	36,15
Ochrona zdrowia	490 798,05	0,53
Pomoc społeczna	7 878 040,00	8,52
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	195 124,61	0,21
Edukacyjna opieka wychowawcza	106 701,40	0,12
Rodzina	28 063 860,91	30,35
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 977 259,72	6,46
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 541 607,31	2,75
Kultura fizyczna	2 789 288,41	3,02
Suma	92 470 525,21	100,00

Tab. 32 Wydatki wg działów Klasyfikacji Budżetowej w roku 2021 (źródło danych: BDL GUS)

Środki na realizację sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej ujmowane są w budżecie miasta co roku oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Analiza budżetu miasta umożliwiła oszacowanie możliwości finansowych miasta Hajnówka na w/w zadania inwestycyjne.

Rok	Dochody ogółem [zł]	Wydatki ogółem [zł]	Spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych [zł]	Wydatki inwestycyjne kontynuowane i nowe [zł]
-----	------------------------	------------------------	--	--

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2019	81 349 483,00	93 025 615,00	0,00	22 276 537,00
2020	85 700 000,00	75 313 896,00	10 386 104,00	4 513 896,00
2021	78 553 000,00	74 933 040,00	3 619 960,00	3 733 040,00
2022	79 300 000,00	75 537 265,00	3 762 735,00	4 037 265,00
2023	78 100 000,00	75 269 583,00	2 830 417,00	0,00
2024	77 600 000,00	74 786 197,00	2 813 803,00	0,00
2025	77 600 000,00	74 963 852,00	2 636 148,00	0,00
2026	77 600 000,00	74 163 852,00	3 436 148,00	0,00
2027	77 300 000,00	75 663 852,00	1 636 148,00	0,00
2028	76 400 000,00	75 600 000,00	800 000,00	0,00
2029	76 100 000,00	75 300 000,00	800 000,00	0,00

Tab. 33 Szacowane dochody i wydatki miasta Hajnówka na lata 2019-2029 (źródło danych: Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Hajnówka na lata 2019-2029)

Wyznaczanie nowych terenów pod zainwestowanie, a co za tym idzie zabudowa i zagospodarowanie tych terenów zgodnie z ustaloną polityką gminy, wiąże się nie tylko z wydatkami, ale również dochodami. Są to dochody wynikające m.in. z wpływu:

- z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych),
- z opłat skarbowych,
- z tytułu wzrostu wartości nieruchomości (z tzw. renty planistycznej – po uchwaleniu planu miejscowego).

W latach 2016 – 2017 miasto przeznaczało rocznie od ok. 3,6 mln do ok. 14,5 mln zł na nowe wydatki inwestycyjne. W Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2021 – 2030 gmina zaplanowała wydatki inwestycyjne w wysokości ponad 34,5 mln zł. Szacując utrzymanie dotychczasowych wysokości wydatków oraz biorąc pod uwagę 30-letni okres, którego dotyczy niniejsza analiza, można założyć, że sumarycznie w tym okresie miasto będzie potrzebować na wydatki inwestycyjne od ok. 108 do ponad 435 mln zł. W tym samym czasie dochody miasta do 2051 r. wyniosą ponad 3 mld zł. Zakładając utrzymanie się wydatków na podobnym poziomie jak w 2021r., oznacza to, że Miasto posiada możliwości finansowania

wykonania sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej i społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy wystarczających w porównaniu do potrzeb.

Z analizy potrzeb i możliwości rozwoju miasta wynika, że miasto Hajnówka posiada szerokie możliwości do rozwoju. W 2021 roku Hajnówka liczyła 19 487 mieszkańców. Przy założeniu wariantu odwrócenia się trendów demograficznych w perspektywie kolejnych 30 lat liczba mieszkańców może zwiększyć się o dodatkowe 2 tys. mieszkańców. Jednocześnie cały teren miasta objęty jest już obowiązującymi planami miejscowymi, w których rozległe obszary przeznaczono pod zabudowę, w tym w szczególności pod zabudowę mieszkaniową.

Z szacunków wynika, że zapotrzebowanie na tereny nowej zabudowy mieszkaniowej jak i usługowej nie przekracza podaży terenów przeznaczonych pod te funkcje w planach miejscowych. W związku z powyższym na podstawie art. 10 ust. 5 pkt. 4 lit. a *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* brak jest podstaw do przeznaczenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej niż te wyznaczone w planach miejscowych.

Infrastruktura komunikacyjna kolejowa ma istotny wpływ na lokalizację na terenie miasta zakładów produkcyjnych. Realizacja tego typu obiektów nie jest wprost uzależniona od liczby mieszkańców gminy, lecz w większym stopniu od czynników zewnętrznych, w tym przede wszystkim od wspomnianej powyżej dostępności komunikacyjnej. W związku z powyższym nie oszacowano zapotrzebowania na nowe tereny produkcyjno- usługowe, w tym magazynowe. Podaż terenów w planach miejscowych przeznaczonych na ww. cele będzie musiała być dostosowywana do zmieniających się w czasie tendencji społecznych i gospodarczych, czy przemian technologicznych.

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

W strukturze własnościowej gruntów miasta w ponad 57,07 % przeważa własność prywatna. Jedynie 18,36% gruntów miasta jest własnością Miasta Hajnówka, 16,58% gruntów jest własnością Skarbu Państwa a 2,3% własnością powiatu.

Lasy miasta Hajnówka w ok. 4,95% swojej powierzchni (106 ha) pozostają własnością Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste a będących pod

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

zarządem Nadleśnictwa Hajnówka podlegającego pod Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych (RDLP) w Białymstoku. Natomiast nadzór nad pozostałymi powierzchniami lasów prywatnych) prowadzi Starostwo Powiatowe w Hajnówce.

Lp.	Właściciel gruntów	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1.	Skarb Państwa w tym w wieczysta dzierżawa 1 ha	353	16,58
2.	Gmina i miasto Hajnówka i związki międzygminne	320	15,03
3.	Gmina i miasto Hajnówka – grunty w użytkowaniu wieczystym	71	3,33
4.	Osoby fizyczne	1215	57,07
5.	Spółdzielnie	24	1,13
6.	Kościóły, związki wyznaniowe	11	0,52
7.	Powiat, w tym w wieczysta dzierżawa 2 ha	40	1,88
8.	Osoby nie wymienione w lp. 1-6	12	0,56
9.	Inne podmioty	83	3,90
Razem		2129	100,00

Tab. 34 Własność gruntów; źródło: opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Hajnówce, 2022r.

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

12.1. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY

Z wymienionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* - form ochrony przyrody (poza ochroną gatunkową) na terenie miasta Hajnówka występują: obszar Natura 2000, 8 użytków ekologicznych oraz 54 pomniki przyrody.

12.1.1. Obszary Natura 2000

Na terenie miasta znajduje się jeden obszar Natura 2000 opisany poniżej:

PLC200004 - Puszcza Białowieska obszar specjalnej ochrony ptaków oraz specjalny obszar ochrony siedlisk. Ostoja obejmuje zwarty kompleks leśny, w którym dominują lasy liściaste o dużym stopniu naturalności i wysokiej różnorodności biologicznej. Stwierdzono w niej 44 gatunki ptaków umieszczonych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W przypadku niektórych, jak muchołówka białoszysza czy orzetek, Puszcza Białowieska stanowi miejsce bytowania przynajmniej połowy krajowej populacji gatunków. Dla wielu innych, np.: dzięcioła biało-grzbiecatego, średniego czy trójpalczastego, a także lelka, sóweczki i włośchatki, jest jedną z najważniejszych ostoi w kraju.

Ogółem w puszczy stwierdzono gniazdowanie 240 gatunków ptaków, co stawia tę ostoję wśród najważniejszych europejskich ostoi ptasich. Kompleks Puszczy Białowieskiej stanowi relikwiny pierwotnych krajobrazów leśnych na staroglacjalnych wysoczyznach morenowych, które dominowały w przeszłości na Nizinach środkowopolskich i Północnopodlaskich. Jest to typ lasu nizinowego właściwego dla strefy borealno-nemoralnej. W stosunku do innych obszarów leśnych Polski i Europy, puszczański i relikwiny charakter lasów podkreśla znaczny udział drzewostanów ponad stuletnich naturalnego pochodzenia, o zróżnicowanej strukturze warstwowej. Około 80 % obszaru zajmują rodzaje siedlisk leśnych ujęte w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu również płaty nieleśnych rodzajów siedlisk z tego załącznika. Łącznie stwierdzono tu 12 rodzajów siedlisk z Załącznika I. Duży udział drzew starych i martwego drewna jest powodem występowania bogatej fauny bezkręgowców, zwłaszcza owadów saproksylicznych. Znaczna liczba tych gatunków należy do rzadkich w skali całej Europy. Dla niektórych gatunków bezkręgowców (np. *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis*, *Rhysodes sulcatus*, *Vertigo moulinsiana*) Puszcza jest jedynym lub jednym z niewielu aktualnie potwierdzonych miejsc występowania w Polsce. Występuje tu 39 gatunków zwierząt umieszczonych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bardzo dobrze jest reprezentowana fauna ssaków, która obejmuje łącznie 58 gatunków (72% fauny Polski nizinowej). Puszcza ma istotne znaczenie dla ochrony dużych drapieżników - wilka i rysia. Jest także najważniejszą w Polsce ostoją żubra. Najnowszy katalog fauny puszczańskiej zawiera prawie 11 000 gatunków (40 % gatunków krajowych). Szacuje się, że jest to około połowy wszystkich potencjalnych gatunków zwierząt w Puszczy. Flora roślin naczyniowych, która należy do najlepiej poznanych i jej lista jest prawie kompletna, liczy prawie 1020 gatunków. Stanowi to połowę gatunków roślin naczyniowych Polski nizinowej. Spośród nich 3 gatunki roślin znajduje się w Załączniku II

Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Występują tu stanowiska kilkunastu gatunków storczykowatych i innych zagrożonych gatunków roślin. Ponadto stwierdzono obecność 325 gat. porostów, ok. 260 gat. mchów i 1200 gat. grzybów wielkoowocnikowych. Indywidualność przyrodnicza Puszczy Białowieskiej, jej znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej oraz znaczenie jako obszaru badań modelowych nad funkcjonowaniem naturalnych ekosystemów leśnych, znalazły uznanie m.in. w powołaniu "Rezerwatu Biosfery" obejmującym obszar Białowieskiego Parku Narodowego oraz w ustanowieniu w 1992 r. pierwszego w Europie trans-granicznego "Obiektu Dziedzictwa światowego" (obejmującego teren BPN oraz przyległego rezerwatu ścisłego Białoruskiego Państwowego Parku Narodowego "Bielowieżskaja Puszcza"). Projektowane jest rozszerzenie Rezerwatu Biosfery Puszcza Białowieska (obejmującego obecnie teren Białowieskiego Parku Narodowego) ma całą Puszcę.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 listopada 2015 r. ustanowiono „Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004”.

12.1.2. Użytki ekologiczne

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tj. z 2023 poz. 1336) użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Miasta Hajnówka jest 8 użytków ekologicznych: 52 UCHWAŁA NR XXXIX/307/22 RADY MIASTA HAJNÓWKA z dnia 26 października 2022 r. w sprawie użytków ekologicznych Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.) oraz art. 44 ust. 1, 2 i 3a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336) po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku Rada Miasta Hajnówka uchwaliła, co następuje:

Użytki ekologiczne stanowią

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- Obszar o powierzchni 1,512 ha, położony na działkach o nr ewidencyjnych 1106 i 1166, obręb Górne, Gmina Miejska Hajnówka, zwany użytkiem ekologicznym nr 101. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową i łąkową.
- Obszar o powierzchni 8,875 ha, położony na działce o nr ewidencyjnym 1166, obręb Górne, Gmina Miejska Hajnówka, zwany użytkiem ekologicznym nr 102. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową i łąkową oraz bogatą ornitofauną zawierającą w swym składzie szereg rzadkich gatunków.
- Obszar o powierzchni 8,34 ha, położony na działce o nr ewidencyjnym 1166, obręb Górne, Gmina Miejska Hajnówka, zwany użytkiem ekologicznym nr 103. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową i łąkową oraz bogatą ornitofauną zawierającą w swym składzie szereg rzadkich gatunków.
- Obszar o powierzchni 0,269 ha, położony na działce o nr ewidencyjnym 1166, obręb Górne, Gmina Miejska Hajnówka, zwany użytkiem ekologicznym nr 104. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową.
- Obszar o powierzchni 3.444 ha, położony na działce o nr ewidencyjnym 1166, obręb Górne, Gmina Miejska Hajnówka, zwany użytkiem ekologicznym nr 105. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową.
- Obszar o powierzchni 0,10 ha, położony na działce o nr ewidencyjnym 1166, obręb Górne, Gmina Miejska Hajnówka, zwany użytkiem ekologicznym nr 106. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie naturalnej roślinności w okresowo podtapianym zagłębieniu.
- Obszar o powierzchni 0,084 ha, położony na działce o nr ewidencyjnym 1166, obręb Górne, Gmina Miejska Hajnówka, zwany użytkiem ekologicznym nr 107. Celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie mokradła z naturalną roślinnością.
- Torfowisko „Judzianka”, obszar o powierzchni 4,04 ha. celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych dwóch typów

siedlisk torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz bory i lasy bagienne ze stanowiskami cennych gatunków roślin naczyniowych, grzybów i porostów.

12.1.3. Pomniki przyrody

Na terenie miasta Hajnówka występują pomniki przyrody – pojedyncze drzewa. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Lp.	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Opis pomnika przyrody		Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji	Rodzaj gruntów
1	659	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	2698/6	za posesją nr 18, ul. Kolejki Leśne, na granicy Rezerwatu krajobrazowego w Puszczy Białowieskiej	dr- drogi
2	660	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1410/115	przy ul Armii Krajowej 5,	Ba- budownictwo przemysłowe
3	661	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1520	na cmentarzu przy ul. 3 Maja	Bi – budownictwo inne
4	1053	Wiąz szypułkowy	Ulmus laevis	Hajnówka	1	2320/110	park, naprzeciwko budynku dworca PKP	Bz- Tereny Zieleni
5	1054	Dąb bezszypułkowy	Quercus petraea	Hajnówka	1	2320/110	Park przy dworcu PKP	Bz- Tereny Zieleni
6	1055	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	2320/110	Park przy dworcu PKP	Bz- Tereny Zieleni
7	1056	Robinia akacyjowa	Robinia pseudoacacia	Hajnówka	1	2320/110	Park przy dworcu PKP	Bz- Tereny Zieleni
8	1057	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/49	przy ul Armii Krajowej 56	B- Zabudowa
9	1058	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/49	przy ul Armii Krajowej 56	B- Zabudowa
10	1059	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/49	przy ul Armii Krajowej 56	B- Zabudowa
11	1060	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/49	przy ul Armii Krajowej 56	B- Zabudowa
12	1061	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/49	przy ul Armii Krajowej 56	B- Zabudowa
13	1062	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/41	przy ul Armii Krajowej 44	B- Zabudowa
14	1063	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/48	przy ul Armii Krajowej 50, za posesją przy garażach samochodowych	Ls- tereny leśne

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

15	1065	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/48	przy ul Armii Krajowej 50, za posesją przy garażach samochodowych	Ls- tereny leśne
16	1066	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	2698/7	przy ul Armii Krajowej 52, za posesją przy garażach samochodowych	Ls- tereny leśne
17	1067	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1410/115	przy ul Armii Krajowej 5, za parkingiem rowerowym	Ba- budownictwo przemysłowe
18	1068	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	2698/7	za posesją nr 24/4, ul. Kolejki Leśne, na granicy Rezerwatu krajobrazowego w Puszczy Białowieskiej	Ls- tereny leśne
19	1070	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/2	ul. Armii Krajowej 52, teren Zakładu doskonalenia Zawodowego	Bi – budownictwo inne
20	1071	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/2	ul. Armii Krajowej 52, teren Zakładu doskonalenia Zawodowego	Bi – budownictwo inne
21	1072	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/2	ul. Armii Krajowej 52, teren Zakładu doskonalenia Zawodowego	Bi – budownictwo inne
22	1073	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/2	ul. Armii Krajowej 52, teren Zakładu doskonalenia Zawodowego	Bi – budownictwo inne
23	1074	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/2	ul. Armii Krajowej 52, teren Zakładu doskonalenia Zawodowego	Bi – budownictwo inne
24	1075	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/2	ul. Armii Krajowej 52, teren Zakładu doskonalenia Zawodowego	Bi – budownictwo inne

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

25	1076	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1518/1	ul. 3 Maja 63, na posesji domu Miłosierdzia SAMARYTANIN	Bi – budownictwo inne
26	1078	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	2320/125	ul Białowieska 12	B- Zabudowa
27	1079	Klon zwyczajny	Acer platanoides	Hajnówka	1	2320/126	ul Białowieska 12	Tk- tereny kolejowe
28	1080	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1834	ul Białowieska 25	dr- drogi
29	1081	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	2320/126	przy skrzyżowaniu ulic Białowieskiej i Konopnickiej	Tk- tereny kolejowe
30	1082	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	2044	przy ul. Łowczej, z tyłu budynku „RUNO” Sp. z o.o.	dr- drogi
31	1085	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/24	ul. Piłsudskiego 8, za budynkiem ZWZŚ PB	Bi- budownictwo inne
32	1086	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/24	ul. Piłsudskiego 8, przed budynkiem ZWZŚ PB	Bi- budownictwo inne
33	1087	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/16	ul. Piłsudskiego 10, przed budynkiem ZOZ	Bi- budownictwo inne
34	1088	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/46	ul. Piłsudskiego 10, za budynkiem ZOZ	Bi- budownictwo inne
35	1089	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/100	ul. Piłsudskiego 10 a,	Bi- budownictwo inne
36	1090	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/100	ul. Piłsudskiego 10 a,	Bi- budownictwo inne
37	1091	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/47	w Parku Miejskim od strony ul. Parkowej	Bz- Tereny Zieleni
38	1092	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1500/41	ul. Parkowa, teren Skateparku	Bi- budownictwo inne
39	1094	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	Hajnówka		460/1	przy Hajnowskim Domu Kultury	Bi- budownictwo inne
40	1096	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	Hajnówka		460/4	Park przy Hajnowskim Domu Kultury	Bz- Tereny Zieleni

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

41	1097	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	Hajnówka		460/4	Park przy Hajnowskim Domu Kultury	Bz- Tereny Zieleni
42	1098	Klon zwyczajny	Acer platanoides	Hajnówka		460/4	Park przy Hajnowskim Domu Kultury	Bz- Tereny Zieleni
43	1100	Klon zwyczajny	Acer platanoides	Hajnówka	1	460/4	teren Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji	Bz- Tereny Zieleni
44	1101	Klon zwyczajny	Acer platanoides	Hajnówka	1	460/1	przy Hajnowskim Domu Kultury	Bi- budownictwo inne
45	1102	Klon zwyczajny	Acer platanoides	Hajnówka	1	460/2	teren Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji	Bz- Tereny Zieleni
46	1103	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	460/2	teren Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji	Bz- Tereny Zieleni
47	1104	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	460/2	teren Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji	Bz- Tereny Zieleni
48	1122	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/49	ul. Armii Krajowej 56, przed budynkiem	B- Zabudowa
49	1124	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1516/46	ul. Armii Krajowej 40	B- Zabudowa
50	1125	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/119	ul. Zina, przy garażach na posesji urzędu pocztowego	Bi – budownictwo inne
51	1126	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1502/24	rośnie przy wjeździe na parking Politechniki Białostockiej	Bi – budownictwo inne
52	1127	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	Hajnówka	1	1502/47	w parku miejskim od strony ulicy Parkowej	Bz- Tereny Zieleni
53	1128	Dąb szypułkowy	Quercus robur	Hajnówka	1	1056/1	przy ul. 3 Maja na placu przed Biedronką	Bi – budownictwo inne
54	1187	Dąb bezszypułkowy	Quercus petraea	Hajnówka	1	1502/14	Związek Nauczycielstwa Polskiego przy ul. Piłsudskiego 6	Bi – budownictwo inne

Tab. 35 Wykaz pomników przyrody na terenie miasta Hajnówka, źródło: opracowanie na podstawie danych z Programu Ochrony Środowiska dla miasta Hajnówka na lata 2023-2030

W sąsiedztwie pomników przyrody obowiązują ograniczenia i zakazy wynikające z aktów ustanawiających, które również są uwzględnione w obowiązującej ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (art. 45), natomiast nie obowiązują zakazy wynikające z aktu ustanawiającego pomnik przyrody, które nie są uwzględnione w ww. przepisie ustawy, jak również nie mają zastosowania zakazy wymienione w art. 45 ustawy, które nie figurują w akcie prawa miejscowego.

12.1.4. Obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Na terenie miasta Hajnówka nie występują obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną prawną.

12.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Na terenie miasta Hajnówka nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

12.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTKÓW

12.3.1. Obiekty i obszary prawnej ochrony konserwatorskiej

W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich:

- uzgadnianie zamierzeń i działań inwestycyjnych, w trybie przepisów odrębnych, z organem ds. ochrony zabytków;
- uzyskanie pozwolenia organu ds. ochrony zabytków dla wszelkich działań inwestorskich realizowanych w obiektach i na nieruchomościach wpisanych do rejestru zabytków.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

13.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z FUNKCJONOWANIA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

13.1.1. Układ drogowy

Hajnówka położona jest wzdłuż dwóch przecinających się dróg głównych:

- drogi wojewódzkiej nr 689 o długości ok. 49 km biegnącej z Bielska Podlaskiego przez Hajnówkę do Białowieży w kierunku przejścia granicznego, pieszo-rowerowego Białowieża – Piererow, droga przecina m.in. rzekę Leśną Prawą oraz
- drogi wojewódzkiej nr 685 o długości ok. 60 km biegnącej z Zabłudowa przez Hajnówkę do Kleszczeli, łączy ona drogę krajową nr 19 z Puszczą Białowieską oraz z drogą krajową nr 66, stanowi ona dogodne połączenie do Białowieskiego Parku Narodowego, Białegostoku i przejścia granicznego w Połowcach, drogę przecina linia kolejowa nr 31, droga przecina m. in. 4 rzeki: Narew, Małynkę, Rudę i Leśną Prawą.

Przez Hajnówkę przebiega również 13,813 km dróg powiatowych kategorii zbiorczej:

- Hajnówka – Puciska – Czyżki – Nowokomina droga nr 1623 B (długość drogi w granicach administracyjnych miasta – 1,582 km, ul. Targowa, ul. Dolna),
- Hajnówka – Lipiny, droga nr 1648 B (długość drogi w granicach administracyjnych miasta – 2,253 km, ul. Lipowa),
- droga nr 2323 B (długość drogi w granicach administracyjnych miasta – 2,961 km, ul. Górna, ul. Wrzosowa),
- droga nr 2326 B (długość drogi w granicach administracyjnych miasta – 0,752 km ul. 11-go Listopada),
- droga nr 2327 B (długość drogi w granicach administracyjnych miasta – 1,086 km, ul. Prosta),
- droga nr 2329 B (długość drogi w granicach administracyjnych miasta – 3,527 km, ul. Stefana Batorego, ul. ks. A. Dziewiatowskiego, ul. Poddolna),

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- droga nr 2330 B (długość drogi w granicach administracyjnych miasta – 1,086 km, ul. Warszawska).

Taki układ dróg głównych stwarza łatwą dostępność komunikacyjną i korzystne warunki powiązań zewnętrznych miasta z otoczeniem. Drogi powiatowe posiadają kategorię dróg zbiorczych natomiast drogi gminne posiadają kategorię dróg lokalnych i dojazdowych.

Drogi publiczne kategorii gminnej zapewniają spójność sieci drogowej oraz służą głównie wewnętrznym potrzebom komunikacyjnym mieszkańcom miasta, zapewniając bezpośrednią obsługę zagospodarowania, wyprowadzając ruch na drogi wyższych kategorii.

Stanowią uzupełnienie powiązań komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym.

Lp.	Nazwa drogi odcinka drogi miejskiej (ulicy)	Klasa ulicy	Numer drogi
1	2	3	4
1	Agatowa (Findera)	D	108341 B
2	Akacyjowa	D	108522 B
3	Aksamitna	D	115007 B
4	Armii Krajowej	L	108513 B
5	Bagienna	D	108312 B
6	Bajeczna	D	108313 B
7	Bartników	D	115005 B
8	Bażantowa	D	108314 B
9	Bednarska	D	108315 B
10	Białowieska	Z	108317 B
11	Bliska	D	108318 B
12	Bociania	D	108319 B
13	Boczna	D	108320 B
14	Boh. Warszawy	D	108321 B

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

15	Boh. Westerplatte	D	108322 B
16	Botaniczna	D	108323 B
17	Brylantowa (Fornalskiej)	D	108342 B
18	Brzozowa	D	108324 B
19	Bursztynowa (Rutkowskiego)	D	108440 B
20	Celna	L	108325 B
21	Chopina Fryderyka	D	108339 B
22	Ciasna	D	108326 B
23	Cicha	D	108327 B
24	Ciesielska	D	108328 B
25	Cisowa	D	108329 B
26	Cyprysowa	D	108330 B
27	Czajki	D	108331 B
28	Czeska	D	108332 B
29	Daleka	D	108520 B
30	Daniela	D	108333 B
31	Dębowa	D	108521 B
32	Długa	D	108334 B
33	Dowgirda Adama	L	115010 B
34	Duboisza Stanisława	D	108335 B
35	Dworcowa	D	108336 B
36	Działowa	D	108337 B
37	Elektryczna	L	108338 B
38	Fabryczna	D	108340 B
39	Fabryka Chemiczna	D	115008 B
40	Filipczuka Jana	D	108515 B
41	Gajowa	D	108343 B
42	Gęsia	D	108344 B
43	Gołębia	D	108345 B
44	Grabowa	D	108346 B
45	Graniczna	D	108347 B

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

46	Granitowa	D	108348 B
47	Gruntowa	D	108349 B
48	Grunwaldzka	D	108350 B
49	Handlowa	D	108351 B
50	Iglasta	D	108353 B
51	Jagiełły Władysława	D	108354 B
52	Jałowcowa (sprzedana – wyrzucić z map)	D	108355 B
53	Jarzębinowa	D	108356 B
54	Jaskólcza	D	108357 B
55	Jastrzębia	D	108358 B
56	Jaśminowa	D	108359 B
57	Jaworowa	D	108360 B
58	Jelenia	D	108361 B
59	Jesionowa	D	108362 B
60	Jodłowa	D	108363 B
61	Judzianka Stara	D	108364 B
62	Jutrzenki	D	108507 B
63	Kacza	D	108365 B
64	Kamienna	D	108366 B
65	Kasztanowa	D	108367 B
66	Klimek	D	108510 B
67	Klonowa	D	108368 B
68	Kłosowa	D	108369 B
69	Diamentowa (Kniewskiego Władysława)	D	108370 B
70	Kochanowskiego Jana	D	108371 B
71	Kolejki Leśne	D	108372 B
72	Kolejowa	D	108373 B
73	Kołasa Jakuba	D	108525 B
74	Kołątaja Hugo	D	108374 B

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

75	Kołodzieja Wincentego	D	108375 B
76	Kołowa	D	108376 B
77	Konopnickiej Marii	D	108377 B
78	Konwaliowa	D	115000 B
79	Kosidłów	D	108378 B
80	Kościuszki Tadeusza	D	108379 B
81	Krańcowa	D	108380 B
82	Kraszewskiego	D	108382 B
83	Krótką	D	108383 B
84	Krucza	D	108384 B
85	Kryształowa (Hibnera)	D	108352 B
86	Krzywa	D	108385 B
87	Ks. Ignacego Wierobieja	D	108485 B
88	Ks. Piotra Ściegiennego	D	108469 B
89	Księżycowa	D	108516 B
90	Kukułki	D	108511 B
91	Kupały Janki	D	108524 B
92	Kwiatowa	D	108386 B
93	Lawendowa	D	115009 B
94	Lema Stanisława (Armii Ludowej)	D	108311 B
95	Leszczynowa	D	108387 B
96	Leśna	D	108388 B
97	Letnia	D	108505 B
98	Łabędzia	D	108389 B
99	Łagodna	D	108390 B
100	Łąkowa	D	108391 B
101	Łosia	D	108392 B
102	Łowcza	D	108393 B
103	Magazynowa	D	108394 B
104	Magnoliowa	D	115006 B

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

104	Makowa	D	115011 B
105	Malinowa	D	108517 B
106	Mała	D	108395 B
107	Małomiejska	D	108396 B
108	Marmurowa	D	108397 B
109	Mazurska	D	108398 B
110	Mazury	D	108399 B
111	Metalowa	D	108400 B
112	Mickiewicza Adama	D	108401 B
113	Miedziana	D	108402 B
114	Międytory	D	108403 B
115	Miła	D	108404 B
116	Miłkowskiego Stanisława	L	108405 B
117	Miodowa	D	108406 B
118	Modrzewiowa	D	108407 B
119	Moniuszki Stanisława	D	108408 B
120	Mostowa	D	108409 B
121	Myśliwska	D	108410 B
122	Nadbrzeżna	D	108411 B
123	Nałkowskiej Zofii	D	108412 B
124	Nektarowa	D	108527 B
125	Niecała	D	108413 B
126	Niedźwiedzia	D	108414 B
127	Nowa	D	108415 B
128	Nowowarszawska	L	108416 B
129	Obwodowa	D	108417 B
130	Oceaniczna	D	108429 B
131	Odległa	D	108418 B
132	Ogińskiego Michała	D	108419 B
133	Ogrodowa	D	108420 B
134	Okopowa	D	108421 B

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

135	Orzechowa	D	108422 B
136	Orzeszkowej Elizy	D	108423 B
137	Owocowa	D	108424 B
138	Parkowa	L	108425 B
139	Partyzancka	D	108426 B
140	Pawia	D	108427 B
141	Piaski	D	108428 B
142	Platynowa		115015 B
143	Podlasie	D	108430 B
144	Podmiejska	D	108431 B
145	Pogodna	L	108504 B
146	Polna	D	108432 B
147	Południowa	D	108433 B
148	Ponieckiej Pelagii (Hanki Sawickiej)	D	108445 B
149	Poprzeczna	D	108434 B
150	Poranek	D	115001 B
151	Poryjewe	D	108518 B
152	Poziomkowa	D	108523 B
153	Propolisowa	D	115012 B
154	Prusa Bolesława	D	108435 B
155	Przytorowa	D	115002 B
156	Pszczela	D	108436 B
157	Pszeniczna	D	108512 B
158	Ptaszyńskiego Tadeusza	D	108437 B
159	Pyłkowa	D	115014 B
160	Rakowieckiego Tadeusza	L	108508 B
161	Reja Mikołaja	L	108514 B
162	Różana	D	108438 B
163	Rumiankowa	D	108439 B
164	Rysia	D	108441 B

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

165	Rzeczna	D	108442 B
166	Sadowa	D	108443 B
167	Sarnia	D	108444 B
168	Sienkiewicza Henryka	D	108446 B
169	Siewna	D	108447 B
170	Sikorki	D	108578 B
171	Skarpowa	D	108448 B
172	Skłodowskiej Curie Marii	D	108449 B
173	Skośna	D	108450 B
174	Skowronka	D	108451 B
175	Słodka	D	108452 B
176	Słomiana	L	108453 B
177	Słoneczna	D	108454 B
178	Słonecznikowa	D	115004 B
179	Słowackiego Juliusza	D	108455 B
180	Słowicza	D	108456 B
181	Sokoła	D	108457 B
182	Sołowiewicz Tamary	D	108316 B
183	Sosnowa	D	108458 B
184	Sowia	D	108459 B
185	Spadowa	D	108460 B
186	Spiralna	D	108461 B
187	Spiżowa	D	108462 B
188	Spokojna	D	108529 B
189	Stalowa	D	108463 B
190	Staszica Stanisława	D	108464 B
191	Stolarska	D	108465 B
192	Storczykowa	D	108526 B
193	Strzelecka	D	108466 B
194	Studzienna	D	108467 B

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

196	Szmaragdowa (Jana Krasickiego)	D	108381 B
197	Szymanowskiego Karola	D	108468 B
198	Ślusarska	D	108470 B
199	Świerkowa	D	108471 B
200	Targowa	L	108472 B
201	Tęczowa	D	115013 B
202	Topolowa	D	108473 B
203	Torowa	D	108474 B
204	Truskawkowa	D	108530 B
205	Tulipanowa	D	108475 B
206	Tuwima Juliusza	D	108476 B
207	Urodzajna	D	108477 B
208	Warszawska I	L	108509 B
209	Warzywna	D	108478 B
210	Wąska	D	108479 B
211	Werpachowskiego Jana	D	108480 B
212	Wesoła	D	108481 B
213	Wiatrakowa	D	108482 B
214	Wiejska	D	108483 B
215	Wieniawskiego Henryka	D	108484 B
216	Wiewiórcza	D	108486 B
217	Wilcza	D	108487 B
218	Wilgi	D	108488 B
219	Wiosenna	D	108506 B
220	Wojska Polskiego	D	108489 B
221	Woskowa	D	108490 B
222	Wróblewskiego Walerego	L	108491 B
223	Wydmuchowo	D	108492 B
224	Zajęcza	D	108493 B
225	Zaułek Targowy	D	108494 B

226	Zbożowa	D	108495 B
227	Zielona	D	108496 B
228	Zina Aleksego	L	108497 B
229	Zjazd z Białostockiej	D	
230	Złota	D	108498 B
231	Zwierzyniecka	D	108499 B
232	Żabia	D	108500 B
233	Żabia Górka	D	108528 B
234	Żeromskiego Stefana	D	108501 B
235	Żurawia	D	108502 B
236	Żwirowa	D	108503 B
237	Żytnia	D	115003 B
238	bez nazwy od ul. Lipowej	D	

Tab. 36 Drogi publiczne kategorii gminnej

Sieć drogowa Hajnówki w ostatnich latach poddawana była licznym modernizacjom i przebudowom.

13.1.2. Komunikacja kolejowa

W mieście Hajnówka zlokalizowane są dwie linie kolejowe:

- Nr 52 Lewki, Hajnówka, Nieznany Bór (Białowieża),
- Nr 31 Siedlce, Czeremcha, Hajnówka, Siemianówka, Cisówka, granica państwa – o znaczeniu państwowym.

13.1.3. Komunikacja publiczna autobusowa

Podstawę systemu komunikacji publicznej Hajnówki w układzie wewnętrznym, jak również zewnętrznym stanowi komunikacja autobusowa.

Miejska komunikacja autobusowa zorganizowana jest przez Przedsiębiorstwo

Usług Komunalnych Sp. z o.o. obsługujące 3 linie autobusowe o łącznej długości 22 km.

Połączenia autobusowe regionalne na terenie powiatu hajnowskiego realizuje Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Białymstoku Spółka Akcyjna i inni prywatni przewoźnicy.

13.1.4. Ruch pieszy i rowerowy

Zdecydowana większość ulic i dróg w mieście posiada wydzielone chodniki dla pieszych. Największe natężenie ruchu pieszego występuje w rejonie koncentracji handlu i usług w centrum miasta. Przez SE część gminy Hajnówka przebiega europejski szlak rowerowy Green Velo o znaczeniu regionalnym.

13.1.5. Parkowanie pojazdów

Na obszarze miasta występują problemy z parkowaniem pojazdów. Związane są ze wzrostem natężenia ruchu i wzrostem współczynnika motoryzacji wśród mieszkańców miasta i powiatu hajnowskiego. W ostatnich latach następuje znaczny wzrost udziału samochodów osobowych w podróżach po mieście, przy jednoczesnym spadku przewozów komunikacją zbiorową.

13.1.6. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCHCZASOWYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego w dniu 22 maja 2017 r. określa miasto Hajnówkę, jako jednostkę osadniczą poziomu III ośrodka lokalnego powiatowego – średnie miasto powiatowe, z następującymi wskazaniem dotyczącymi realizacji następujących celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka:
  - Cel operacyjny 1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcia aktywności zawodowej mieszkańców regionu m.in. realizacja inwestycji w wysokiej jakości systemy edukacji dopasowane do potrzeb gospodarczych i społecznych,

- Cel operacyjny 1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych, realizowane poprzez:
  - zdecentralizowaną produkcję energii ze źródeł odnawialnych (OZE),
  - ekoinnowacje służące efektywnemu korzystaniu z zasobów naturalnych,
  - przedsięwzięcia związane z „zieloną gospodarką”, w tym z ICT,
- Cel operacyjny 1.6. Nowoczesna infrastruktura sieciowa, realizowana m.in. poprzez
  - zapewnienie powszechnej dostępności do Internetu,
  - rozbudowę i modernizację infrastruktury energetycznej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, w tym energetyki ze źródeł odnawialnych,
  - rozwój inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej,
  - rozwój sieci gazowej, a w szczególności systemu przesyłowego.
- Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe:
  - Cel operacyjny 2.2. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa m.in. poprzez zapewnienie dostępności terenów inwestycyjnych,
  - Cel operacyjny 2.3. Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej realizowanej m.in. poprzez:
    - współpracę gospodarczą, naukową i kulturalną,
    - ułatwienia w przekraczaniu granicy państwowej,
    - budowa infrastruktury technicznej zapewniającej spójność obszarów przygranicznych.
  - Cel operacyjny 2.5. Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacji regionu – drogowej, kolejowej, lotniczej, decydującej o jego atrakcyjności inwestycyjnej, w tym turystycznej, poprzez:
    - poprawę dostępności komunikacji wewnątrz regionu,
    - poprawę jakości połączeń kolejowych,
    - rozbudowa „inteligentnych” systemów transportowych.
- Cel strategiczny 3. Jakość życia – w ramach którego szczególnie istotne dla polityki przestrzennej są:

- Cel operacyjny 3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych m. in. przez realizację następujących działań:
  - rozwój infrastruktury usług opiekuńczych, opieki długookresowej i wykorzystania czasu wolnego,
  - rozwój systemu kształcenia ustawicznego,
- Cel operacyjny 3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego m.in. poprzez:
  - wysoka jakość usług zwłaszcza z zakresu chorób cywilizacyjnych oraz mających największy wpływ na aktywność zawodową,
  - wykorzystanie w pełni posiadanych walorów środowiskowych do rozwoju lecznictwa sanatoryjnego i rehabilitacyjnego.
- Cel operacyjny 3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami poprzez:
  - racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska,
  - ochronę krajobrazu w ramach planowania zagospodarowania przestrzennego,
  - jak najlepsze oczyszczanie ścieków komunalnych i przemysłowych,
  - jak najskuteczniejsza ochrona głównych zbiorników wód podziemnych i powierzchniowych,
  - dążenie do utrzymania niezbędnej ilości zasobów wody oraz eliminowanie wszelkich zagrożeń związanych z jej deficytem lub nadmiarem,
  - wspieranie inwestycji związanych z systemami scentralizowanymi gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami ściekowymi,
  - promowanie rozwoju indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej,
  - ograniczanie zanieczyszczeń powietrza z energetyki i transportu drogowego oraz rozpowszechnianie technologii zwiększającej efektywność produkcji i wykorzystania energii,
  - odchodzenie od systemu składowania odpadów do systemu przetwarzania i odzysku surowców oraz energetycznego wykorzystania odpadów,

- wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i mieszkalnych oraz zwiększenia efektywności infrastruktury publicznej.

Hajnówka jako miasto powiatowe należy do obszarów strategicznej interwencji województwa podlaskiego ze względu na problemy wyludniania się, silnej konkurencji zewnętrznej, jej roli jako węzła gospodarczego, edukacyjnego, usługowego, komunikacyjnego oraz przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości.

Miasto w systemie osadniczym województwa podlaskiego należy do jednego z 13 jednostek samorządu terytorialnego stanowiących gminę, gdzie miasto i teren wiejski położony wokół niego to dwie odrębne gminy. Należy ono również do grupy miast średnich tzw. ośrodków lokalnych powiatowych. Ponad to pozostaje ono w sąsiedztwie oddziaływania potencjalnego ośrodka subregionalnego jakim jest Bielsk Podlaski.

W układzie hierarchicznym osadnictwa województwa podlaskiego Hajnówka pełni funkcję poziomu III ośrodka lokalnego powiatowego i jest klasyfikowane jako miasto z funkcjami: ponadlokalnymi i lokalnymi usług publicznych, mieszkalnictwa, turystyki i wypoczynku, o znaczeniu regionalnym i krajowym oraz produkcyjno-usługową (aktywność gospodarcza głównie na bazie surowców lokalnych), cechującą:

- dostępność z drogi wojewódzkiej DW 685 i 689 do przejścia granicznego, turystycznego z Białorusią w Białowieży oraz z linii kolejowych nr 52 Lewki – Hajnówka – Nieznany Bór (linia niewykorzystana dla potrzeb ruchu turystycznego) i nr 31 Siedlce – Siemiatycze – Hajnówka oraz z drogi DW nr 687 do zbiornika wodnego „Siemianówka” i przejścia granicznego kolejowego w Siemianówce,
- walory turystyczno-wypoczynkowe o znaczeniu krajowym i międzynarodowym wynikające z bezpośredniego sąsiedztwa Puszczy Białowiejskiej z Białowiejskim Parkiem Narodowym, Białowieży, turystyki leśnej, kolei wąskotorowej, bliskości zbiornika wodnego Siemianówka oraz wielokulturowości etnicznej,
- rozwinięta ponadlokalna infrastruktura usługowa publiczna z Instytutem Nauk Leśnych oraz umiarkowanie produkcyjno-usługowa z podstrefą Hajnowską Suwalskiej SSE (Specjalnej Strefy Ekonomicznej),
- brak systemu gazowniczego, ale rozwinięta infrastruktura komunalna,

- wymagające rewaloryzacji i rewitalizacji fragmenty zdegradowanej zabudowy w śródmieściu i przestrzeni publicznych,
- niewystarczający rozwój infrastruktury obsługi turystyki i wypoczynku, w tym brak w mieście zbiornika wodnego do rekreacji.

13.2. OCENA FUNKCJONOWANIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO MIASTA

Do podstawowych problemów funkcjonowania systemu transportowego miasta należą:

- brak obwodnicy zewnętrznej miasta, która wyprowadzałaby ruch tranzytowy;
- okresowe przeciążenia układu drogowego w centrum miasta;
- znaczne braki w wyposażeniu w nawierzchnie twarde ulepszone części dróg gminnych;
- niewystarczająca długość ścieżek rowerowych;
- niewystarczająco rozbudowany system komunikacji miejskiej;
- zróżnicowany stan infrastruktury drogowej;
- niedostateczna ilość terenów do parkowania w centrum miasta (nieadekwatna do wzrostu poziomu motoryzacji).

Uwarunkowaniami sprzyjającymi rozwojowi miasta są:

- korzystne położenie miasta pod względem komunikacyjnym;
- możliwość uzyskania środków na rozwój infrastruktury z funduszy Unii Europejskiej;
- dobra dostępność komunikacyjna - rozwinięta sieć dróg stanowiących połączenia zewnętrzne z otaczającymi obszarami i udostępniających zagospodarowanie w mieście.

Zagrożeniami dla rozwoju mogą być:

- nadmierny wzrost ruchu drogowego, za którym nie będzie nadążała rozbudowa układu drogowego;
- opóźnienia w rozbudowie i modernizacji układu drogowego;
- pogarszanie się jakości obsługi komunikacją publiczną, szczególnie dostępności do niej;

- wydłużanie się procesów inwestycyjnych wynikające z przedłużających się procedur administracyjnych;
- konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy modernizacji i rozbudowie układu drogowego.

Wnioski

Obecny system transportowy miasta dość dobrze zaspakaja podstawowe potrzeby komunikacyjne mieszkańców i gospodarki.

Istotnym problemem są natomiast szeroko rozumiane standardy funkcjonowania tego systemu i obsługi jego użytkowników, obejmujące wyposażenie i stan infrastruktury, dostępność do dróg i przystanków oraz poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego. Rozwiązanie tych problemów wymaga podjęcia szeregu działań modernizacyjnych i inwestycyjnych, zgodnie z właściwościami właścicieli i zarządców poszczególnych podsystemów poprzez ich rozbudowę i modernizację.

W zakresie uwarunkowań wynikających z diagnozy dotychczasowego rozwoju systemu transportowego oraz planowanego jego rozwoju, określonego w dokumentach krajowych i wojewódzkich, jak również wnioskowanego przez zarządców dróg, w kierunkach rozwoju systemu transportowego gminy, określonych w Studium, powinny być uwzględnione w szczególności:

- zapewnienie możliwości przestrzennych dla:
- budowy obwodnicy miasta Hajnówka;
- modernizacji i przebudowy dróg, które stanowią szkielet układu drogowego miasta;
- budowa nowych dróg gminnych dla obsługi nowego zagospodarowania;
- przebudowa i rozbudowa istniejących dróg gminnych, przede wszystkim wyposażenie ich w nawierzchnie twarde ulepszone;
- budowa ścieżek rowerowych dla codziennych potrzeb i rekreacji, łączenie już istniejących fragmentów ścieżek.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO- ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

14.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

14.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Miasto Hajnówka zaopatrywane jest w wodę z wodociągu komunalnego eksploatowanego przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Hajnówce, Sp. z o.o.

System zaopatrzenie w wodę oparty jest na miejskim ujęciu wód podziemnych z trzech studni głębinowych.

Lp.	Lokalizacja	Rok budowy	Wydajność eksploatacyjna [m ³ /h]
1.	Działka nr geodezyjny 2926/, obręb 1	1958	43
2.	Działka nr geodezyjny 2925/, obręb 1	1989	66
3.	Działka nr geodezyjny 23002/, obręb 1	1987	60

Tab. 37 Lokalizacje studni głębinowych ujęć wód podziemnych

Ze względu na rozwój zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej sukcesywnie rozwija się infrastruktura techniczna. Sieć wodociągowa uzupełniana jest wraz z powstawaniem nowej zabudowy. Ogółem długość sieci wodociągowej w mieście wynosi 90 km (stan na 31.12.2021 rok). Rozbudowa sieci wodociągowej istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne.

Na koniec 2021 r. wskaźnik zwodociągowania miasta wynosił 99,8%.

14.1.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków

Kanalizacja sanitarna, Wody deszczowe

Na terenie miasta Hajnówka funkcjonuje system kanalizacji sanitarnej (wskaźnik skanalizowania miasta na koniec 2021 r. wynosił 98,8%). Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej wyniosła na koniec 2021 r. 83,0 km a sieci kanalizacji deszczowej – 38,4 km.

Wody deszczowe są transportowane odrębną siecią kanalizacyjną i po podczyszczeniu w separatorach zrucane są do lokalnych cieków wodnych (rowów i kanałów).

System miejskiej sieci kanalizacji (w sytuacji zmian klimatu powodującego obfite opady deszczu) jest niewystarczający. Wskazana jest budowa nowych wylotów kanalizacji deszczowej, w tym kanałów burzowych - otwartych i zamkniętych oraz planowanie i tworzenie zupełnie nowych, sztucznych zbiorników retencyjnych zgodnie z dyrektywami Unii Europejskiej oraz skutkami ekonomicznymi nowego prawa wodnego. Maksymalne retencjonowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych.

W mieście brak jest typowych kanałów burzowych, odciążających system sieci kanalizacji deszczowej w trakcie obfitych opadów deszczu.

Oczyszczalnia ścieków

W Hajnówce funkcjonuje jest jedna zmodernizowana oczyszczalnia ścieków (przy ul. Słowackiego), która oczyszcza ścieki komunalne i przemysłowe z terenu miasta i części gminy Hajnówka. Efekt oczyszczania ścieków jest następstwem procesów mechaniczno-biologicznych z możliwością wspomaganie chemicznego. Układ technologiczny pozwala na uzyskanie w procesie biologicznym wysokiej redukcji związków organicznych i związków biogennych w postaci azoty i fosforu.

Oczyszczone ścieki z miejskiej oczyszczalni ścieków w Hajnówce do dnia 31.10.2029 roku odprowadzane mogą być poprzez wylot do rzeki Leśna Prawa, m.in. na następujących warunkach:

- Ilość odprowadzanych ścieków nie będzie przekraczać: $Q_{max}=0,09 \text{ m}^3 /s$,
 $Q \text{ średnie}=6 \text{ 000 m}^3 /d$, $Q \text{ dopuszcz.}=2 \text{ 190 000m}^3 /rok$

- Stężenie zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach nie będzie przekraczać: BZT5-15 mg O₂/l, ChZTcr-125 mgO₂/l, zawiesiny ogólne-35 mg/l, Nog-15 mg/l, Pog-2 mg/l.
- Miejsce wprowadzania ścieków- poprzez wylot do rzeki Leśna Prawa w km0+122,2..

Na obszarze miasta zlokalizowanych jest 122 zbiorników bezodpływowych (stan na koniec 2021 r.), skąd taborem asenizacyjnym odbierane są ścieki.

14.2. GOSPODARKA ODPADAMI

Odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych powstające na terenie miasta Hajnówki są zagospodarowane w instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35), w której zastosowano nowoczesną technologię pozwalającą na maksymalny odzysk z odpadów zmieszanych surowców nadających się do recyklingu.

W ramach posiadanego pozwolenie zintegrowane Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. prowadzi działalność, której przedmiotem jest prowadzenie instalacji:

- Mechanicznego przetwarzania odpadów o zdolności przetwarzania:
  - do 32 000 Mg/rok zmieszanych odpadów komunalnych
  - do 5 000 Mg/rok odpadów opakowaniowych
  - do 20 000 Mg/rok odpadów wysokoenergetycznych, nienadających się do wykorzystania surowcowego, ale stanowiący odpowiedni materiał do produkcji paliwa alternatywnego
  - do 20 000 Mg/rok zmieszanych odpadów budowlanych,
- Biologicznego przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostowania odpadów) o zdolności przyjmowania do 4 000 Mg/ rok,
- Biologicznego przetwarzania odpadów (biostabilizacja odpadów) o zdolności przetwarzania do 15 000 Mg/rok frakcji podsitowej pochodzącej z mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (w części instalacji MBP),
- Składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Zorganizowany systemem gospodarowania odpadami komunalnymi Hajnówki obejmuje wszystkich właścicieli nieruchomości, na których powstają odpady komunalne. W pobliżu ww. ZUOK od 1 stycznia 2021 roku został uruchomiony nowo wybudowany Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Hajnówce.

14.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ i MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Energia jest dostarczana przede wszystkim przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok.

Miasto Hajnówka podlega pod Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski, posterunek energetyczny Hajnówka.

Poza tym na obszarze miasta Hajnówka zlokalizowane są następujące urządzenia elektroenergetyczne będące na majątku i w eksploatacji PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok:

- Stacja elektroenergetyczna „Hajnówka” 110 kV przy ul. Elektrycznej,
- linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV (linie napowietrzne i kablowe),
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV (linie napowietrzne i kablowe),
- stacje transformatorowe,
- główne punkty zasilania energią.

14.4. TELEKOMUNIKACJA

Telefonia przewodowa obejmuje obszar całego miasta, zaspokajając potrzeby mieszkańców w zakresie łączności. Usługi telekomunikacyjne zapewnia również system telefonii bezprzewodowej wszystkich operatorów sieci komórkowej. Istnieją tu także dobre możliwości odbierania programów radiowych i telewizyjnych. Na obszarze miasta zapewniony jest ogólny dostęp do Internetu.

Hajnówka znajduje się w zasięgu łączności teleinformatycznej zrealizowanej w ramach projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”.

15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH ORAZ UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA LOKALNEGO

15.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO

15.1.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (PZPWP) przyjęty został uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Cel strategiczny: Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego, sprzyjające rozwojowi społeczno – gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego.

Cele cząstkowe – szczegółowe:

- Cel 1 - Zwiększenie konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków – wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości: infrastruktury funkcji ponadlokalnych publicznych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania;
- Cel 2 - Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego;
- Cel 3 - Poprawa dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej, ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych, oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej;

- Cel 4 - Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów;
- Cel 5 - Zwiększenie odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia bezpieczeństwa.

15.1.2. **Ambitne Podlasie Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030**

Credo: Ambitne Podlaskie Cele rozwoju województwa podlaskiego.

Cel strategiczny 1 - Dynamiczna Gospodarka:

- Cel operacyjny 1.1. Przemysły przyszłości,
- Cel operacyjny 1.2. Podlaski system otwartych innowacji,
- Cel operacyjny 1.3. Lokalna przedsiębiorczość 1-5 I-XXIV 70,
- Cel operacyjny 1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego,
- Cel operacyjny 1.5. E-podlaskie.

Cel Strategiczny 2 - Zasobni mieszkańcy:

- Cel operacyjny 2.1. Kompetentni mieszkańcy,
- Cel operacyjny 2.2. Aktywni mieszkańcy,
- Cel operacyjny 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości.

Cel Strategiczny 3 - Partnerski region:

- Cel operacyjny 3.1. Dobre zarządzanie,
- Cel operacyjny 3.2. Kapitał społeczny,
- Cel operacyjny 3.3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne,
- Cel operacyjny 3.4. Gościnny region.

15.1.3. **Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024**

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 wyznacza następujące cele w poszczególnych obszarach interwencji:

1. Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakość powietrza
  - Cel: Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza
  - Cel: Poprawa efektywności energetycznej
  - Cel: wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, jako działania adaptacyjne do zmian klimatu
2. Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem
  - Cel: ograniczenie emisji hałasu
3. Obszar interwencji: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
  - Cel: ochrona przed polami elektromagnetycznymi
4. Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami
  - Cel: Ograniczenie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych
5. Obszar interwencji: Gospodarka wodno – ściekowa
  - Cel: racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej, jakości wody pitnej
  - Cel: poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
6. Obszar interwencji: Zasoby geologiczne
  - Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin
7. Obszar interwencji: Gleby
  - Cel: Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi
8. Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
  - Cel: racjonalne gospodarowanie odpadami
9. Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze
  - Cel: zachowanie różnorodności biologicznej poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków
  - Cel: adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych
  - Cel: Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego
  - Cel: Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym

10. Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

- Cel: Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym
- Cel: doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
- Cel: Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii.

15.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA LOKALNEGO

15.2.1. Strategia Marki Hajnówka

Hajnówka pozwala na ucieczkę od świata zatrutego pośpiechem i powierzchownością do uzdrawiającej krainy duchowości i witalności prastarej puszczy. Esencja marki DUCHOWA WITALNOŚĆ

- 1) Wykreowanie unikalnej atmosfery miasta, wydobycie esencji marki – Duchowa witalność.
  - a) Komunikowanie wiedzy o korzyściach marki i produktach markowych, podkreślenie właściwości uzdrawiających miejsca poprzez doświadczanie duchowości prawosławia, kultury mieszkańców oraz witalności Puszczy Białowieskiej.
    - spotkania z wielobarwną kulturą regionu zakorzenioną w tradycjach białoruskich i prawosławiu, wsłuchanie w muzykę cerkiewną oraz w samego siebie w atmosferze duchowej przestrzeni, w której można sięgnąć w głąb siebie, odetchnąć od codziennych trosk i poczuć się lepiej z samym sobą,
    - możliwości rekreacji i aktywności na obszarach puszczy, różnorodność aktywności na świeżym powietrzu, ucieczka od miejskiego pośpiechu, zgiełku i niezdrowego powietrza.
  - b) Promowanie i edukacja w zakresie: wielokulturowości, w jej unikalnym transgranicznym charakterze, wyjątkowych produktów regionalnych o właściwościach zdrowotnych i leczniczych, smacznej regionalnej kuchni, poszanowaniu przyrody oraz gościnności i otwartości mieszkańców, a także ofercie podmiotów oferujących i promujących produkty marki Hajnówka poprzez:
    - informacje w ogólnodostępnych materiałach promocyjnych, w szczególności w obiektach związanych z obsługą turystów;

- odnajdywanie i promowanie regionalnych produktów i potraw, które jednoznacznie będą budować skojarzenia z regionalną kuchnią, będą mieszanką różnych narodowych kuchni (białoruska, polska, ukraińska, litewska, rosyjska);
  - odnajdywanie i promowanie produktów o właściwościach leczniczych, prozdrowotnych, służących zachowaniu zdrowia, wewnętrznego spokoju lub relaksacyjnych, tworzenie listy tych produktów wraz z właściwościami dla zdrowia;
  - tworzenie listy produktów i usług, które umożliwią aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu, w otoczeniu Puszczy Białowieskiej, a także innych walorów regionu z możliwością ich poznania;
  - tworzenie listy miejsc i wydarzeń, które będą służyły poznaniu kultury regionu poprzez udział w koncertach, inscenizacjach, wydarzeniach oraz inne sprzyjające wyciszeniu lub pozytywnej melancholii;
  - stworzenie strony internetowej marki zapewniającej komunikację z potencjalnymi turystami oraz promocję oferty marki zgodnie z założeniami strategicznymi marki.
- 2) 2. Informowanie i przekonywanie odbiorców, że Hajnówka to nie tylko tradycje przemysłu drzewnego i bliskość Puszczy Białowieskiej, ale również możliwość doznań duchowych i aktywnego wypoczynku w mieście i okolicy
- zamieszczanie artykułów, publikacji, raportów, harmonogramów wydarzeń zawierających informacje o oferowanych w mieście i okolicy możliwościach wypoczynku w sposób aktywny oraz o możliwościach udziału w wydarzeniach związanych z muzyką, kulturą regionu a także ich wpływ na odwiedzających (odpoczynek, relaks, uzdrowienie, wyciszenie, medytacja, zdrowie, odnalezienie siebie, obcowanie z przyrodą, obcowanie z żywą kulturą, poczucie szczęścia).
- 3) Stworzenie działań mających na celu zbudowanie wizerunku marki Hajnówka, jako marki-eksperta w zakresie:
- doświadczania autentycznej kultury opartej o religię prawosławną, białoruską i jej styku z kulturą polską, która jest tu obecna na co dzień w tradycjach, języku, potrawach, strojach, zabytkach i zachowaniach ludzi, nie jest wykreowana na potrzeby marki;
  - uduchowiania poprzez doznanie ciszy i naturalnego rytmu pobliskiej puszczy i wsłuchanie/przeżywanie koncertów muzyki cerkiewnej;

- uzdrowienia poprzez korzystanie z obydwu właściwości potrzebnych do dobrego samopoczucia: radości duszy i ciała;
- regeneracji sił fizycznych poprzez aktywne spędzanie czasu, korzystanie z dostępnych aktywności na świeżym powietrzu w otoczeniu puszczy;
- uzdrowienia duszy w aspekcie obcowania z obrazami, dźwiękami i smakami kultury białoruskiej, muzyki cerkiewnej oraz wpływ tych niecodziennych doznań na pozytywne funkcjonowanie człowieka.

15.2.2. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Planowany efekt działań rewitalizacyjnych określono następująco:

Obszar rewitalizacji miasta Hajnówka – przestrzeń bezpieczna, przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i turystów. Obszar rewitalizacji miasta Hajnówka miejsce pełne perspektyw. Warto tu być i żyć.

Celem głównym programu jest:

Wzrost atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej miasta w wyniku kompleksowej poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zmianę funkcji obiektów i terenów zdegradowanych oraz rozwój infrastruktury społecznej.

Cel Strategiczny 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną. Kierunki działań:

- a) aktywizacja i edukacja dzieci i młodzieży
- b) aktywizacja niepełnosprawnych
- c) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- d) wsparcie rodzin wieloproblemowych
- e) wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin
- f) aktywna polityka senioralna
- g) promocja postaw obywatelskich
- h) wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa

- i) aktywizacja społeczna.

Cel strategiczny 2. *Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.*

Kierunki działań:

- a) aktywizacja osób bezrobotnych
- b) tworzenie nowych miejsc pracy
- c) rozwój przedsiębiorczości
- d) rozwój ekonomii społecznej.

Cel strategiczny 3. *Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.*

Kierunki działań:

- a) poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym
- b) rozwój infrastruktury sieciowej
- c) poprawa stanu aerosanitarne
- d) zagospodarowanie zdegradowanych terenów pokolejowych
- e) poprawa jakości usług publicznych.

Cel strategiczny 4. *Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji.*

Kierunki działań:

- a) modernizacja głównych przestrzeni publicznych
- b) poprawa poziomu bezpieczeństwa
- c) wykorzystanie dziedzictwa materialno–kulturowego.

15.2.3. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Hajnówka

Cel główny:

„Wskazanie kierunków i sposobów realizacji zrównoważonego i niskoemisyjnego rozwoju Gminy Miejskiej Hajnówka”,

W związku z powyższym, w opracowywanym Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Hajnówka, przyjęto następujące cele strategiczne:

- redukcja zużycia energii końcowej o 20 % w stosunku do roku bazowego;
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych o 20 % w stosunku do roku bazowego;
- redukcja emisji CO₂ o 20 % w stosunku do roku bazowego.

Przyjęty cel główny i cele strategiczne będą osiągnane poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

Cel 1). Budowanie przewodniej roli Gminy Miejskiej Hajnówka w promocji i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy i powiatu hajnowskiego. Będzie to realizowane dzięki:

- upowszechnianiu wyników już realizowanej (przez PEC Hajnówka) modernizacji systemu dystrybucji energii cieplnej na osiedlu „Mazury”;
- upowszechnianiu wyników już realizowanej (przez Gminę Miejską Hajnówka) modernizacji systemu oświetlenia drogowego;
- wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w przetargach publicznych organizowanych przez Gminę Miejską Hajnówka zgodnie z koncepcją „zielonych zakupów”, która powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w opracowywanych do przetargów SIWZ.

Cel 2). Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy oraz ich wpływu na lokalną gospodarkę energetyczną oraz jakość powietrza. Będzie to realizowane dzięki:

- upowszechnianiu wyników już realizowanej modernizacji (przez PEC Hajnówka) systemu dystrybucji energii cieplnej na osiedlu „Mazury”;
- upowszechnianiu wyników już realizowanej modernizacji (przez Gminę Miejską Hajnówka) systemu oświetlenia drogowego;
- umieszczaniu w widocznym miejscu, w obiektach podległych Gminie Miejskiej Hajnówka, certyfikatów energetycznych budynków;

- umieszczeniu w specjalnym dziale strony internetowej Urzędu Miasta Hajnówka informacji o efektywności energetycznej i wykorzystywaniu odnawialnych źródeł energii oraz bieżących informacji o wdrażaniu projektów gminnych dotyczących zastosowania nowych instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii oraz projektów dotyczących zmniejszenia energochłonności budynków. – edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach.

Cel 3). Zmniejszenie zużycia ciepłej energii końcowej w budynkach mieszkalnych i komunalnych. Będzie to realizowane dzięki kompleksowej termomodernizacji budynków.

Cel 4). Zmniejszenie zużycia elektrycznej energii końcowej w budynkach mieszkalnych, komunalnych i usługowych niekomunalnych. Będzie to realizowane dzięki wymianie istniejących, w budynkach, źródeł światła na źródła energooszczędne.

Cel 5). Zwiększenie wykorzystania energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych i komunalnych. Będzie to realizowane dzięki zastosowaniu dachowych układów paneli fotowoltaicznych do produkcji prądu elektrycznego na potrzeby własne budynków mieszkalnych i komunalnych.

Cel 6). Zwiększenie wykorzystania energii ciepłej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych. Będzie to realizowane dzięki zastosowaniu zestawów z kolektorami słonecznymi do produkcji energii ciepłej dla zaspokojenia potrzeb cieplnych budynków mieszkalnych.

Cel 7). Zwiększenie wykorzystania energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii na potrzeby infrastruktury komunalnej. Będzie to realizowane dzięki zastosowaniu fotowoltaicznych elektrowni gruntowych produkujących prąd elektryczny na potrzeby Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Hajnówce.

Cel 8). Zmniejszenie zużycia końcowej energii elektrycznej przez oświetlenie uliczne. Będzie to realizowane dzięki dokończeniu rozpoczętej, w roku 2014, modernizacji tego oświetlenia.

Cel 9). Zwiększenie efektywności energetycznej systemów do produkcji i dystrybucji energii ciepłej stanowiących element infrastruktury komunalnej. Będzie to realizowane dzięki:

- rozpoczętej, przez PEC Hajnówka w 2015 roku, modernizacji ciepłowniczych sieci wysokoparametrowych na osiedlu „Mazury”;
- modernizacji sieci ciepłowniczych na os. Lipowa; 79;
- zastąpieniu 6 węzłów grupowych przez węzły indywidualne zmontowane w zasilanych budynkach wraz z niezbędną przebudową sieci ciepłowniczych w tych obszarach;
- wykonaniu nowych przyłączy do sieci ciepłowniczej dla 7 budynków;
- zastąpieniu istniejącej kotłowni węglowej na os. Mazury przy ul. Małej 20 przez nową kotłownię przystosowaną do spalania biomasy lub gazu ziemnego.

Cel 10). Rozwój gminnej infrastruktury drogowej oraz transportu miejskiego. Będzie to realizowane dzięki:

- budowie i modernizacji infrastruktury drogowej z uwzględnieniem budowy ścieżek rowerowych;
- budowie i modernizacji dróg osiedlowych;
- modernizacji istniejącego taboru komunikacji miejskiej.

Cel 11). Redukcja emisji CO₂. Będzie to realizowane dzięki:

- zrealizowaniu przedsięwzięć zmniejszających zużycie ciepłej i elektrycznej energii końcowej w budownictwie;
- zrealizowaniu lokalnych gruntowych elektrowni fotowoltaicznych dla potrzeb przedsiębiorstwa PWiK Sp. z o.o.;
- zrealizowaniu przedsięwzięć modernizacyjnych w obszarze infrastruktury drogowej i transportu publicznego;
- zrealizowaniu przedsięwzięć modernizacyjnych w obszarze dystrybucji ciepła przez istniejący system ciepłowniczy
- wybudowaniu nowej kotłowni przy ul. Małej 20 przystosowanej do spalania biomasy.